

4230
5673
9903
3366
75699

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE ASPIRATIONE
AD MARINVM TOMACELLVM LIBER INCI
PIT.

T per compatrē Marine Tomacelle sapius me cum egisti, & per litteras a me ipse petiisti: ut aliquid tibi de aspiratione conscriberem. Itaque cum honesta uideretur postulatio ista tua: licet difficile non parum esset præstare quod peteres, homini præsertim in castris & inter inquietissimas res agenti. Deceui tamen grāmaticorum me potius maledictis exponere quā ueteri amicitiae nostrae ullomodo deesse. Quāobrem librū hunc de aspiratione aspirandisq; uocibus ut iusseras scriptū nunc ad te micto: illorū detractioes cū mea hac parendi facultate pensaturus. Oro autē te: & per ipsorū grāmaticorum obtestor ferulas, ut anteq̃ populo legendum eū prebeas atq; in lucem des & tuum & amicorum qui studia hæc non aspernantur iudicium diligenter explores: Quo emendatiora hæc in adolescentiū manus per te ueniant. De utilitate autem præceptionis huius nihil dico: quoniam laudatores non quæro: satis quidem contentus si qui litterario hoc in ludo sese exercent minus acres eos reprehenses inuenero.

ASPIRATIO est humani spiritus crassitudo: qua litterarū sonus crassior in pronuntiando redditur. Cum autem omnis litterarū numerus constet quinque tantū uocalibus: reliquis uero consonantibus. Sintq; consonantes quindecim (nam k a latinis repudiata est) uocales omnes suo loco aspirationem accipiunt. E consonantibus uero quatuor tantū. Ex omni igitur litterarum numero non uem solum aspiramus. Quarū sunt uocales quinque a e i o u: & quæ græca dicitur littera ypsilon. Consonantes quatuor c p t r quarum tres mutæ: Una semiuocalis: uocalium soni ut aliquādo ab aspiratione incipiunt: sic in ea nunq̃ desinunt apud nos: præterq̃ in his dictionibus ah uah oh. Cū enim enuntio halo halas halat ab ipsa aspiratione uox incipit. at cū ah in ea desinit. quod itē fit in consonantibus: quæ in aspiratione desinūt licet ab ea nunq̃ incipiāt.

Fit autem semper aspiratio apud nos aut in principio syllabæ cum a uocali incipit. ut hamus: uehemens. aut in medio ubi cōsonāti adheret. ut thetis rhodus. Nam in fine uocū nostrarū nūq̃ aspiratio inuenitur: nisi in interiectionibus quas dixi. Similiter ī cōsonāte densa nulla omnino desinit latina dictio. q̃q̃ apud barbaros permultæ. Sed Barbari aspiratione ita utuntur ut sit ipsis peculiaris & quodammodo propria. Græci non adeo sæpe. Nostri ac presertim uetutissimi parcissime.

C & T aspiramus in græcis tm̃ dictionibus quasq̃ a græco deduximus & in barbaris. ut charites: theocritus: thamar: rachab. Similiter P & R ut phasis rhodus iosephus rhoboā. in nostris nunq̃ quis nōnunq̃ in quibusdam quæ nostræ uideri possunt: ut rheda quod nomen cū sit græcū uel ut quidā malūt gallicū: nostrū effectū est.

Licet autem C & T in quibusdā nostris dictionibus de quibus suo loco dicam nunc aspiremus: Vtus tamē magis id obtinuit q̃ qd̃ latinæ linguæ lex id permittat.

Quemadmodum autem litterarum sonus qui cuiq̃ suus est uel obtusior est. uel acutior uel exilior uel plenior uel leuior uel asperior: pro contextu aliarumq̃ coherentium uicinitate. proq̃ positu ac loco. Cum aut primæ aut mediæ aut ultimæ constituuntur. sic aspiratio: nunc magis nunc minus crassa & densa est. Si enim pronuntiem p̃litacus & sinus tenuius in priore sonabit s̃ quæ p̃cedēte p̃tenuatur adeo ut quasi exhibetur. Eodem modo si enūtiem sol & tellus facile quidem aures ipsæ iudicauerit plenius sonare L in dictōne sol. exilius in uoce tellus. mediocriter autem si exprefferim: aut lotus aut latus aut deletus. nō erit enim in his L adeo plenum ut est in nomine sol: neq̃ ita exile. ut in nominibus in quibus l duplicatur. Hoc idem in aspirando accidit. Nā si enuntiauerō uah maior est densitas. si homo minor. item cum dico thetis phidias rhenus aspiratio non est in his æque ac in illis crassa. quod aures ipsæ facile iudicāt. Cū enim dico uah spiritus ille densior uegetiorq̃ est q̃ cum effero hamus & cū enuntio

rhodus aspiratio est plenior q̄ cum thomas. At philo & phidias
& deiphebe & demipho pronuntiātur labris paulo strictioribus
Et ubi effero theos dētibus linguam admoueo: quæ quidem co
hibetur interius cum enuntiatur homo. Accidūt autem hæc tū
ppter naturam & situm litterarum: quæ aspirationem admittūt
tum quia non parum differt quæ littera statim sequat̃

VOCALIBVS aspiramus tam in primis & ultimis syllabis: q̄ etiā
in mediis eodem modo. C. P. T. R. consonantibus. de q̄bus par
ticularim postea dicam. Ob hanc enim causam hoc q̄tulūcunq̄
laboris est: mihi desumpsi: ut ostenderem quæ dictiones in qui
bus litteris syllabisq̄ aspirationem exigant. Quod anteq̄ prestē
Considerandū uidetur: an aspiratio id est h littera sit: habeat ne
litteræ potestatem: an figuram tm̄. quodq̄ in ordine contextuq̄
litterarū cū eis scribat̃.

ASPIRATIONIS notam a nostris litterā non fuisse habitā illud
inditio est: q̄ olim nō uti nunc aspiratio figurā habebat. Sed ut
apud Græcos hodie fit supra uocalem apex quidā notabat̃ quā
dasian illi uocant. Atq̄ ea quidē partius multo q̄ nūc uetustissi
mos latinos comperio usos & fere in illis solum dictionibus qui
bus natura inesset: ut animi motus quidam & affectus declararē
tur. quales sunt heu hei heiulo. Posteriores uero figuram aspira
tioni certam dedere: & inter litteras notare maluerunt. Sed neq̄
hi de quibus loquor: neq̄ nri etiā temporis grāmatici lram esse
confiteant̃. E quibus si quæras. quid ea sit hætenus definiēt: ut
h aspirationis notā esse dicant. Cur aut lram esse negent: multis
ac pbabilibus adducunt̃ rationibus. quas si cōfirmauerim non
erit fortasse inutile latinis adolefcētibus. Aiūt enim uerū esse qđ
L sit lra lenior R asperior. Lenitatem tm̄ & asperitatem non esse
litteras. Eodē modo & aspirationē. Neq̄ enim consequi: si elemē
tum aliquod densiore egeat spiritu: ut densitas & crassitudo illa
sit lra. Nā huiusmodi densitas accidens est ut tenuitas ut lenitas
ut asperitas. quod si a philosopho aliquo scire queras quo de ge
nere densitudo hæc sit: respondebit ut arbitror sitū sequi atq̄ po
sitionē. q̄uis grāmaticus quispiā qualitatē significare contendet.

Sed quærere hæc subtilius est alterius facultatis ac temporis. ob diuersas enim rationes diuersa sequitur prædicamenta.

QVID quod si h esset littera: aut esset muta: aut semiuocalis. Nam uocalē non esse illud plane docet: quod ea sola quod uocalis qdē præstat: syllabā ex se formare nullo modo pōt. Semiuocalis autē quomodo: si qdē semiuocales ex maxima pte cū uocalibus simul nomina termināt tā apud nos q̄ apud græcos (Ideo aut̄ dixi ex maxima pte) q̄a & in C & in D & in T q̄ mutæ sunt aliquot exeunt nomina. ut lac. aliud caput. & quæ pronomina sunt hic hæc hoc. Nō loquor de barbaris apud quos nomina etiā in 3 exeunt qui q̄ sint cōtemnendi in omni p̄ceptione q̄ de orationis concinnitate tradat̄: illud plane docet: quod q̄ aut nō apte: aut nō satis latine: aut incultius loquit̄: eū barbarū dicimus. uerecundius loquor p̄pter Antoniū n̄m qui galeaz ptulit. ait enī ardeo mi galeaz mollē reperire catullū. Vicit enim in quibusdā consuetudo cui necesse est ut docti etiā homines q̄q̄ inuiti assentiātr. Cum & ille ad quē scribebat uel molestissime fuisset laturus: quasi nominis dignitas minueret̄ si quod latinus exigebat sermo galeatius fuisset uocatus. Sed concedat̄ hoc poetæ erudito: p̄sertim ī quo necesse fuit: ut assentiret̄ multitudini. cū pleriq̄ barbarū id nomē arbitrent̄. Ad aspirationē redeo: si tñ illud p̄monero. cū 3 græca sit l̄ra id est quā a græcis acceperimus non debere aliqua apud nos terminare nomina. Cū apud illos a q̄bus eā mutuati sumus: græcū nullū finiat. q̄q̄ barbara multa in illam exeunt: ut acaz. Nullū omnino nomē aspiratio claudit. quod omnes faciūt semiuocales. Non est igitur h semiuocalis. Quid q̄ semiuocaliū omniū p̄terq̄ x q̄ duplex ē enūtiatio ab e uocali incipit. & in consonantē id est in seipsā desinit. At h & si uidet̄ quodāmodo ab a uocali incipere: nō tñ exit in consonantē sed spiritu suo terminatur. Ad hæc semiuocales om̄s p̄ter x sibi possūt eadē succedere & geminari ī nectēdis syllabis. ut in his annus: terror: fossor: cōmodū: tellus. h uero nō pōt. nulla. n. syllaba in aspirationē desinit: si subsequēs ab illa incipiat. Quinetiā in terminatōnibus nomīnū semiuocales om̄s p̄ter quā dixi inueniunt̄ p̄cedere s terminalem ut puls: ars: hiems: glans: qd̄. h. nō facit. Quo efficit̄ eam nullo

modo esse semiuocalé. Ideo aut x excipit q̄a duplex é. habet eni
uim gs & cs: At erit fortasse muta: Sed mutæ om̄s p̄ter F a se in
cipiūt & in uocalibus desinunt. quod de. h. dici non p̄t. Quid
quod mutæ in eadē syllaba coherere sibi duæ tm̄ possūt. ut i hac
uoce doctus. Mixtæ aut cū semiuocalibus ad sūmū tres ut i no
mine doctrina: At cū erychthonius. tertia eius nominis syllaba
a Caspirato incipit: quod statim subsequit̄ T aspiratū. Quod
si. h. esset: aut semiuocalis aut muta: ea syllaba ex q̄tuor cōsonan
tibus simul coeuntibus cōponeret̄: qđ linguæ latinæ lex nō per
mittit. His igit̄ rationibus efficitur: ut cū. h. nec semiuocalis sit:
nec consonās: l̄ra esse nō possit. Nā si nec muta nec semiuocalis é
consonans q̄o dicitur: & uocalé nō esse satis manifestū é. Dixe
rit quispiā eā esse l̄ram a græcis acceptā: ut 3 & ypsilon. qđ dictu
quidē absurdū est. Nam quæ ab illis dasia dicit̄: nō inter litteras
sed prosodias numerat̄. Idēq̄ est apud græcos dasia / cū aspirat
uocalibus: qđ est apud nos h: nec nisi nota quedā é q̄ suprauoca
lé ponit̄. Licet. P C T cū aspiratōnē accipiūt: nō ut uocales dasia
notent̄: sed p̄priis scribātur figuris: de q̄bus suo loco dicā. Sūt
autē apud græcos prosodiæ octo quarum nomina ac note sunt.
Oxia / uaria \ perispomene ~ dasia ∪ psile ∩ apostrophus ∩
hyphe ∪ diastole 9. addūt nōnulli brachian ∪ & macran —. hæc
tres oxia: uaria & perispomene accentuū notæ sunt: ut apud nos
acutus grauis & utrisq̄ constās moderatus: quē alio nomine cir
cumflexū dicūt. dasia nota est densioris ac pinguioris flatus. psi
le tenuioris sicciorisq̄. Apostrophus uero q̄ é dextera pars circu
li ad summū l̄ræ posita: tū notat̄ cū ostendēdū é deesse uoci ulti
mā l̄ram qđ a græcis seruat̄ cū uocales cōcurrūt. Ex qua institu
tione illud é quod nō modo plauti sed etiā lucretii tēporibus &
dicebat̄ & scribebat̄ in uersu magnust & multust. p̄ eo q̄ mag
num est & multū est. Hiphe cuius nota é lineola repāda dictio
nibus subicitur cū duas uoces coisse simul & i unā transisse: mō
strare opus est. Vt si ostendere uelis maledoctus & malesanus in
unā coisse dictionem. quomodo apud Virgiliū antemalorū. &
apud Nasonē Antemei. & apud Propertiū semperamicitia. Atq̄
apud Terentiū Semplenitas. Cōtraria est Diastole ut si p̄ticulā

nisi & sicut: non unā sed duas esse dictiones uelis ostendere. Reliquæ duæ notæ sunt temporum idest brachia breuitatis: macra productionis. Ex quibus satis manifestum est dasian apud græcos: ut cæteras prosodias: nō esse litteram sed notā quādā: quod idem de h dicere necesse est.

PRETEREA Cum accadat litteræ potestas quæ ut Pristiano uideatur ipsa pronuntiatio est: & item figura qua describitur: & nomē quo appellatur: ut non solum pronuntiatione sed etiam figura & uocabulo alia differat ab alia: neq; ppter solam figuram: neq; propter solum nomē. neq; propter utrunq; simul: dicendum est aliquid esse litteram. Nam & numerorum figuræ quædam sunt quas litteras dicere nemo audeat: & lineæ trianguliq; sua nomia & figuras habent. Itemq; accentus & prosodiæ quas dixi quæ tamen litteræ nō sunt. Eodem modo. h. licet figura & quasi nomine minime careat: littera tamen non est. At scribitur. h. in uersu scribitur etiā parenthesif & lineola: quam uirgulam dicunt & nota interrogationis: quīs nihil horū sit littera. Neq; illud dederim ut uerbum scribo de litteris tantum dicatur. Nam scribunt orationes: scribuntur epistolæ: Carmina uolumina: quæ litteræ nō sunt: tamen constant litteris. Ex eo enim scriptores dicti. An nō legitur apud Valeriū catullū. Nanq; totius uobis frontem tabernæ scipionibus scribam: quod quidem sonat ut plautinum illud quo te legam hoc scipione. Quid composita q̄ late proferūt significationes suas: ascribo proscribo describo: ut nō potuit pictor rectius describere: quod plautus dicit de eo qui hominem quendam quasi suis liniamentis designauerat. & apud Virgilium. Descripsit radio totum qui gentibus orbem. Mathematici enim cæli ambitum ac stellarum speras & terræ quam incolumus partes quibusdam distinctas cingulis ac gradibus: figurant lineis: & intra circulos cogunt. ut autem aliquantulum uager hoc a poeta de conone Samio nobili mathematico dictum est: non de claudio ptolomeo: ut Maronis interprætes credunt. qui quidē multis post Virgilium annis floruit. Fuit autem Conon hic temporibus ptolomei regis a quo propter disciplinā summo in honorē est habitus. qui cū cæli sitū describeret: quasdā stellas quæ sūt in

eo sydere qui leo dicitur: crines esse Berenice regine commentus est
De quo est apud Hyginum in libro de signis celestibus. Et apud
Valerium Catullum. Omnia qui magni suspexit lumina mundi.
Qui stellarum ortus coperit atque obitus. Flammeus ut rapidi solis
nitor obscuret. Ut cadant certis sidera temporibus. Idem me ille
conon celesti numine uidit. E bereniceo uertice caesariem: et quae
secuntur. Sed ad rem redeo. Sit sane. h. figura quaedam quae inter
litteras notetur. Non enim id quaeritur possit ne. h. scribi in uersu &
litteris admisceri. Sed sit ne. h. dum effertur elementum. Sit ne pars mi
nima dictionis: ut a ut b. Dum enim ab aliquo quaerimus sit ne T
littera: non id quaeritur possit ne scribi inter litteras. Sed nunc T sit mi
nima pars compositae uocis: sit ne elementum formandae syllabae
dictionis & orationis.

SVCCVRRIT etiam illud quod praetereundum non uidetur: hoc est
opinari quosdam debere tum litteras appellari cum scribuntur elementa
cum pronuntiantur: quorum opinio non me impedierit: quomi
nus elementum pro littera: & litteram pro elemento indifferenter accipiam
Nam si origo nominis consideretur littera a uerbo lego deducta est: a quo
& lectio quae perfecta absque pronuntiatione & sono esse non potest: quis tamen
tacentes interdum legimus. Sed quod prius litteram a lego uerbo dedux
it: non illud attendit quod interdum sine pronuntiatione litterarum figurae per
currantur oculis: quin tacetes saepe nobiscum loquimur & dispu
tamur. Loquitur enim secum animus & disputat: & tacitus legit. quod quod
nescio quo pacto moueri & affici tunc in nobis ipsis: uocis instru
menta sentimus: adeo tacita etiam lectio non sine motu quasi quo
dam pronuntiationis atque affectu esse potest. Ad haec apud eruditis
simos grammaticae artis scriptores indifferenter litteram pro elemento po
ni reperio: ut cum ab eis dicitur littera B non potest continuari cum littera M in
eadem syllaba: non id dicitur non posse eas sic scribi: siquidem possunt:
sed nequaquam posse una pronuntiari. Ipsae quoque Cicero litteram nomi
nat quod si littera solum diceretur cum scripta est uel quod scribitur: falsum utique
esset: quod a grammaticis dicitur litterae accedit potestas. Nam si potestas
ut hi ipsi dicunt ipsa pronuntiatione est: propter quam figurae & nomi
na inuenta sunt: litterae potestas accidere nullo modo potest. Simi
liter si dicatur quod elemento accadat figura: ne id quidem uerum fuerit

Nam si tum dicitur elemētū: cum pronuntiatur: figura nullo pa-
cto elemento accidet. Igitur cum doctissimus grāmaticus dixit
litteræ accidet potestas: figura: & nomen: litteram & elementum
simul cōprehendit. Quāobrem dari mihi hoc uolo: ut litteram
& elemētum hac presertim in parte dicere indifferenter liceat. nō
tamē desunt qui litterā a litura dictā uelint: quod apud uetustis-
simos fuerit consuetudo scribendi in tabulis ceratis: quorū opi-
nioni nō temerē quis accesserit: ut ab eo quod est litus litā litum
līra dicta fuerit. Cuius uocis apud Virgiliū manifesta significatō
ē. ut paribus lita corpora guctis. hoc est maculis notata & distin-
cta: quod idē dixit alibi. Sparsis etiā nunc pellibus albo: & macu-
lose tegmine lincis. Illud aut minime probauerim ut inde dicta
sit littera: q̄ deleteretur oblitterareturq; e tabulis: in quibus ut dixi
scribebant. An non absurdum est id asseuerare: ut littera appella-
ta fuerit ab eo. propter quod ipa esse desineret. Desinit enim esse
littera ubi deleta & oblitterata est. Manifestum est igitur ex his
quæ dicta sunt: licet. h. & figura & quasi nomine minime careat:
tamen si potestas ei desit litteram esse nō posse: quam de esse pro-
bandū nobis est.

QUEMADMODVM dixi: placet grāmaticis: littere: aut si mauis
elementi potestatem esse pronuntiationem ipsam: nec aliquid ali-
ud ex accidentibus eius esse quod ostendat elementi cuiusq; pro-
prietatem: qua quidem carere aspiratōnem affirmant: qua si non
careat cum & nomen fere ut dixi habeat & figuram certam prop-
amq; nimirum litteram esse necesse esse. Primum quidē definitio
ipsa plane declarat: aspirationem neq; dici: neq; esse pronuntiatio-
nem. Si quis enim te interroget: quid est aspiratio. respondebis
Opinor eam esse quandam humani spiritus: flatusue dēsitatem(
Nanq; utrunq; dici recte potest) aut si id malis: crassiorē quen-
dam spiritum. Si quis rursus ex te quærat: quid densitas illa sit
scio responsurum nullo modo uideri tibi eam densitatem esse p-
nuntiationem. Itaq; cū densitas spiritus: pronuntiatio non sit: &
aspiratio sit dēsitās spiritus. h. quæ aspiratio est: pnuntiatio esse
nō potest. Nō aliter q̄ suspirium: scloppus: anhelitus: suffitusue
qui spiritus & soni quidem sunt: non tamen pronuntiationes.

Fit autem nomen aspiratio ab eo quod est aspiro. Rursus aspiro fit a uerbo spiro. Spiro autem a spiritu: ni forte malis spiritum dici a spirando. Pronūtiatio autem est uox litteram uel syllabam uel dictionem uel orationē proferens (non loquor de oratoria p nuntiatione) qui aut aspirationem exprimit nihil tale pronūciat. Est igitur crassitudo spiritus: sicuti tenuitas lænitas asperitas nō pronūtiatio sed soni uocisq; accidens ut dixi. Atq; ut dem h esse p nuntiationē: dicas uelim quonāmodo efficiet ut h si pronuntiatio est: littera sit. Quod enim accidit litteræ: nō est littera. Cū aut pronuntiatio id est potestas accidit litteræ: non erit ipsa lra si cut nec figura nec nomen: q̄q̄ litteræ accidūt: non sunt tñ litteræ hoc est elementa. Itaq; & si concessū sit h pronuntiationem esse cū p nuntiatio id est potestas accadat lra: nō tamen h erit littera. Nā potestas accadat litteræ: & non est ipsa lra: q̄ ut esset lra: necesse fuerat & p nuntiatio id est potestas ei accideret: nō ut ipsa esset p nuntiatio. quod. n. potestas est: lra esse non pōt. Nam cum potestas sit accidens cōmune quidē litteræ cū syllaba cōueri nō potest. ut dici uere possit potestatē id est p nuntiationē esse litteram. Ex his ut arbitror effectū est h id est aspirationē nullo modo habendā esse lram. q̄ tametsi lra non est: nō tñ a grammaticis quod tu ipe concedis. plene definit: ut ea sit aspirationis tñ nota. Nā hæc definitio solū completit cū scripta est: uel quod scribi pōt. nō idipsū quod est. Quāobrem qm̄ scio te uehementer cupere ei us a me definitionem accipere: faciam id libentius causa tua: qui non contentus doctissimorum hominum definitione: expectes meam.

EST igit idipsum quod h dicitur aspiratio: qua litteræ alicuius sonus crassior in p nūtiando reddit. cuius figura inter litteras scribi potest. Quam quoniā superius dictū est solere præponi uocalibus: consonantibus postponi. Cur id fiat ratio reddenda est ostendendumq; cur illis interiectionibus quas dixi postponat.

VOCALIS litteræ dictæ sunt q̄ plenam absolutamq; uocem habent. quin & homines uocales dicimus: & Citharam uocalem. Vnde Oratius uocalem temere infecutæ orphea filuæ. Et proper

tius de equo. Qualis & adraſti fuerit uocalis arion. Aspirationis autem ea natura eſt ut præpoſita cum ſit ſonoritatem uocalis deſitate ſua obtūdat atq; diminuat: quæ res efficit ut uocalitas illa cum reprimēda eſt. aspiratione prepoſita quali freno quodam coerceatur. Conſonantium uero alia natura eſt. hinc enim cōſonantes dictæ q̄ cum uocali ſonent: cum ipſæ per ſe nequeant uocem perficere. Itaq; ſi quando opus ſit ut. C. P. T. R. ſuos augeant ſonos. ualētiusq; q̄ ſua ipſarū natura fert: ſonent. aspirationē accipiunt intrinſecus: quæ cū poſtponitur auget ſonum qui cōſonanti minor eſt. Atq; hinc effectum eſt: ut quia uocales maiore nō indigent ſono q̄ qui ſuus ipſarum eſt: aspiratio eis præferat̄. Cōtra uero poſtponatur cōſonantibus: quarū ſoni cohibendi nō ſunt. Quippe qui parū ſonent. ſed laxandi potius: quod quidē aspirationis adminiculo conſecuntur:

CVR tamen ex omnibus cōſonantibus quatuor tantū aspiremus hæc eſt ratio. quod cæterarum natura non ferat aspirationem. repugnat enim natura ut. b. ut. d. ut. m. ut. l. ut. s. ut. n. adici ſibi eam patiantur: multo etiam minus f. Nam G in dictionibus quibuſdam quas ab exteris natōnibus italica accepit lingua. uulguſ aspirat ut ghinolphuſ quod proprium eſt: & multa eiufmodi. idq; maxime uſurpant hi populi: qui galliam quæ cis alpeſ ē incolunt: quæ hodie dicit̄ longobardia. quoniā longobardi ea loca ſub deſiderio rege: aliisq; gētis ſuæ ducibus diu occupata tenuerūt. Vñ id genti nomen nūc eſt. Hiſpani quoq; hoc eſt q̄ hodie uocant̄ catalani aspirant ſæpiſſime g ſequentē aut I aut e ghi & ghe dicentes: ut berengheriuſ figheriuſ ſegheriuſ. & id genus multa quin etiam apud eoſdem Catalanof multa inuenias nomina quæ in aspirationē deſināt. Sed ad Italicoſ redeo: ligures inſubreſq; ſic hodie locuntur: ut quod latinuſ ſermo non patitur: in plurimis uernaculis uerbis ghe & ghi pronuntient. quid quod cum littera g apud latinoſ nunquā iungatur litteræ u ante uocalem in prima dictionis ſyllaba. Sed aut in media ut languēo aut in ultima dictionis ſyllaba. ut pinguiſ. eo deuentum eſt ut omniſ italia non paucas quidem dictioneſ habeat a gua gue & gui

incipiētes. Video mihi necesse esse ut uernaculorum etiam uerboru & eorum quidem barbarorū afferam exempla: quod quanq̃ inuitus facio. ueritus ne latini sermonis candorem nouorum ac barbarorū nominum admixtione contaminem: tamen quia præcipiendi ratio cogit: accedā non quo uoluntas sed necessitas traxerit. Doctorū tamen hominum uenia prius implorata: neq̃. n. ipse sum condemnandus sed fatorum uis ac fortunæ improbitas accusanda: quæ dominā quondam gentiū ac nationū Italiam seruire barbaris coegit. ac patrio oblitterato sermone: insuetas asperimasq̃ accipere dictiones. Est igitur quotidie nobis in ore guardia & pro custodia. & pro excubiis. idq̃ nomen multorum etiā oppidorum est. & guerra pro bello. & quod licet latinum tamen corruptum. gualtare pro uastare: & gualterius & guido & guilermus. quid quod uarinus ueronensis doctus uir tamen in hoc a multitudine non dissentiens nomini suo quod romanum est. A uaro enim seu malis uario fit uarinus. g præponebat semper. & guarinum scribebat.

Ille uero tres interiectiones Ah uah oh in aspirationē desinunt. siue quod uetustissimi dixerent: uaha aha oha: demptaq̃ ultima uocali aspiratio manserit: siue quod is animi affectus magis declararet si in aspiratione hoc est densiore sono iparum pronuntiatio finiat. Nam ut a barbaris eas uoces acceperimus. dictu quidem absurdum est. scilicet latini non prius hos animorum affectus aut expresserunt aut exprimere potuerūt: q̃ hās dictiones a barbaris mutuati essent. Vanum hoc est si quidem hæ uoces nostræ sunt non barbaræ. Sunt etiam qui huic interiectioni pro quæ exclamandi uox est: aspirent. quod contra usum maiorum est. differt enim a præpositione pro: nō in aspiratione sed solo accentu.

Quanq̃ autem hæc a me in hunc modum dicta & probata sunt: nō defunt tamen qui contendunt h multum habere litteræ. ut qđ litteræ proprium sit in aliam conuerti: ipsa quoq̃ in litterā mutetur. ut in his traho traxi. ueho uexi. & cum dicitur uesper pro eo quod est hesper: & pro cheta seta: & pro hex sex. quodq̃ non

nunq̃ ita locetur in uersu ut eius ui syllaba quæ breuis præcede
bat:producatur.ut apud Virgilium. Dum trepidant it hasta ta
go per tempus utrunq̃.quo uno exemplo in primis utuntur q̃
in hoc uersu syllaba it producatur ui tantum insequentis aspira
tionis: non q̃ natura metri tolleret breuem illic syllabam posse
collocari. Nam apud poetas in terciis:quintis:septimis nonisq̃
syllabis quas tritimemerim. pentimemerim.heptimemerim. en
neamemerim. isti uocant grammatici. Latine autem dicuntur
cæsurae:breues interdum statuuntur nulla sequente aspiratione.
quod metri lex non semper prohibet. ut apud Lucanum in ter
tia syllaba. Dum sanguis inerat. Apud tibullum in quinta. Te
canit agricola magna cum uenerit urbe. Apud Virgilium in sep
tima. & furiis agitatus amor & conscia uirtus. In nona apud ca
tullum. Iam ueniet uirgo iam dicetur hymeneus: quanq̃ sit hic
aspiratio.sed aliud in presentia non succurrit. Licet igitur in his
syllabarum imparilitatibus etiam correptas aliquando collocare
Scire autem oportet in metris dimetiēdis duas correptas p̃ una
producta accipi. Nam & si pentimemeris uideatur nō nunq̃ exi
re in syllabam quæ est septima numero. tamen si de duabus bre
uibus unam productam subduxeris:quintam esse ratō ostendet
Spondaici enim uersus licet diuersi sint generis. tamen qui pro
prie dicitur heroicus:constat spondeis sex qui sex conficiunt me
tra. Vnde dicitur hexameter. Recipiunt tamen spondei in sede
sua dactilos propter temporum parilitatem. Itaq̃ cum sex spon
dei.xii.cogant longas syllabas:hac ratione hexameter heroicus
xii.constabit syllabis. Cum autem dactili recipiuntur si numerꝫ
syllabarū ad spondeos recenseas:& pro duabus breuibus unam
productam numeres inuenies p̃timemerim:& quas dixi metro
rum figuras cadere semper in locis suis.Loci autem earū proprii
sunt principia cuiusq̃ metri. singuli nanq̃ siue dactili siue spon
dei singula conficiunt metra. In uirgiliano igitur de quo nunc
agimus dici nō potest tritimemerim: id est primam cæsuram ca
dere in locū suum:hoc est in principium secundi metri.Vbi bre
uis syllaba potest aliquando collocari. Nam it particula quæ est
secunda syllaba secūdi metri:natura sua correpta est.Ex hoc igit̃

probatum esse uolunt. h. aliquādo litteræ uim habere cum accessione sua præcedentem syllabam quæ breuis sit producat: in his præsertim locis qui cæsurarum quas dixi proprii non sunt.

CONTRA autem sunt & docti quidem uiri qui opinentur. h. quoniam littera non sit: uim litteræ habere nequaquam posse. Negāt. n. in his præteritis traxi uexi h in x uerti. quod enim littera non sit non posse in litteram transire. Dicunt enim omnium præteritorum terminationes exire aut in syllabam quæ duabus pluribusue structa sit litteris: ut amaui: nupsi. Aut quæ ex sola & læuigata cōstet uocali: ut docui habui: hanc uero terminationem. hi. neque ex duabus pluribusue lris fieri neque ex pura & tersa uocali: placuisse propterea latinis in formandis his præteritis traxi & uexi mutuari sibi hanc terminationem xi quæ multorum præteritorum esset propria. ac tamen si alias sibi potuissent mutuari: ut bi ut gi ut ci ut ui ut psi: tamen auribus consulentes iudicasse aptius exire traxi tractum: & uexi uectum: quæ tragi uegi. aut in aliam terminationem: proptereaque maluisse in xi præteritum mittere a traho & ueho: non quod h in x uerterent: sed quod ab aliis uerbis mutuarentur eam terminationem quæ aptius caderet. Idque minime mirum uideri debere aiunt. cum aliquot etiam uerba integra: præterita mutuentur ab aliis uerbis quæ sunt furio insanii: sum fui: fero tuli: ferio percussi. Quid enim absurdius esse: quam cum h littera non sit id asseuerare: ut in x quæ duplicis litteræ locum tenet: conuertatur. his addunt quod cum prisci dixisse inueniantur traho & ueho. nihilominus traxi & uexi præterita faciebant. ac propterea multo minus dicendum esse quod h uertatur in x in his præteritis. Cum non h sed f esset olim in præsentibus temporibus. Nam cum illi traho in præsentis tempore & traxi in præterito dicerent. non h sed f potius in x uersum esset. In illis autem nominibus uesper & sex si militer affirmant h non uerti in litteram: sed loco eius s esse positam: quod ut ita esse ostendant. Altius quidem repetunt.

PRINCIPIO scire licet non e cælo in terras rerum nomina delapsa esse: sed cum homines ad loquendum aptos natura produxisset

ipsi sibi: rebusq; indidere nomina: quod ul' ex hoc licet cognosce
re q; cum artibus simul sua iparum nomina & instrumentorum
quibus artifices utuntur: item rerum earum quarum artes sunt
effectrices: uocabula inuenta sunt. Ante texturam enim inuentā
cum homines pellibus aut librorum foliorumq; tegumētis ope
rarentur: nec telæ nec texturæ nec ipsorum textorum extabāt no
mina: multominus textoriorum ferramentorum ac uestium q̄
rerum uocabula ne nūc quidem apud canarios sunt: apud quos
nuper compertum est ab Hispanis predonibus nullum esse telæ
genus: sed nudos eos uitam agere pecudum tantum pellibus q̄
dam corporis parte tectos. Contra uocabulis illi habundant:
apud quos plures artes disciplinæq; exercentur. An nō hodie ui
demus genera armorum quibus nunc utimur noua pleraq; habe
re nomina: Sunt enim nuper inuenta. Idem dico de uestimētis
nauigiis & rebus plurimis. Ex quibus plane perspicui posse dicūt
non naturam aut deum aliquem: sed homines ip̄os rerum nomi
na fuisse commentos. q; si quæ sola natura absq; hominum arti
ficio laboreq; gignuntur: pro situ regionum ac locorum: quāq;
eadem ipsa sunt: qualitates tamen easdem non retinent: sed illas
ita mutant: ut fere contrarias induant: quid de illis dicemus que
homines ipsi cōminiscunt ac præsertim de uocabulis. Videmus
enim unam eādemq; rem aliter græcos: aliter latinos: aliter syros
aliter germanos: aliter alios atq; alios uocitare: ut illos hi: hos il
li non intelligant. Quid q; idem uocabulum apud eos qui eadē
utuntur lingua hisdem litteris non pronuntiantur? Etrusci in q
busdam uocibus pronuntiant ut: populi quidā italiæ bi: germa
ni si efferunt: quod inde fieri uolunt. quod apud alios sit hæc q̄
illa lra magis minusue familiaris & usitata quod e uernaculis q
bus nunc utimur uerbis aperte potest intelligi. Si enim unum
idemq; uerbum ab etrusco & longobardo & apulo proferat: mi
rificam uideas & litterarum & pronuntiationis diuersitatem: ut
pene non idem quis idem sit: esse uideatur: quæ res efficit ut mi
nus admiremur si quidem Italiæ populi quōdam O non habue
rint: sed loco eius ut grāmatici tradunt u uterentur. q̄ tātā u
rietatem non esse dicunt ex hoc. q; fiant litterarū conuersiones(

quid enim habet apulus etruscusue cum Alpino cōmertii) sed ex gentium pronuntiationibus diuersis. q̄q̄ hæc q̄ illa littera sit uni q̄ alii nationi familiarior aut minus cognita. Siquidem diuersas gentes diuersis modis uti ad sentiendum sic ad loquendum pro temporibus etiam atque ætatibus affici physicis placet. Itaq̄ cum dictio hesper a latinis fuit recepta (quoniā aspiratio uideretur asperior: præsertim cum esset rarissimus eius usus) placuisse quibusdā lenire eam: & q̄ u dum cōsonans est in uerborum principiis esset latinis admodū familiare: ut ualeo: uenio: uendo: uereor: uates: uita: uinum: uolo: uitulus: uicus: uicia: uoco: uultus: uultur: Pro eo quod est hesper: uesper dicere maluisse: nec tamē defuisse qui græce libentius hesper dicerent: pro quo cum uesper dicitur: uolunt non uerti aspiratōnem in u sed abici eam ac repudiari: & eius loco positam esse eam litterā: quæ priscis esset admodū peculiaris. Hispani a quibus propter regnum Neapolitanū non pauca nomina accepimus: dicunt hernandū pro quo nos fernandū. Dicemus igit̄ aspirationem uersam esse in f: minime profecto. Nam italica id ē uernacula lingua: nullos ad hūc diem præceptores habuit: quorū institutionibus formati hanc doceamur facere conuersionem. Cū tamen natura magistra hoc faciamus. Et ut arctioribus nos rationibus urgeant: nihil causæ est inquirunt: Cur h mutetur in b & tamen pro helena belenam dixisse uetustissimos cōstat: uidelicet: q̄ illi aspiratōnem horrebant. b familiarius utebantur. Nam & bruges pro eo quod est fruges: dixisse manifestum est. Addunt etiā opinari se: si Ciceronis temporibus cum helena dicebatur: aspiratōnem romanus uitaū uoluisset: uelenam fuisse dicturum: quia homines illius seculi u consonante magis uterentur. Quæ quidem omnia nationum ætatumq̄ diuersitate fieri affirmant. Quid: nō ne latine testudo dicitur & capparis? At neapolitani non T sed c primam testudinis faciunt. Contra hispani primam capparis. T. fecerunt. hīdem etiam Neapolitani primam syllabam Capparis q̄ est ca. interposita aspiratione & i chia exprimunt: & pro fortuna forturam dicunt. Seruat hodie quoq̄ neapolitanus latinam pronuntiationem huius imperatiue uocis audi: pro quo florentinus dicit odi. Ex transpadanis uero multi oldi pronuntiant: pro au ol

dicentes. Quis hæc docuit: natura non præceptor aliquis. quod latine planum dicitur plurimis modis uernacula lingua uariat in prima syllaba. Etruscus enim loco. l. ponit. i. & pia non pla exprimit. Neapolitani loco. p. & l. ponunt. c. aspiratum & i. At Sueſſani dempta aspiratione cia dicunt: idque in plurimis dictionibus facile inspicies quin etiam soni mutati sunt. Nam. o. & e. cum finales sunt ab italibus in uernaculis uocibus: ita quidem pronuntiantur ut deprehendas eorum sonos: qui latine pleni & clari sunt: obtundi & obscurari. Afferunt etiam: eoles solitus hiatus causa interponere. f. maiores autem nostros. u. loco. f. ut in nomine dauus. necnon. d. & c. interieciſſe: ut in his redeo prodeco sicubi comburo. & quod plautus dixit. mederga. & quod hodie etiam dicimus redintegrare. Dicit hic aliquis Cur potius: d. transibit in. f. ut in hoc uerbo afferō: q̄. h. in uobis id profecto quod. d. litteram in. f. litteram transire naturale sit pronuntiatione ipsa hoc exigente. at. h. q̄ littera non sit: in litteram ut transeat. naturam minime pati. Eosdem eoles bretor pro rhetor: & brodos pro rhodos dixisse constat: ea ratione quod aspirationem fugientes pro ea digamma ponerent in dictionibus ab. r. incipientibus: quodque recusarent digamma in eadem syllaba consonanti præponere in. b. uertebant pro dos bretorque dicentes: Quibus adducti rationibus conatur probare aspirationem non uerti in litteram: sed uitari. potius & abici. Affirmantque eoles. b. magis quam aliam litteram: pro eo quod est digamma posuisse: quod in nominibus ab. r. incipientibus libenter. b. uerentur. Addunt etiam opinari se & pro certo habere: si dalmatæ ab eolibus: quas dixi uoces mutuarentur: quamquam nullos hucusque habuerint pronuntiandi magistros: non pronuntiaturos. b. ut eoles: sed. u. consonans quod sua ipsorum lingua sic exigat: Est enim naturale dalmatis. u. consonans præponere litteram. R. ac simul cogere: ut cum dicunt urasi & ureche: quæ nomina apud dalmatas duarum sunt syllabarum: quod latina lingua aspernatur & horret quodque hodie non paucas uoces itali sic pronuntiant. Efferunt etiam dalmatæ. u. consonans ante. l. in eadem syllaba: ut in his nominibus uladislaus: & ulachia quorum prius apud eos tetrasyllabum est Posterioris trisyllabum: quæ nos proferre haud possumus. Nam de priori. u. abicimus & ladislaus dicimus. Posteriori autem addimus: a

& dicimus *yalachia*. Est enim cuiq; nationi sua pronuntiatio: su-
usq; struendarum syllabarum ordo & compositio. Quid q; cum
I apud latinos efficiatur consonans: nulla consonante ante se in ea-
dem syllaba collocata: ut *ianus*: *iecur*: *troia*: *peiur*: *conitio*. In uer-
nacula qua nūc utimur lingua. c. ante. i. ponimus & *cia*: *cie*: *cio* di-
cimus. Quin etiam preposita semiuocali. s. *scia* *scio*: atq; interiecta
aspiratione *schia* *schio* proferimus. Sed illyrici & dalmatæ de qui-
bus dixi suas habent litteras. Et cum scribendum est *scia* hac utū-
tur figura *ш* Cum autem *schia*: his *ш* *ψ*. Nam hieronymianis
& cyrillianis utuntur litteris. Similiter cum scribunt *glia* utuntur
harū notarum alterutra *Λ* *Ϡ* duabus tantū figuris eam scribētes
syllabam in qua nos quatuor ponimus. Apuli ita locūtur hodie
ut in principiis multarū dictionum loco. i. consonantis. s. pronū-
tiant. & non iugū sed sugū: non iannem sed sannem dicunt. quin
etiā in nonnullis latinis uocibus ante. i. uocalem. s. ponunt: & *sire*
pro eo quod est *ire* dicūt. Multa quoq; cū ætatibus simul mutan-
tur. Etas enim ex *messana* *messalam* fecit. Ex *ualesio* *ualeriū*. ex *fu-*
fio *furium*. ex *scitibus* *lites*. ex *scloco* *locū*. ex *remulibus* *lemures*.
ex *fordeo* *ordeum*. ex *cassantra* *cassandram*. ex eo quod erat *odys-*
seus *ulysses*. ex *lebero* *liberū*. ex *here* *heri*. ex *sibe* *sibi*. ex *coerauit*
curauit. Itemq; ex *uoloe* *uelocem*. ex *accusatiuo* *mee* *me*. ex *duel-*
lo *bellum*. ex *aio* in quo duplicabatur. i. *aio*. ex *comperce* *com-*
pesce. ex *creduis* *credas*. ex *duis* *des*. ex *hesprug* *hespruginem*. &
mille talia. Quid ætas nostra: nōne ex *nicolao* *colam* fecit. ex *Io-*
anne *iānem*. ex *lodouico* *loisium*. ex *bartholomeo* *meū*. Quidā
etiam populi stante integro nomine: pro. b. pronuntiant in abici-
entesq; e medio syllabam lo pro *bartholomeo* *barthomeū* dicūt.
ex *thoma* quoq; fecimus *thomeum*: ex *antonutio* *nutium*. ex *an-*
tonio *tonium*. Siculi ex *Iacobo* fecerunt *iacopinum*: de quo dem-
ptis prioribus syllabis: nūc nō *iacopinū* sed *pinū* dicūt. A quibusdā
etiā ita defleximus ut ea non sine obscenitate pferamus. Quorsū
igit hęc tā multa ab illis afferūtur: ut ostendant ætatū nationūq;
diuersitatibus fieri uarietates pronuntiationū. iparūq; līarum sonū
potestātē ordinē aliter atq; aliter uariari: possent his plura adici: q̄
ab illis quidē adducunt: sed debemus his q̄ dicta sūt esse cōtenti:

Nunc id agatur quibus adducti rationibus opinetur in illo uirgiliano uersu. h. uim litteræ non habere. Is si recte meminisse erat. Dū trepidant ita hasta tango per tempus utrunq; hoc in loco contēdūt particulam ita presentis temporis non esse sed præteriti: quæ sit cōcisa de præterito iuit. cuius prima sit producta naturaliter. Quotiens enim concisio fit in hunc modum: quantitas syllabæ non mutatur. Cum enim dicitur existimauit ipsa pronuntiatio docet a p̄duci in penultima syllaba: cui si adimas ui dicasq; existimat p̄ existimauit: syllaba mat seruabit productionem suam: retinebitq; accentum: quem habebat stante integra dictione. hoc exemplū ideo posui quoniam donatus dicit Terentium in illo suo prologo posuisse existimat pro existimauit. Similiter immugit pro imugiuit & ita pro iuit. q̄q̄ cum dicitur immugiit & iit dempta tantū littera u. corripitur. Nam uocalis ante uocalem more nostro corripitur nisi fuerit diphthōgus: paucis quibusdam exceptis: Quin etiā affirmare audent uirgilium reliquisse scriptum non ita sed iit cū duplici. i. Cum sequatur uersus habens præteritum tempus: qui ē. Stridens aduersoq; hesit tepefacta cerebro. Nam nō heret dixit: sed hesit. Siue igitur ita pro iuit siue iit legatur: uolunt ob eas quas dixerationes. h. in hoc uersu uim litteræ nullam habere.

VT AVTEM post hæc omnia paucis ipse tibi aperiā quid de aspiratione sentiā. id est: an quā uim l̄ræ habeat: ac ne ab officio & cognitione grammatici recedens: subtilius q̄ grammatici captus ferat perscrutari hoc uidear. Sic quidem existimo uideri aliquando. h. sapere aliquid quod sit litteræ: cū tamen littera ipsa non sit: ueluti cum in locum litteræ substituitur: ut in his uocibus: hircus & traho: in quibus loco .f. aspiratio posita fuit. Nam fircus & traho dixerunt. & in hoc nomine hallux: quod fit a uerbo salio: de quibus postea latius dicam. aut cum loco eius ponitur aliqua littera ut in his sex pro hex: uesper pro hesper: Quid quod quemadmodum. c. & d. intericiuntur in compluribus dictōnibus hiatus causa: ut in prodeo: redeo: redibeo: sicubi necubi. Eodem modo & h. ut in his mihi: prehēdo: in quibus eandem habet uim ad hiatum h. quam in illis. D. & C. Ac ne de grammaticis præcepta tradens

philosophum uidear agere: haud negabo habere aliquando. h. si
militudinem quandam litteræ: quod quāuis non negem ut dixi:
non tamen dicendum aut tenendum iudico: h. propterea esse litte
ram. quod quidem superius ostensum satis est. Nam & coruorū
& psitacorum uoces quædam: uerba nostra imitantes: uim quidē
habent intelligibilem: & suam ipsorum uerborum significantiam
exprimunt: cum tamen humanæ ille uoces neq; sint neq; dici pos
sint: Sed iam ad alia quæ dicenda relinquūtur: transeundum est.

DICTVM est a me. P. C. & T: cum aspirationem exigunt pprias
apud græcos figuras habere: quæ sunt. X: pro ch. φ. pro ph. θ. p
th. quod cur in his consonantibus probauerint: in semiuocali ue
ro. R. repudiauerint. Placet grammaticis hāc esse rationem: q̄ his
elementis aspiratio ita hereat ut ea ablata pars quasi quædam sub
stantiæ ipsorum adimatur: tollaturq; propria uocum significatio
Si enim cum pronuntiandum est cherea quod est nomen propri
um. c. non aspiraueris: uis propriæ significationis interit: quinim
mo pro chera quod ut dixi proprium est: pronuntiabitur cerea:
quod est femeninum huius nominis Cereus: & pro chere quod ē
salutandi uerbum: dicetur ceræ qui est genitiuus nominis cera: q̄
uis grammatici affirmant obiecisse priscos illos aspiratōnem e uer
bo chere & cere dixisse: ut apud Virgilium. Qui cere te domo. yn
de & Cerimonias dictas uolunt. Pro eo aut quod est chyron si cy
ron dixeris nō significabitur achillis magister. sed profertur quar
tus casus nominis quod est Cyrus. R. uero cum aspirationem ac
cipit: aliam non habuit figuram q̄ cum tenuatur: quod cum sit se
miuocalis: licet subtrahatur aspiratio: uocis tamen significatio ip
sa maneat. Qui enim rodon sine aspiratione pronuntiat: quanq̄
peccat is quidem: rem tamen cuius est nomen illud quod ip̄e pro
fert: audientibus notam facit. Græci igitur siue his siue aliis addu
cti rationibus hoc seruant. Nos uero antiquum secuti scribendi
morē: nec eas ab illis figuras accepimus: nec alias ipsi formauimus
Et quoniam ad promissa propero: aspirationis nota apud priscos
super ipsam litteram cui aspirari debebat: figebatur: quem usum
hodie quoq; in uocalibus græci seruant. Longo uero post tēpore

mihi paduæ cum agerem in manus peruenerunt pauca quædam & ea plena errorum quæ Apulei cuiusdam grammatici satis obscuri de aspiratione tantum uocaliū esse titulus indicabat. Sed ut ad rem propius accedam aspiratio quibusdam dictionibus naturalis est & ab ipsa formatione herens ut huic uoci heu. Quibusdam ad iuncta est differentia causa ut huic nomini hara que uox per aspirationem differt ab ara: cum altare significat. Nō pauca etiam uoces trahunt eam ab origine sua ut sunt dictiones compositæ & deriuatæ: ut habito & inhabito ab eo quod est habeo. Aliquot dictionibus adiuncta est hiatus causa: ut his uehementēs & mihi. In multis etiam usus præualuit ut in his hostis hostium hospitium. In græcis autē & barbaris græcos & barbaros sequimur. Sūt quoque nonnullæ dictiones quibus aspiramus hac ratione quæ placuerit maioribus nostris in locum detractæ aut cōmutatæ litteræ aspirationem ponere ut hordeum quod fordeum sabini dixerūt. Inest igitur aspiratio dictionibus aut natura aut origine aut differentia cā aut etiā hiatus aut usu aut imitatione aut detractiois cōmutatio nīq; gratia.

HIS explicatis ad ipsas uoces quibus aspirandum est uenio. Primū quidem de uocalibus quæ aspirationem exigunt. Deinde de consonantibus dicturus: litterarum & syllabarum ordine seruato. Initium autem erit a diphthongis: quas apud nos esse quatuor nemo ambigit hoc est Ae oe au eu. uelim autem scias secundum ueterē & rectum loquendi usum uerbum aspiro exigere post se datiuum potius quā accusatiuum casum. Aspiro enim huic uocali libentius quā hanc uocalem dixerunt. quod ego hic etiam sequor.

AE diphthongus exigit aspirationem ante. **C.** in pronomine haec: & cum foemininum est: & cum neutrum. ut hæc arbor & hæc munera. Similiter aspiramus hae quod est foemininum numeri pluralis. Græci quoque aspirant ai qui apud eos est articulus foemininus & numeri pluralis. Quæ autem apud nos est diphthongus ae. apud illos est ai. Fuitque hæc causa cur latini diphthongon hanc soluentes in ai uerterent: græcos imitati: ut Aulai in medio libabant pocula bacchi. pro eo quod est aulæ. Et apud Lucretium

Animai: siluai: aquai: pro illis genitiuis Animæ siluæ aquæ. quid
 q̃ in huiusmodi solutionibus utraq; uocales produxerūt ad illo
 rum morem. Cū latina r̃gula uelit uocalem ante uocalem corripī
 ut supra dixi. Extant Beneuenti lapides in quibus scriptum legi
 tur latinis litteris. COLONIAI BENEVENTANAI pro colo
 niæ beneuentanæ. Quæ inscriptio declarat Samnites q̃q̃ latinis
 uterent̃ figuris imitatos fuisse græcos in scribenda dipthongo æ
 quæ licet apud eos sit ex a & i tamē ut nos æ pronuntiant: Festus
 etiam refert antiquos latinos æ syllabam græca imitatione per ai
 scripsisse. In urbe theate legitur Caisaris nomen per ai non per æ
 scriptum. Gellius tamen refert animaduertisse se in commentariis
 publici nigidii ita scriptum atq; præceptum ab illo. Si huius terræ
 scribas i littera sit extrema. Si huic terræ per e scribendum est. que
 res indicat nō defuisse qui aliter generandi: aliter dandi casus eorū
 nominū quæ primæ declinationis sint: scribi uellēt. Qua de re ni
 hil dicturus sum: qm̃ tempus hunc ipsū scribēdi morem iā pridē
 oblitterauit. & huiusmodi nigidii regula fortasse ambitiosior est.
 Aspiramus etiā hæccine. ac ne de his pronomīnibus hic hæc hoc
 alias dicendū relinquat̃ ubiq; aspirare conuenit. & similiter huius
 modi & huiuscemodi. Inest autē his pronomīnibus aspiratio na
 tura. Græci item aspirant ὄρ ἥ ὄ. Prisci tamen non hic hæc hoc
 sed hicce hæcce hocce dixerunt: ut etiam apud Terentium inueni
 as dictum hisce plurali numero pro eo quod est hi. Cum ait hisce
 arbitrant̃ nunc hoc munere suā esse Thaidem. Et apud Plautum
 in captiuis Hisce autem inter se confinxerunt dolū. Nā qui opinā
 tur hæcce in genere feminino aspirationē habere ut differat ab ad
 uerbio ecce. Hii falluntur omnino. Eadē enim fuit ratio aspi
 ran di hæcce quæ & hicce & hocce. Aspiramus etiā dipthongo æ ante
 R in uerbo hæreo. Itemq; in deriuatis & cōpositis. Sed & de his
 & de aliis quæ aspirationē exigunt ante dipthongon æ. In poste
 rioribus suo loco & tempore dicam. id est cū de aspiranda e præci
 piam.

AV dipthongus admittit aspirationē ante d in hoc aduerbio haud
 qua differt a coniunctione aut. Nam quanq̃ nunc differunt uli

mis litteris : apud priscos tamen pro utraq; re cadebant in eadem
 littera id est T quos etiam constat uocem ad et cum esset præposi-
 tio & cū coniunctio & interiectio hisdem litteris scripsisse . Poste-
 rioribus tamen quos nunc sequimur placuit:haud: Cum esset ne-
 gandi aduerbium.& ad cum esset præpositio per d scribere ,ut ter-
 minalibus litteris differrent . Aspiramus etiam uerbo haurio so-
 lo quidem usu .Nam ut differret aspiratione a nomie auris a quo
 fit auricula:omnino ineptum est dicere,Auris enim a uerbo hau-
 rio ducitur .ut uocemq; his auribus hausi .Sonus enim hauritur
 auribus .Austerus græcum est & aspiratione caret .Auster austra-
 lis austrinus aspirationem nō habent.licet ut multis placet auster
 ab hauriendo dictus sit.sed in his non uicit usus ut in uerbo hau-
 rio.quod quidem uerbum aut nostrum est:id est latinum aut est
 deductum a græco quod est apvo aryo .cuius primam syllabam
 græci tenuant . Itaq; si a græco ducit originem aspiratione caret:
 sin latinum est:non natura sed usu habet aspirationem. Si enī na-
 turalis esset aspiratio uerbo haurio deriuata ab eo illam retinerent
 Auris:auritus:auricula:quibus non aspiramus.ex quibus efficitur
 ut uerbo haurio præponatur aspiratio non natura aut alia causa:
 q̄ solo usu.

HEI interiectio traxit aspiratōnem a natura:quod is animi affectus
 aspiratione melius declararetur . Qui autem opinantur additam
 huic uoci aspirationem ut ea differret a pronomine ei in tercio ca-
 su.hi falluntur mea sententia. Hāc uocem inter dipthongos ideo
 locaui:quod apud uetustissimos latinos ei dipthongus habebat
 Nos autem desimus:ei:scriber: sed pro ea productum I ponimus
 Illi enim scribebant heic: nos hic . ut hæc indicant monumenta
 quæ Capuæ extāt.Q. Tiburti.Q.L. melonauī cultrari ossa .heic
 sita sunt.Staberīæ.P.L.floræ ossa heic sita sunt.rogo te mi uiator
 noli mi nocere . Feriæ Cnei filiæ maioris:heic ossa sita sunt zē.
 In tertiis quoque & sextis casibus maiores illi nostri.ei. scribebāt
 semper ut dixi . Inspice antiquas inscriptiones .& ita rem habere
 intelliges . Venusiæ etiam extat monumentū: maiore tamen par-
 te dirutum : in quo scriptum est .Amiceis sueis: pro amicis suis:

& sibi pro sibi .Et item Capuæ legitur. heifce magistreis uenertis Iouiæ murum edificandum coirauerunt .pedes.cc.lxx. & loidos fecerunt.Seruius Sulpitio Marco Aurelio Cōsulibus. uides heifce pro hisce:& magistreis pro magistris scribere illos consueuisse . Il lud etiam annotandum est q̄ apud Campanos uenus emittebat genitium in us non in is.& q̄ loco u in nomine ludus ponebāt o & i loidos pro eo quod nunc est ludos dicentes . Et cum latini & finitimi populi dicerent coerare per o & e pro quo nos dicimus curare u pro æ ponentes . Campani ponebant o & i & coirauerūt non cœrauerunt dicebant pro quo nos curauerunt. Multa etiam ex antiquis grammaticis in hunc locum conferre possem: sed non uidetur necessarium .Est enim res satis manifesta.

EV dipthongus aspirationem habet in interiectione heu: eadē qua hei ratione . Similiter in hoc aduerbio heus. in quo fortasse usus præualuit . quando Festus uult ductum esse a græco ai. quæ uox doloris est .tenuaturque apud græcos . Vnde & egritudinem de ductam esse tradit. Eu græca dictio quæ multorum nominum cō positionem init :ut Eugenius.Eusebius.Eustachius.Euxinus.Eu thicus.Eudemus .aspirationem non habet.

OE dipthongus in omnibus latinis dictionibus abhorret ab aspi ratione .Sed de his dictionibus quæ ante dipthongos exigunt si bi aspirari:tam ī primis q̄ in mediis syllabis. plenius dicam in po sterioribus suo loco. Nunc satis sit hæc perstrinxisse.

DE uocibus igitur quibus aspirandum est præcepturus :illud præ moneo.composita & deriuata.Itemq; obliquos casus & tempora: quæ quidē tum per deductionē:tum per mutationem litterarum formantur:acceptam a primitiuo aspirationem retinere in primis præsertim syllabis de quibus nunc præcipiam.Ac primum quidē de A quæ est uocalium prima

A.ante B

VOCALIS .A sequente statim consonante.**B.** habet aspirationem

in uerbo habeo qua differat a uerbo abeo abis abit. ut multis placet. Deriuata quoq; & composita retinent eandem aspirationem. habena: habitus: habitudo: habilis: habitior: habito: inhabito: in hibeo: exhibeo: cohibeo: prohibeo: adhibeo: in quibus. A. uersa est in I queq; alia & ab habeo & ab habito deducuntur: aut cum his iunguntur. Redibeo tamē quāuis ex habeo & re particula cōstet aspirationem abiecit: accepitq; hiatus causa. d. quæ littera nullo pacto aspirationem recipit post se: natura ipsa hoc prohibente. Quamobrem non parum admiror nostratis quosdam doctos sane homines & accuratos in uerbo redibeo. h. semper notā solitos deceptos: ut opinor. q̄ existimarēt primam uerbi huius syllabam quæ est re: cadere in. d. quod erroneum quidem est. Syllaba enim nulla apud latinos (de primis loquor ac mediis syllabis) finit in. d. nisi quæ sequitur a. d. incipiat. excepta præpositione ad quæ multarum uocum compositionem init ut in his adiuuo aduerto. In uerbo autem redibeo littera. d. interiecta est hiatus causa. ut in his prodeo & redeo. in quibus. d. non finit priores syllabas sed inchoat posteriores: quod cū sit: aspirare nullo modo debemus I in uerbo redibeo. si quidem littera D neq; ipsa aspirationem tollerat natura prohibēte: neq; statim post se in eadem syllaba uocalem aspiratam collocari patitur. Nulla enim latina dictio habet syllabam aliquam incipientem a. d. sequente statim uocali aspirata. Sunt q̄ uerbo abundo aspirationem præponant. quod ratio prohibet. fit enim ex ab præpositione: & undo undas undat. Aspiramus de peregrinis habraam quod iudeum nomē est. & habramios. & habronichus quod est græcum. & hominis proprium.

A. ante. C.

ANTE. C. uero aspirationem exigit. A. in illo tātum casu hac: quæ uox transit etiam in aduerbium loci. retinetq; aspirationem in aduerbio hætenus. Sed de obliquis casibus ac de uocibus compositis: non est mihi particulariter præcipiendum. Cū ea originis suæ naturā sequantur. Sunt q̄ istanc & istunc & istac & istic atq; istinc aspirent. quæ uoces ut ego sentio simplices sunt: non ex prono

minibus iste ista istud: & hic hæc hoc. connexe. Nam uetustissimi dixerūt isticce istecce istocce: ut hicce hecce hocce: pro quibus nos dicimus iste ista istud: & hic hæc hoc: necesse igitur erat ut ī quar- tis casibus dicerent istunce & istance: quod quidem dicebant: pau- latim tamē ultimam dementes litteram: dixerunt istunc & istanc: donec istum & istam diximus. Istic autē & istinc & istac dicimus ut illic illinc & illac. Quapropter cum simplices sint uoces: neque cum pronomine hic hæc hoc aliquid commixtum habeāt: nullo modo aspirandum eis iudico. quod latinæ linguæ lex minime pa- tiatur. Littera enim. T. in latinis dictionibus aspirationem post se non recipit: ut suo loco dicemus: Sed in græcis & Barbaris tm̃.

A. ante. D.

SEQVENTE autē. D. aspiramus. A. in his dictionibus quæ a græ- co ductæ sunt. hadria masculini generis pro sinu maris: & foemini- ni pro oppido: & quæ ab his fiunt. Hadriaticus: hadriacus. Itēque Hadrianus pprium hominis. Significat autem apud græcos no- men hadros quod huber apud nos. Sed necessarium non est ut e- numerem dictōnes quibus græci aspirent: satis sit eas notare quas ab illis accepimus. Grammatici nostri temporis pro ea quæ fuit ariadna: adrianam dicunt: & quidem imperite. Nam græce non a- drianæ: sed ariadnæ nomen est ei quam desertam a theseo bacchus rapuisse dictus est a poetis: quod hic tetigisse uisum est non incō- ueniens ne quis aut existimet hadriane illi nomen fuisse: aut si for- te dicat ex ariadna adrianam factam mutato litteræ ordine fallat credens ei aspirari debere. Nam hadriana tunc aspiratōnem exigit cum est foemininum factum ab eo quod est hadrianus. quod no- men supra posui. pro eo autem quod est ariadne: tenuari debet

A. ante. E.

SEQVENTE. E. non aspiramus. A. in nostris dictionibus: nisi cū in dipthongum coit. De quibus quidem & dixi paulo ante: & di- cam in posterioribus :.

A. ante. F. & G. & I.

ANTE. F. aut. g. aut. i. in nullis nostris dictionibus aspiramus. A. Græci tamen aspirant hāgios id est sanctus. & item hāgnos id est purus & castus: a quo nomine ducit propriū nomē hāgnes. Cui aspirandū est: hāia nomē propriū mulieris: quod uetus indicat in scriptio: hāia rufinæ parentes infelicissimi.

A. ante. L:

ANTE. L. aspiramus. A. in uerbo halo halas halat: ut differat sicut quibusdam uidetur ab alo alis alit. Mea tamen sententia huic uerbo aspiratio natura inest: quippe cui conueniat densitas illa quam significat. Est enim exhalatio uaporum crassiorūq; ut sic loquar spirituum densitudo: & Cicero terræ halitum aspirationem uocat Aspiramus etiam halitus & exhalo: necnon & hala pro eo quod ait Oratius. Hirsutis cubat hircus in halis. & Catullus: Valle sub halarum trux habitare caper: Similiter halium genus holeris, est enim ab halando dictum. Ab eo quod est halo ueteres halito dixerunt. Itemq; hallux qui est pedis digitus aspirationem habet: ex eo dictus q; super proximum digitum saliat. In qua uoce maiores nostri loco. s. aspirationem posuerunt. Alii uolunt a græco allo siue allomae dictum quod latine dicitur salio. Scias tamen græcorum alios uocibus quas supra posui: aspirare: alios uero nō Aspiramus etiam halucinor halucinator halucinatio: ut Gellius est auctor: ex ipsa enim aspiratione intēditur exprobratio. In græcis autem haly lydiæ fluuius. & halicarnassus urbs: halónesos insula ægei. hālec piscis. alecus fluuius tenuatur similiter & aloeus gigas: cuius filii martem dicuntur uulnerasse: & ab eo patronomicum aloides: Haliartus uero urbs dāsiā habet: & hālisca mulier: & hālizones gens: aspirāt etiam græci halas pro mari: ynde & nos salē dicimus & salum: ut & sale tabentes artus in litore ponunt: Et perq; undas spumante salo: perq; inuia saxa dispulit. In qbus dictionibus placuit maioribus nr̄is sponere magis q̄ acceptā a græcis aspirationē retinerē. Vnde sunt qui putent satis aduerbiū ductū a græco halis esse. Halias genus scaphæ. Halizon fluuius. Haliactes nomen per sicū. Haliacmon fluuius macedoniæ. Alcyon p̄ aui græci nō aspirant. licet fiat ab eo quod est hals. Illi enim ut grammaticis placet

nunq̄ aspirant. a: ante. l. sequente cappa: Cheroboschi grāmatici q̄
græce de aspirādis uocalibus scripsit uerba hæc sūt. Alcyon uero
& si ab eo quod est hals deriuatur: tamē quia sequitur cappa: tenu
atur: & similiter præteritum alto licet fiat a uerbo halome. Nam a
ante. l. sequente cōsonante: semper tenuatur: nisi fortasse statim se
quatur liquida: nihilominus apud theocritum est uidere græcos
ueteres huic nomini aspirasse: ac licet ip̄e uiderim in uetustissimis
codicibus nostris huic nomini aspirationem esse prænotatam: ho
die tamen aspirat nemo: & similiter huic dictioni alcedonia q̄ sig
nificat tempus quo alcyones aues nidificant: quo quidē tempore
q̄q̄ media sit hiems: maximam tamen ferunt esse tranquillitatem:
Vnde ait Plautus: Alcedonia sunt circum forū: dixerunt autē ue
teres & alcedo alcedinis: unde alcedonia. & Alcyon alcyonis ī quā
poete ferunt alcyonem ceicis uxorem fuisse conuersam. Dies autē
nidificationis huius alii undecim esse uolunt: Alii nouem: sunt q̄
septem tantum: De conuersione etiam aliter quidam sensere. Tra
dunt enim septem fuisse alcyonis gigantis filias nominatasq̄ pho
sthoniam: Anthen: methonen: alcippam: palenen: drimon: Asteri
en: quæ post patris mortem e canastreō quæ pellenes arx erat do
lore uictæ in mare se deturbaint: hinc locum fabulæ datum esse:
creditumque eas in aues uersas: quæ de patris nomine alcyones di
ctæ sint: Ferūt etiam marpissen ideī uxorem alcyonem fuisse cog
nominatam de qua hæc traduntur in fabulis: eam cum forma pre
staret: Ideo qui & ipse formosissimus iudicabatur: in matrimoni
um parentes collocasse: Apollinem uero eius amore uictum rapu
isse illam: uimque attulisse: At ideum iniuriæ huius memorem
conatum Apollinem sagittis petere: Erat enim sagittandi peritissi
mus: Parentes uero cum diu multumque deflerent eam: cogno
minasse alcyonem q̄ & ipsa in infœlix alcyones fatum incidisset:
Sed antequā rapta esset genuisse ex ideo cleopatram: quæ postea
meleagri uxor fuit: In cuius amore: deliciisque requiesse illum di
cunt: Post maternam execrationem: meleagre enim cum auuncu
lum occidisset: in Althææ matris iram execrationemq̄ inciderat.
Qua re commotus: Cum patria hostili obsidione laboraret: non
prius arma capere uoluit: q̄ uxoris precibus expugnatus est:

Vnde & apud Nasonem briseis ait. Coniugis ænides uersus in arma prece est. Res audita mihi nota est tibi fratribus orba. Deuo uir nati spemq; caputq; parens. Bello erat ille ferox positus secessit ab armis. Et patriæ rigida mente negauit opem. Sola uirum flexit coniunx felicior illa. & quæ secuntur. Sed nos ea quæ de altera forsitan marpisse: uel de hac eadem diuerso tamen modo dicuntur referre non negligemus. præsertim cum latinis hæc adolescētibus ignota sint. & propertiani illi uersus grammaticis nostris parum sint noti: Non idæ & cupido quondam discordia phœbo. Eueni patrii filia litoribus. Fabula hæc est. Euenus apharei filius etoliæ rex cum marpissen filiam locare in matrimonium uellet: eaq; propter formæ raritatem a multis peteretur: hanc procis conditionem proposuit: ut curuli certamine inito: præmium illa uictori cederet uictus uero capite plecteretur: quod domus suæ fastigio affixum pederet. Itaq; pluribus interfectis. Idas neptūni filius: licet a multis apharei filius haberetur: equis uelocissimis a neptūno patre acceptis puellam rapuit: conspiciatus eam dianæ festo die cū aliis uirginibus choreis indulgere: Quo cognito euenus dolore atq; ira parcitus equos ascendit: Idam insequitur: quem ubi assequi posse desperat: equis confossis in lycarbon se fluuium: qui post euenus appellatus est: deturbauit: Idam autem uoti cōpotem: non passus est apollo: & ipse marpisses forma captus: quam etiam rapere cogitasset: securum abire: sed obuiam factus in itinere illum aggressus est. Sed nec Idas certamen detrectauit. Et cum diu pugnatū esset Iupiter ægre id ferēs: mercurium misit qui prelium dirimeret: potestate facta marpisse: ut eius optio esset: utrū sequi ipsa uellet. quæ rem hanc animo uoluēs reputansq; sese mortalem esse: apollinem uero deum: ac timens ne ubi uetula facta esset: repudiaretur ab eo decreuit potius idam sequi: mortalis mortalem.

A. ante. M.

ASPIRAMVS etiam A ante m in nomine hamus: ut aspiratione differret a uerbo amo in tertio & sexto casu: q̄q̄ differūt & tempore: mihi magis placet q̄ natura ei aspiratio insit. Itemq; hamatus

& hamoteahones: qui ut grammaticis placet dicti fuerunt q̄ uel pisces uel cadauera traherent hamo. Nam ut est apud Suetoniū eorum qui supplicio afficiebantur cadauera iussu p̄cipum unco sæpe trahebantur in locum quem tum gemonias dicebant. quod significare uult etiam Iuuenalis cum ait. Et latum media fulcum deducit arena. Remanent autem tum in puluere tum in arena uestigia eius qui trahitur: & propterea dixit. fulcum deducit. fulcū p̄ uestigio tracti cadaueris ponens. Similiter & hamota piscator ab hamo dictus: Plautus in rudente: Saluete fures maritimi. Conchitæ atq; hamotæ: famelica hominum natio. Amon & Ammonius apud græcos aspirationem non habent. q̄obrem nec nos qui dem aspirare conuenit. Animaduerti tamen hoc nomen Ammō apud festum positum esse inter uoces aspiratas: quod uel ex eo est q̄ ueteres contra usum græcorum huic uoci aspirauerint. uel q̄ is qui uolumen festi ad hāc tantam breuitatem redegit ut indoctus & parum accuratus in hoc prolapsus fuerit: ut id nomē inter aspirata collocauerit. Hamadrias aspirationē exigit quæ ex eo dicta q̄ una cum arbore nascatur. Est enī arboris numen. Hama enim græce aduerbium una significat. & habet dasian. Hamaxampeus proprium fluminis. Amilcar sunt qui aspirent decepti librariorū ignorantia.

A. ante .N.

ANTE.n. autem in nullis nostris dictionibus aspiramus A preterq̄ in accusatiuo hanc. Veteres tamen parua delubra dixerūt hanula loco s̄ponentes aspirationem. Fit enim hæc uox ab eo quod ē fanum. sunt enim dicta hanula quasi fanula. Annibal apud græcos aspirationem non habet: neq; apud nos aspirare conuenit. Hanno quod punicum est maiores nostri aliquando aspirasse inueniuntur. Sunt & nunc qui aspirent. mihi magis placet nō aspirare.

A. ante .O. & .P.

ANTE.O.&.P. latini non aspirant. A. Græci tamen ante .P. aspirāt a. in aliquot uocibus: ut in hac uoce hapsis hapsidis: quæ uox ab

astrologis nostris recepta est. Est autem hapsis curuatura & circuli & camerae & rotæ. Vnde legitur aurea summæ curuatura rotæ pro eo quod græce ē hapsis curuaturam poeta dixit græce. ut che reboſcho placet dasian habet quod fiat a uerbo haptomæ. q̄q̄ sunt qui non aspirent. Hapalon id est tenerum & molle aspirant græci Neapolitani ouum hapalum dicunt. quod absq̄ testa gallina perit.

A ante R.

ANTE. R. uero aspiramus A in nomine hara cum auem significat differtq̄ ab ara in qua rem diuinam faciebant. non solum temporē sed etiam aspiratione. Deducuntur autem ab eo quod est hara id est auis. hariolus. hariolor. haruspex. haruspiciū. haruspicina. q̄ uoces omnes aspirationem habent. Similiter & haringa. significabat autem haringa apud priscos hostiam quæ inde dicta erat q̄ ei us adherentia inspiceretur exta. Arena caret aspiratione. Fit enim ab areo uerbo. Nam epitheon ei est ob ariditatē bibula. Caret enī omni humore & fūco. unde & plurimum aquæ ebibit. nec moueri aliquem debet q̄ arena habeat primam breuem. areo uero productam. Nam tegula producit primam. licet tego illam corripiat Et laterna licet a uerbo lateo dicta sit. quod habet primam correptā. nihilominus producit. Est autem dicta laterna q̄ ea lumen lateat & inclusum noctu feratur. Vnde Plautus ait. ubi tu es qui uulcanum in cornu conclusum geris? Non desunt tamē qui arenam ab hærēdo id est q̄ calci cohereat dictam uelint. quod minime p̄bauerim. Aspiramus etiam quæ græca sunt harpe gladii genus. & harpago uerbum quod significat surripio. Harpasa quod fuit oppidum. harpalus hominis proprium. Et harpago harpagonis quod est genus teli habentis ferrum incuruum. Est & harpago feramenti genus quod nonnulli populi canem uocant quo ferramentum circi cupis aptantur. Sunt autem cupæ uasa uinaria maiora ex ligno quas satis improprie multi uegetes uocāt. Vocari autem cupas id genus uasis Lucanus ostendit cum ait. Nanq̄ ratem uacuæ sustentant undiq̄ cupæ. Cupis enim naues impositæ subſtinent in mari. Cum ipsarum latera carinæq̄ refarciuntur. Dictæ autē

fuere a priscis caupæ a cauo. unde caupones dicti a caupis. Itē harmonia harmonicus harmonides harmodius harpa. Aspirant etiā græci harmariō. quod dictum est ab eo quod est harma id est currus. Nos uero armarium ducimus a nomine quod est arma: qua uoce etiam significantur ferramēta. ut apud Virgilium. Dicendū & quæ sint duris agrestibus arma. Quis sine nec potuere feri nec surgere messes. & propterea non debemus aspirare.

A ante S

RECIPIT etiam aspirationem a ante s in hoc nomine hasta .ut ea differat a uerbo asto astas quod multis placet: mihi magis uidet̃ huic nomini aspirationem accessisse antiquo usu quod etiam monumentorum tituli declarant. Sunt qui opinentur uocem hanc ductam a græco uerbo quod est histimi: & ab eo aspirationē traxisse. quod non probauerim. Græci hastam tum δορυ dory: tum ακορτυον acortion uocāt. Eadem ratio est huius nominis hastile. Idemq; seruatur in his uocibus hastatus subhasto & subhastatio. Volunt autem multi hastam dictam ab obstando. Varro putat dictam q̃ stans soleat ferri: ut cūq; sit. Certe nō modo antiqui codices: sed etiam monumentorū inscriptiones declarant huic nomini aspirari iam inde ab antiquis seculis solitum esse. Sunt qui aspirant huic nomini asdrubal quod puto ex librariorum ignorantia natum esse.

A ante T & V.

ANTE .T. autem nunq̃ nos aspiramus **A . ante V** uero cōsonans placuit maioribus nostris aspirare. **a.** in hoc uerbo haue: ut differret a sexto casu auis nominis: ut quidam arbitrati sūt. Indicat hodie quoque epigramma quod est Salerni. Flauia Calemera dulcissima haue. Nunc autē uix inuenitur qui aspiret. De uerbo haurio supra dictum est:

A ante 3

GRAECI autem ante 3 aspirant a in hoc uerbo hazome: quod significat ueneror & colo.

E ante A

AC de a quidem in quibus dictōnibus aspirationem exigit satis dictum est. consequens est ut eodem ordine de E dicam quæ ante A recipit aspirationē in græca dictione heauto id est seipsum. Vnde heautontimerumenos.

E ante B

ANTE .B. autem in his quæ nostræ uoces sunt. hebes id est retusi ingenii. hebeo hebetō hebetudo. In quibus aspiratio ipsa natura inest. Auget enim exprobrationem in hoc nomine aspiratio. ut ī illo nomine heluo heluonis. de quo suo loco dicerē. hebiones etiā ueteres pauperes dixerunt. quæ uox indicabat contemptum quendam. Sunt tamen quibus placeat hebiones dictos a uoce græca Baion βαυον quod sonat modicū. quod si sit aspiratione caruerit oportueritq; nomē ebæones scribi per æ diphthōgon ante O. Ego hoc in mediū relinquo: quando hæc uox ab usu iam recessit. Græca uero imitatiōe aspiramus hebdomas. hebdomadarius. hebedea iuuentæ uxor herculis. hebreus & hebraicus. Ebenus aspiratione caret. est autem genus arboris apud Virgilium. India nigrum fert ebenū. Apuleius grammaticus tradit uerbum hebeo hebes aspirationem exigerē. ut ea differat a uerbo ebeo ebeas: q̄ ebeati sint ut ipse tradit qui in miseriam ceciderint. quam opinionem haud scio cur probare aliquis debeat. Nam ebeatū hominē aut ebeatā foemina nūq̄ ueteres dixisse inuenio.

E ante C

E subsequente C. in nostris uocibus aspirationē nō admittit. preter q̄ in illo p̄nomine hæc ut dixi cum de diphthongo æ præciperem Aspiramus autē que græca sunt hecate. hecaton quod apud nos sonat centū. hecateus hecaton propria hominū. hecatontapylon centū portarū. hecuba. hector hectoreus. hecameda Arfinoi filia que dono nestori data ē: hæc autē capta fuerat apud tenedū dū ab achille diriperetur. Sūt qui putēt huic nomini nō aspirandū. hecatombe trahit aspirationē ab eo quod est hecaton. Erat autē hecatombe sacrificii genus in quo ritus hic seruabatur. ut centenæ sui generis

maſtarentur uictimæ utputa centum fueſ:centum hedi . Vnde a
pud Iuuenalem exiſtunt qui promittunt hecatomben Iulii Capi
tolini in uita pupieni maximi & balbini imperatorum .uerba ſũt
hæc. Tantum ſane læticiæ fuit in balbino qui plus timebat:ut he
catomben faceret:quod tale ſacrificium eſt :centum aræ uno loco
conſtruuntur ex ceſpite.ad eas centum fueſ:centum aueſ maſtan
tur.Iam ſi imperatoris ſacrificium ſit centum leones:centum aqui
læ:& cætera huiuſmodi animalia cetera feriuntur : quod quidem
græci quondam feciſſe dicuntur cū peſtilentia laborarēt: & a mul
tis imperatoribus celebratū cōſtat.

E ante D

ASPIRAMVS etiam E ante D in nomine hedus:uel ut differat a
uerbo edo edis.uel q̄ aſpiratio loco ſ poſita fuerit .Sabini enim ſe
dum ut ſircum dixerunt . Tradit tamē Quintilianus priſcoſ edū
ſine aſpiratione protuliſſe . cuius primam ſyllabam nonnulli dip
thongum faciunt :quorum opinioni nō uideo cur aſſentiar . Edi
fico & ædificium aſpiratione carent ſed non carent dipthongo.ab
æde enim facienda dicitur ædifico .Hedera uero aſpirationem exi
git qua differt a uerbo edo in illis uidelicet temporibus ederā ede
ras ederis edere .haud ſane recte opinatus eſt Apuleius uocē hanc
deduci ab hereo uerbo:& ab eo aſpirationem trahere. Non debet
inquit uideri mirum q̄ p̄ma hedere corripitur . licet eadem in uer
bo hæreo producta ſit :quando unum idemq̄ uerbum in præſen
ti tempore æ dipthongum habet . in preterito uero e breuem.ut
cædo cecidi quod abſurdiſſimum eſt .prima enim ſyllaba cecidi p̄
teriti:extrinſecus accepta eſt.ut in hiſ ſefelli momordi tetendi ſpo
pondi :quæ in omnibus eodem modo breuiſ eſt . Quæ uero fue
rat prima ſyllaba preſentis ex dipthongo uerſa eſt in i productam
& de cae factum eſt ci in preterito.Nam quæ eſt ce breuiſ in prete
rito ea ut dixi extrinſecus accepta eſt . Volunt alii hederam dictā
q̄ edat id eſt conſumat ea quibus inheſerit. Alii q̄ edita petat ſeu
q̄ hereat:hoc ut dixi non placet.nam ſi ab hærendo dicta eſſet.cū
hæreo dipthongum habeat:nequaquā poetæ primam ſyllabam cor
riperent.Ne autem credam dici ab edendo:id eſt q̄ edita petat. re

pugnat etiam quantitas syllabæ. Verbum enim edo unde dicitur editus habet primam productam quæ res me inducunt ut accedā opinioni eorum qui dicūt hederam ex eo dictam q̄ edat id est ex edat ea quibus inhesit. quod uerbum habet primam breuem. Cōuenitq; etiam tempore cum prima hederæ cui postea addita fuerit aspiratio ut differret a temporibus quæ supra posui. Forsitan & a græco deducta est ut quibusdam nimis ambitiose placet quod est εδρενω hedreyo id est insideo. Edoniū aspiratione caret. Fuere autem edoni & edones populi thracie. Vnde apud Virgilium. Ac uelut edonii boree. At hedone pro eo quod est apud nos uolutas græci aspirant. Et hedra sedes. Vnde cathedra.

E ante. F. & G:

ANTE. F. in nullis nostris dictionibus aspiramus e. Sequentem autem G aspiramus in aliquot græcis hegesippus. hegesander. hegesias hegesipyle. in quibus i in e uersum est apud nos.

E ante I

ANTE. I. uocalem nō aspiramus e nisi in interiectione hei de qua dixi. At ante i consonantem aspiramus in his heiulo heiulatus heiulatio. quæ uoces fiunt ab eo quod est hei: quæ uox est doloris & gemitus.

E ante L

SEQUENTE autem L aspiramus e in hac uoce heluo heluonis. licet uerbum eluo a quo ducitur aspiratione careat. addita tamē est nomini aspiratio. ut exprobrationis uis aspirandi augeretur. Vnde & heluari ueteres dixerunt. Est inquit Festus heluo dictus immoderate bona sua consumens ab eluendo: cui aspirat ut auuiditas magis exprobretur. Fit enim uox incitacior. eademq; ratio fuit ut dixi hebes nominis aspirandi: ut aspiratio uim exprobrationi adderet. Veteres etiam huic nomini quod est heluacia aspirarunt. Erat autē heluacia genus ornamenti lidii dictū a colore boum qui est inter rufū & albū. Appellabaturq; heluus. q̄q̄ hæc eadem uox

apud ueteres faburram etiam significaret . Heluius autē & heluia
ppria nomina in sepulchris nunc aspirata inuenias, ut in hoc. M.
heluio crescenti. M. heluius hermius liberto fecit. Nunc sine aspira
tione. ut in hoc . Aureliæ ualerianæ uixit annis. xxiiii. mensibus
septē: diebus. xiii. Eluia chresia filia dulcissimæ . Heluetios galliæ
populos in antiquis codicibus aspirationem habere inuenio . In
græcis autem aspiramus e ante l in his helena helenus. helinū her
ba quæ e lacrimis helenæ nata dicitur . Libuit hoc loco notare ue
tus epigramma quod Capuæ extat. Cesellie conliberte hymninis
ossa heic sita sunt. helena liberta de suo fecit. Heliotropium nomē
herbæ quæ ex eo dicta est q̄ mane ad solis spectans exortum iter
eius sequatur etiam ad occasum . heliades heliodorus heliopolis.
heliogabalus: heliocopis nymphe: heliocrysos herba floris aurei.
& quæ dicuntur a nomine helios. ælius tamen & ælia romana no
mina aspiratione carent. habentq̄ dipthongon æ. Hellas nomen
fluminis . Hellenes quo nomine fuit deucalionis filius a quo græ
cos hellenes nonnulli credunt fuisse nominatos. Hellanicus helle
hellespontus . Sunt qui uelint elis elidos aspirationem habere. he
lorus Siciliae fluuius. fuit & helorus istri fluminis filius: qui ab
Aiace occisus est in ea pugna quam græci cum telepho rege myso
rum habuerunt. Helice urbs arcadie quam mare absorbit: de cu
ius nomine ursæ sydus fortasse uocatum est a poetis. uidelicet q̄
Calisto lycaonis regis filia: quæ ex ura cum filio in stellas uersa ē
arcas fuerit & fortasse helicensis . e græcis tamen poetis sunt q̄ tra
dant helicen & cynosurā cretenses fuisse iouemq̄ nutriuisse: quo
merito a ioue in cælum ambæ translatae fuerint. Est & helice pro
montorium. helicon mons boetiæ. heliconiades. Elleborus herba
caret aspiratione . Helpis nomen proprium. licet græci nō aspirēt
tamen in quibusdā epigrāmatibus aspiratum inuenies . ut in hoc
Clodie helpidi coniugi incomperabili genialis maritus. Similiter
helpidius & helpidianus in quo maiores nostri uidentur græcos
non fuisse secuti. Eruditorum tamen quos ego noui nemo nunc
his nominibus aspirat . fuit & elpes boetii nostri uxor. cuius epi
taphium ē. Elpes dicta fui siculae regionis alumna: Quā procul a
patria cōiugis egit amor. Quo sine mesta dies: nox anxia flebilis

hora . Non solumq; uiro spiritus unus erat .Lux mea non clausa
est tali remanente marito . Maiorisq; animæ parte superstes ero .
Porticibus sacris iam nunc peregrina quiesco .Iudicis æterni testi
ficata thronū . Neue manus bustum uiolet ne forte iugalis . Hæc
iterum cupiat iungere membra cinis . hellanodices id est iudex cer
taminis . helisabet iudeū nomē

E ante M

ANTE .M. autem aspiramus e in hac uoce hem: quæ latina dictio
est: traxitq; aspiratōnem a natura .In græcis autem hemina genus
mensuræ . hemiciclus genus sedis . hemisperium quæ uox cæli di
midium significat . hemiolius quædam arithmetica pportio :cō
tinens aliquem totum numerum atq; eius dimidium ut se habēt
tres ad duo:& quindecim ad.x. hemistichius uersus imperfectus
& omnia quæ fiunt ab hemi quod græce significat semis .Hæmus
mons .hæmonia prouintia:& hæmonides propriū hominis .atq;
in his tribus æ dipthongon scribimus .hæmorroides genus mor
bi .hæma enim sanguis ab illis dicitur :recipitq; æ dipthongum .
inde hemorroreo uerbum :quod significat idem quod fluxu san
guinis laboro & profluuiū patior.

E ante N

ANTE .N. aspiremus e ut heniochus : huic tamen uoci henetus si
atticos sequi uoluerimus aspirationē non præponemus :sin eoles
Nam hi diagamma ponebant ante e loco eius aspirationem pone
mus:quāq; pro heneto uenetum nunc dicimus . Male qui aspirāt
huic dictioni eneyo de qua apud Lucanum aduersaq; risit eneyo .
Henderasyllabus uersus undecim syllabarum :quales ille catullia
nus .passer deliciæ meæ puellæ.

E ante O & P

O quoq; patitur sibi precedere e aspiratum in hac uoce græca heous
heoa heoum:quæ uox fit ab eo quod est heos id ē dies & aurora.

pleriq; tamen græcorum eos id est mane non aspirant. P. uero in nostris dictionibus non patitur sibi preponi e aspiratum .nisi in quibusdam quas a græcis mutuati sumus quæ sunt heptas & heptimemeris . omnibus autem quæ fiunt ab eo quod est hepta aspirandum est ut heptaforus nomē hominis proprium . & item heptaporus troiæ fluuius . est & hephestos proprium uiri & nomen uulcani : Epodos aspiratione caret . Inuenio in quodam ueteri se pulchro nomen hepennia aspirationem habere.

E ante R

ANTE .R: autem aspiramus E in his herus herat:herilis:hercules. herculeus:herculanus. Fuit & herculanum Campaniæ oppidum Placet hoc loco mētionem facere cuiusdam uetustissimi sepulchri quod ipsi in pelignis inuenimus:in quo titulus iscriptus hic erat Publiæ memisiane uxori castissimæ & incomparabili affectōne feminae .Cuius de obsequiis dicere minus supplet dolore:quintus herculanus maritus:cum pigneribus de ea natis locum cōsecrauit Quo in epigrammate cum sit uetustissimum :apparet apud uetustissimos latinos pignus emisse genitiuum pigneris per e non pignoris per o. Et hoc uerbum supleo unde dicta est supellex habere unum p . Heraclitus:heraclea:herilus:heros:herous:heroicus:herois:heroine: herodes :herodotus: herostratus: herophilus: hermus:hermei populi:hermes:hermafroditus:hermagoras:hermione:hermiones olim populi:hermocrates:hermolaus:hermippus. queq; fiūt ab eo quod est hermes id est mercurius. Itemq; hermæ qui sunt lapides quadrati:quos Athenienses solebant ponē:tum in priuatarum tum in sacrarum ædium uestibulis :ut significaret rationem & ueritatem perinde ut forma quadrata rectam semper stare . Dicti autem herme a mercurio qui esset deus rationis & ueritatis.hermenia interpretatio :unde perihermenia. Hercyna silua Alamania:& hercyni populi:habet ypsilon. herfa:herfilia uxor romuli quæ in horam uersa templa cum quirino tenuit . Est autē herse apud græcos id quod apud nos est ros .Eridanus & eremus & erigone & erebus aspiratione carēt. heresis & hereticus aspiratio nem retinent ante dipthongū ae . Fit enim hæresis a græco uerbo

herumae quod est eligo & capio . Aspirant etiam græci herpo p
quo nos dicimus serpo: & herpillon serpillum & herpes quod ani
mal inde duxit nomen: q̃ eo precipuæ sanentur ea quæ serpunt.
Aspirât etiam huic uerbo herdo quod tum facio tum sacrifico sig
nificat .a quo puto ductum nomen propriû herdonius . De lati
nis uero aspiramus hæreo cuius aspiratio inest natura cū dipthon
go æ: & quæ ab eo ducunt: hæres hæreditas hæreditarius hæredi
pera hærediolum id est prediolum: exhæredo exhæredatio . hæres
nomen deæ: cui ueteres post acceptam hæreditatem rem diuinam
faciebāt . At erciscundus quā uocē apud iurisconsultos sæpius re
peries . & ercius quē alio nomine iouē penetralē romani uocauerūt
aspiratione carent . Erciū enim antiqua dictio: unde erciscundum
dici uolūt : a coercendo tracta est . ynde & iouem erciū puto dictū
q̃ mala crederet arcere . Herēnius propriū hominis aspirationē ha
bet . quod etiā indicāt sepulchrorū īscriptiones: & heri quod a græ
co dici uolunt . & hernicus . Fuere autē hernici italiæ populi ex eo
dicti q̃ asperam & saxosam incolerent regionem . marsi enim saxa
herna dixere: & hernum durum: unde uolunt herniam dictam a
quibus cum ipso uocabulo aspiratio accepta est . quīs macrobius
uelit hernicos a duce quodā pelasgo dictos . propterea q̃ a uirgilio
pelasgū quendā hominē hernicis ducē datum . Et ut ad uerbū hæ
reo redeam . tametsi ego existimem esse huic uerbo aspirationē na
turalem . tamē non desunt qui arbitrent̃ additā esse aspirationē . ut
differret ab ære qui est sextus casus nominis æs in secūda impera
tiui persona . Trahitur ab eodē uerbo herba q̃ fixa solo hæreat: &
ab herba herbidus: herbosus: herbaceus . herbularius . Et qm̃ her
ba est uiride pecoris pabulū a ueteribus herbilifander: dictus her
ba pastus: quasi grauidior q̃ pastus frumento . Eruca autē & erugo
ut dicā quod sentio aspiratione carent . neq̃ enī fiūt ab hæreo uer
bo ut apuleius uult . Nam ærugo ab ære dicit̃: habetq̃ dipthon
gū æ . ea ut inquit Plinius fit pluribus modis . nā & lapide excoq̃
tur: ut æs deradiť & in ære candido perforato . atq̃ in cadis super
acetū æreo obturatū operculo: multo probatior q̃ si hoc idē squa
mis fiat . Quidā uasa ipsa candidi æris fictilibus cōdiunt ī aceto . ra
duntq̃ decimo die . alii uinaceis contegunt totidemq̃ dies radunt

Alii de lima eris scobem aceto spargunt uersantq; spaciis sæpius die donec absumatur eodem scobe. Alii terere in mortariis eris ex aceto malunt: ocissime uero contingit tenacior recisamentis in acetum abditis. Hæc igitur plinii uerba declarant æruginem ab ære dici: quando ex ære fiat. Eruca uero aut q; urat dicta est. nam & linguam pūgit & sanguinem exurit: ut sit eruca quasi uruca u in e uersa. aut q; fortasse dicta sit ab esu hoc est ab edendo & cū principio esset esuca. postea commutatione litteræ facta est eruca ut ex ualesio ualerius: ex fusio furius: ex auselio aurelius: & ex asa ara ut Varro est auctor. Ait enim aras primum ansas dictas: q; esset necessarium a sacrificantibus teneri. Ansis autē solere teneri uasa qs dubitat. Commutatione igitur litterarum aras dici ceptas: ut ualesios & fusios & plusima: pro quibus dicimus ualerios furios plurima: & ut festus etiam refert: pro laribus feriis: maioribus melioribus ueteres dixerūt. lasibus: feliis: maiosibus: meliosibus: & arbores pro quo nos arbores. Virgilius quoq; hoc ipsum significari uidetur cum ait. talibus orantem dictis arasq; tenentem. Ergo ut ex ansa remota littera n asa primo: post uero conuersione s. in. r. ara dicta est. sic ab esu primum esuca: postea eruca uideri potest dicta. Eruum sunt qui putent aspirationem habere q; ab herba dictum sit: ut sit heruum quasi herbum: mihi magis placet ab eruendo dictum esse. Nam ut legumen a legendo id est carpendo. & lenticula quasi legenticula. sic eruum ab eruendo. Carpitur enim & manu uellitur ut alia legumina. Nunc eruillum uulgo dicitur. Sunt tamen qui putent e græco dici quod est ὀπποσ orbos & aspiratōne similiter carere. Heritius & herinatus: sunt qui putent ab horrendo dici: atque exinde aspirationem trahere.

E ante S

DICTIONES uero quæ habeant e aspiratum ante s sunt hæc uide licet: hesternus ab eo quod est heri. & hesito ab hæreo. habetque dipthongon ae. Itemq; hesperus hesperia hesperides hesperugo hesiodus: hestieus: hestiodorus. hestica oppidum quoddam etolia. Hesiōne laomedontis filia zē: quæ uoces omnes supradictæ

a græco trahunt aspirationem: hefaias & hester.

E ante T & V & X

E ante. T. apud nostros non habet aspirationem: Græci tamen aspirant heteros id est alter & heteroclitum quod nos ab eis accepimus & heterogenes. Prisci hetam dixerunt quasi hietam rem minimi pretii ut est oscitatio & hominis halitus. Hetam alii uolunt esse pustulam illam quæ in coquendo assurgit ut uidemus in ænīs & caldariis dum feruent. Ante .u. aspiremus e. in his solum heu & heus. de quibus dixi. At ante x in aliquot græcis quæ sunt hexameter hexameron id est sex dierum. & hexagonus. fiunt enim a uoce hex pro qua diximus sex:

E ante Y

ANTE ypsilon græci non modo non aspirant e. uerum si in aliqua uoce sit e aspiratum recipiaturque post e ypsilon aspirationem abiciunt. Ipsi enim aspirant hecylos id est quietus. cum tamē intericiunt y & dicunt ενκυλωσ aspirationem amouent. Similimodo dū pro eo quod est heyolon id est hesternum ενωλωσ dicunt dasean abiciunt.

ANTE .3. quoque aspirant huic uerbo hezomae id est sedeo male: qezecias & ezeziel aspirant.

I ante A aut B aut C aut D

ENVMERATIS his dictionibus quæ aspirationem exigunt ante e. Dicam eodem etiam ordine de I uocali. id est in quibus dictionibus ei sit aspirandum. Ac primum de illis quæ habent aspiratum I ante A aut B aut C aut D. Aspiramus igitur huic uoci hiatus quæ fit ab hoc uerbo hio hias hiat. Dixere etiam ueteres hietare hiarbas: & hibex: & hibistus sunt qui aspirēt. Iberia autem & iberus & ibernia aspiratione carent. Hic pronomen etiam cum transit in aduerbium aspirationem habet. Hicetaon cuius filius melanippus de quo apud homerum extat epigramma in quo est nomen hidis. Diis manibus aelius Antiochus hidi: benemereti quæ uixit annos. LI. menses nouē. Lulius septimus saturninus coniugi

carissimæ: quo in monumento dictio coniugi est sine lra n scripta.
hidymeles propriū hominis.

I ante. E. aut. F. uel. G. uel. L.

SEQUENTE autem. e. non aspiramus I in latinis uocibus: nisi in illis temporibus hiem hies hiet. Sed de obliquis casibus nominū & temporibus uerborum sat sit præcepisse illud q̄ obliqui sequātur rectos. acceptamq; ab illis aspirationem retineant. q̄q; eodem modo cætera uerborum tempora a suo præsentī aspiratione non differunt. De græcis autem aspiramus hieron: hieronymus: hieropolis: hieremias. hiericho nomē oppidi quod erat in iudæa. hierosolima: hierusalē. hierarchia. hiera una ex insulis eoliis. Fuit & uia sic quondam dicta q̄ ea irēt sacerdotes ad eleusinam cererem. Appellata est etiam hiera uxor Telephi regis mysorū quæ a nereō interfecta dicitur: cum marito ferret opem qui ab achille uulneratus fuerat: ea ut fabulæ tradunt tantæ pulchritudinis fuit: ut etiā helenam superaret. hieri scythie populi. hieropicra genus medicinæ. hierax uero nonnulli tenuant I. In quibus quidem dictionibus si græcos imitari uolumus primam litterā uocalem faciemus eique aspirabimus. Sunt tamen qui in consonantem uertant. & e duabus syllabis unam cogant. Nam græce hieron trium est syllabarum. hieronymus uero quinque. I autem cum est consonans aspirationem nullo modo recipit: quæ res efficit: ut nomen Ianus aspirationem non habeat quam habet hio primitiuum. Dictum autem esse ianum ab hīando: Festus auctor est. eadem ratio est ianuæ. Ipsius festi uerba sūt. chaos appellat hesiodus confusā quondam ab initio unitatem hiantem patētemq; in profundum ex eo χωσκεν græci nos hiare dicimus Vnde ianus detracta aspiratione nominatur: eo q̄ fuerit omnium primus. Cui supplicabant uelut parenti a quo rerum omnium factum putabāt initiū. Quam obrem in hoc nomine hieronymus si primam quæ græce uocalis est: consonantem fecerimus: aspiratio demenda erit. Nam I consonans ut dixi aspirationem non recipit. Ad hæc scire etiam oportet I cum sit consonans ab aspiratione semper abhorrere: ut a se lōge aliena. hiempsal quod puniū est ī uetustis codicibus aspiratū inueni. Nullæ latinæ dictiones ante f uel G habent I aspiratum.

quāq̃ græci aliquando aspirant ut higumen os id est dux seu præfectus. At ante L aspiramus hilum cui uoci aspiratio natura inest Dixere autem ueteres hilum id quod est in grano fabæ . Fiunt ab hac uoce nihil nihilumq̃ . Aspiramus etiam græcos imitantes hilaris & hilarius & hilarodus quæ uox apud priscos significabat la sciui & elumbis carminis cantorem. hilaritas . hilaritudo . hilaria. quod nomen apud ueteres erat pluralis numeri & generis neutri. ut saturnalia & dyonisia: hilæ hilarum quæ est prisca uox. significabatq̃ genus sarciminis siue ut festus dicit intestina quæ ueteres hoc nomine appellabant : a qua uoce boillas uicum dictum putarunt : q̃ eo bos intestina trahens aduenerit. quod si est hoc quoq̃ nomen aspirationem tenet in media syllaba . ego in uetustissimo lapide scriptum uidi non bohillas sed bouillas cum littera u . hila Varro putat dicta ab hilo id est minimo: hilum aspirationem habere docet nomē filum: quod cum ab hilo dicatur ut uarro est auctor in f mutauit aspirationem : Illyrium illyria & illyricus aspiratione carēt . Dixere etiam prisca hilare ut in uetere Afranii uersu propter patruelem tuum constituit anhelans hilare deiecta coma Quin etiam ab eo quod est hila protulere diminutuum hilla: id est intestina . ut inquit festus a græco uerbo quod licet græce dasi an non habeat . tamen inter aspiratas dictiones ab antiquis collocantur hilla & hile.

I ante. M. & N.

ANTE . M. uero in nulla uoce nostra aspiramus I. in græcis autem aspiramus himera urbs Siciliae himerensis . imbro aspiratione caret . At ante . n: aspiramus i in aliquot nostris dictionibus: quibus aspiratio ipsa naturalis est : hinnio: hinnitus : hinnibundus . hinc aduerbium quod fit ab eo quod est hic littera . N. interiecta: Vfus quoque eruditorum aspirat etiam his dictionibus hinus q̃ ex equa & asino nascitur : & hinulus & hinuleus.

I ante O

EX OMNIBVS latinis dictionibus unam tantum inuenias in qua

I aspires ante O ea est hio hias. a quo fit inhio inhias cui aspiratio naturalis est q̄ id uerbū uegetiore spiritu debeat proferri. Iocasta caret aspiratione. Iosephus Ioannes ioacini in quibus i uocalis est non consonans apud græcos aspiratione carent. qua tanto magis carebunt apud nos si primam litteram consonantem fecerimus

I ante P

ANTE. P. aspiramus uocali i in græcis plurimis hippasus hippolitus. hippolition. hipparchus. hippocrone fons boetiæ. hippocoon hipponous. hippotion. hippodamas. hippodamia. hippodes pupuli scythiæ. hippo oppidum africæ. Vnde hipponēsis hippomanes. hippago genus nauis ad equos deuehentos. hippias. hippotoxata id est eques sagittarius. hippodromus. hippocrates. hipscratea uxor mithridatis. hippocampus equus marinus. hippotamus equus fluuiialis. hippomanes. quod ut ait Virgilius sæpe malæ legere noueræ: miscueruntq; herbas & non innoxia uerba. Ferunt enim hippomanes uel legi e fronte pulli equini statim cum aluo materna missus est. Vnde ait Virgilius. quæritur & nascentis equi de fronte reuulsus. Et matri præreptus amor uel certe uirus esse defluens. ex scenis equarum dum libidinis ardore feruntur. Vnde apud tibullū: hippomanes cupida stillat ab inguine æque Quod quidem uolūt habere uim isaniæ. hippius neptūni cognomen ex eo inditum q̄ ex tridentis eius percussione natus fuerit equus quem græci hippon dicunt. hippocomus puer qui equum comit. hippocoum genus uini dictū ab hippo loco eius insulæ q̄ eo ab antiquis dicta est. hippacuo id est celeriter animā duco q̄ e quorū hanelitus admodū sit acutus. Iphis uero & iphias & iphi onassa & iphitus habēt i tenue.

I ante R.

ASPIRAMVS etiā I ante R in his uocibus hirsutus & hirtus. quibus aspiratio a natura hæret: Sunt tñ qui uelint hirsutum dici a uerbo horreo: Dixere etiā prisca hirtipilū id est hirtos habētes pilos. huic nomini hircus aspiratio loco f̄pponit̄. Nā sabini fircus

dixere. quāq̃ si Quintiliano credimus principio romani non aspi-
rabant huic uoci. Eadem ratione aspiramus hircus: cum signifi-
cat eam partem oculi qua palpebræ committuntur. quod nomen
fatis quidem inepte Apuleius grammaticus inde uult dictum. q̃
illic hæreant oculi. Tradunt etiam grāmatici uocem hanc in hac
significatione scribi debere per q̃. cū uero significat animal per C.
quod quāq̃ nō improbo: tamen existimo ueteres in utraq̃ signifi-
catione scripsisse per q̃ Nam & hircutulos dicebant pueros ad ui-
rilatē accedentes ab hircorū scilicet libidine: quæ res aperte indi-
cat etiam hircum pro animali per q̃ pronuntiasse illos & hircos
dixisse: non q̃ ibi hærent oculi sed q̃ signa libidinis: quæ maxi-
ma in hircis id est hircis est: illic essent: eorumq̃ motu declarare-
tur. Arcum etiam per q̃ scribebant: & cum celestis arcus significa-
batur. & cum arcus quo sagittarii utuntur. Vnde arquites uoca-
bantur ab antiquis qui postea uocati sunt sagittarii. & qui nūc di-
citur acipenser ab illis dictus est per q̃ aquipenser. ab aquis uideli-
cet. Est autem acipenser piscis: aliquando in conuiujs laudatus.
Quid quod pecuniā per q̃ scribebant. quod inscriptio hæc mani-
festū facit. Q. filius lucii filius rufus. Q. agrius quinti filius celer
prætor duumuir. Lanarias & quæ in his sunt sua pecunia fecit.
ut ex eo uestigale quotannis: colonis mulsum & crustum natale
cæsaris augusti daretur. Quo in elogio duo imprimis notanda
sunt. hoc est consueſse ueteres pecuniam per q̃ scribere: quod ego
alibi quoque notauī: & ablatiuos casus nominum tertiæ declinati-
onis: quæ neutri essent generis: & in E rectum casum haberent:
in E quoq̃ exire litteram finalem. Nam cum dicerent hoc uestiga-
le in recto: pro quo postea uestigal dictum est: dicebant ablatiuo
casu uestigale: ut hic cernitur. Et primo casu mare: sexto etiam ca-
su mare. Vt apud Lucretium: E mare primū homines e terra pos-
sit oriri. Squamigerū genus & pecudes erumpere cælo. Hirpinus
secundum quorundā opinionē habet aspirationē. Hircius nomen
propriū aspirationē exigit siue ductū fuerit ab hirco: ut ab asino a-
sinus: & a uulpe uulpus: siue ab hirto: quod si sit p t scribi oportet
forſitā & ab eo dictus est quod apud priscos erat ercius: muta-
ta littera: de qua uoce superius dixi: quod si sit: aspiratione carebit

Græci per T scribunt nec aspirant: quæ res declarat maiores nros non aspirasse huic nomini hirudo. si dicatur ex eo q̄ hærendo saguinem ducat: aspiratōnem habebit: sed non conuenit in quātitate syllabæ. Hirundo auis uidetur dicta esse a uere q̄ uere ad nos trāseat. quod si est .littera u mutata est in aspirationē: q̄uis hodie nō est qui aspiret. Dixere etiam ueteres hirrire quod tractum est a canibus rabiosis. Iros nomē oppidi quam Homerus ouium matrē dixit. Et Irus proprium hominis. & Iros idest uer. Itemq; Iris aspiratione carent Et ironia & ironicus. Hiros tamen cum sacrū significat dasean apud græcos habet. Hira oppidum argolidis.

I. ante.S.

ANTE .S. quoq; aspiramus I in uerbo hisco: quod traxit aspirationem ab hio uerbo de quo dixi. Hispidus hispida hispidum aspirationem habet natura sibi hærentem. q̄q̄ quidam ab horrore dici uolunt. De græcis autem aspiramus historia historicus. histopus genus nauis. Ister uero istrio isagoras isauria a qua deuicta Scipio isauricus. isopleuros triangulus æquos habens angulos. & latera equalia. isomerinos circulus æquinoctialis. Item ispania & ispanus hæ uoces omnes habent i tenue. Licet quidam huic nomini ispania contendant debere aspirari. quod ego probo & in uetustissimis quibusdam monumentis aspirationē habeat hispania & hispanus. caret etiā aspiratione isæus nomen oratoris: quod nomē habet æ dipthongon post litteram. s. Nam q̄ istrio ponat̄ apud Festum inter uoces aspiratas: aut fuit error eius qui id uolumen i hunc ordinem quem nunc habet redegit: aut certe uolūtas hominum illius temporis qui contra græcam institutionem aspirat̄ uoluerunt.

I ante T & V & X & 3.

ANTE .T. uero & u & x & 3 non aspiramus i nisi in nomine hiulcus: quod a uerbo hio aspirationem trahit. Græci tamen aspirant aliquando i ante x & 3 ut in his uerbis ἰζόμαι & hízano. Ac de littera i satis dictum est.

Y psilon

RESTANT pauca quædam dicēda de littera y quod græci psilon
 a soni tenuitate uocauere : quoq; nos in græcis tantū dictionibus
 utimur: aut in quibus græcos imitamur . unde græcum y a poste
 rioribus dicitur : Scire igitur oportet græcos dasea notare y ī om
 nibus dictionibus quæ ab eo incipiūt. quāq; eoles hoc non serua
 runt qui dasean fugiebāt . Aspiramus igitur y ante a in his hyas
 hyades stellæ quædam in fronte tauri dictæ ex eo q̄ ex ortu suo
 pluias excitent : uel q̄ in speciem y litteræ posite sint in cælo. De
 quibus alii quidem loquuntur in hunc modum. q̄ hæ bacchi nu
 trices fuerint & cum iunonis iram uereretur: fugerentq; licurgi re
 gis seuitiam iupiter eas cælo intulerit & stellas esse iusserit. Alii au
 tem tradunt atlantem ex æthra uxor hyan filium suscepisse quem
 a leone deuoratum: cum sorores miserabili lamētatione prosequere
 rentur: & mœrore uitam finirent . Iupiter illas miseratus in stellas
 uerterit: ut earum pietatis perpetuum hoc esse testimonium : quæ
 de fratris nomine hyades ab hominibus dictæ sunt hyantis . hya
 cinthus & lapis & flos & nomen proprium . hyacinthinus a colo
 re: hyacinthia sacra hyacinthi. nec uero me latet multos contende
 re ut prima littera i sit iota secūda sit y psilon. hyanteus. hyampo
 lis urbs phocidis. hyalos uitrum. hyalinus uitreus. hyalenses Sici
 liæ populi **ANTE . B.** in his hybla mons siciliæ & oppidum: &
 pars atticæ. hybleus. hyblon nomen regis a quo hyblei. hybrida
 ignobiliter natus. hybris enim tum cōtumeliam tum flagitium
 tum stuprum apud græcos significat. **ANTE . D.** in his hydas
 pes fluuius. hydra. hydrus. hydrops. hydropicus. hydromātia. hy
 draulis genus organi musici. hydria uas. hydrus mons. hydrūtū
 oppidum. hydarnes proprium hominis. ac demum in omnibus
 quæ fiunt ab hydor. ut hydrochous signū celeste id est aquarius
ANTE . E. hyems. si uerum ē q̄ & hyems & hymber a græco uer
 bo ducantur quod udum & pluuiosum significat. mihi magis ui
 detur ab hiando hyemem dictam esse. quod ut Varro ait: anima
 quæ a nobis flatur tum appareat. Spiritus enim ipse noster dum
 spiramus hyeme quasi in nebulam concretus cernitur . ueteres au
 tem latinos arbitratos esse hyemem ab hyando magis q̄ a uerbo

græco dictam. hoc satis declarat quod in uetustissimis codicibus per i latinum scripta semper inueniuntur: & hiems & himber & hibernus. idque seruandum ipse iudico. hiems enim est dicta quasi hians quod non solum anima nostra ut Varro ait: sed & aer ipse hiet: ab hieme himber dictus quasi hiember detracta littera. hieme. n. existunt frequentiores himbres. Ab ipso autem himbre fit hibernus depta in littera: ut a patre paternus. & a matre maternus. hyena quam ex foemina in marem uerti fabulae tradunt. Est autem serpens quam uno anno marem: altero foeminam esse tradiderunt. Scribitur etiam hyæna per æ diphthongon. Hyei populi locidis. Hyella cœnotriæ oppidum a phocensibus cœditum. Ante f q̄ la latina est littera y scribi non potest: pro qua ph in græcis utimur.

ANTE .g. hygia proprium nomen: extat neapoli urna in qua hæc leguntur. M Aurel: Nicolaus Aureliæ Hygiæ cōiugi dulcissimæ benemerenti fecit. Hyginus nomen propriū

ANTE .L. hylas herculis puer a nymphis raptus. hylagmos nomē canis. hylacus hominis. hyle materia. hyllus nomen proprium.

ANTE .M. hymen hymeneus hymnus. hymetus mons. hymella fluuius. hymees uiri propriū.

ANTE .N. uocem nullam accepimus quæ habeat y aspiratum.

ANTE .O. hyosciamus herba.

ANTE .P. hyphe hypsiphyle: hypocauftū: hypsenor: hypenor. hypallage: hypanis & hypacaris flumina scythie: hyperbole: hyperbaton: hypothesis: hypocrica: hyparthus id est præfectus: hypostasis hypermeter uersus qui syllabam superabundantem habet. hyperborei mōtes: hyperiochus uiri proprium: & hypericles. hypermetra: hypatos. hypotecha: quæque fiunt ab hyper: & in his hyperion quo nomine dictus est sol quod super terras feratur. hyperio nomen nympe: hyperia fontis: hyperides nomē proprium: hyperborei qui habitant super id est ultra aquilonis flatum: quos tradunt humanæ uitæ modum excedere. hypnus & hypneros nomina propria quæ in antiquo sepulcro scripta inueni.

ANTE .R. hyre oppidū boetiæ & hyrcanus: hyria etiā uicus aulidis

& hyrie stagnum seu fluuius boetiae: hyrmine oppidum pelopō
nesi: hyrra nomen proprium: hyrtacus: hyrtacides. hyrtius. Cuius
meminit homerus: refertq; eum ab aiace occisum: hyrgis flumen
scythiae. hyroeades uiri propriū.

ANTE .S. hystrix animal. hyssopus herba. hystaspes nomen persi
cum: hespeus uiri proprium. indifferenter quoque hyostiamus &
hyusquiamus herba hodie dicitur. Et cum hoc nomen græce sit
quinq; syllabarum a nostris ita pronuntiatur ut quadrissyllabum
appareat. græci dicunt hypsipyle. nos autē p abiecta sepe dicimus
hysiphyle. dicunt & hys pro quo nos sus. Aspirant etiam græci y
ante th. hythlos id est nuge & dictum ridiculū. Sunt qui scribāt
per iota sine aspiratione.

FVISSET non parui & certe ingrati laboris uoces omnes colligere
in quibus græci aspirent huic litteræ y quas si collegissē non mul
tum tamē inde utilitatis attulissē latinis adolescentibus: quasdā
tantum placuit annotare: quæ a latinis acceptæ in mētem uenerūt
nulla diligentia adhibita: neq; enim græcis hæc præcipio. Atque
ut intelligas quid ipse de huius litteræ usu sentiam: sic quidē cen
seo uenia dignum quisquis is sit qui in eiusmodi dictionibus i la
tinum scribat: modo aspiratōnem præponat. Neq; enim necessitas
aliqua coegit maiores nostros eam litterā a græcis mutuari. quā
ne antiquissimi eorum habuerunt ex qua accepta haud scio an no
bis utilitas parta sit aliqua: an nō: pronuntiatio ipsa magis q̄ figu
ra docere nos poterat: eam litterā tenuiter sonare. tametsi nō adeo
diligentes in pronuntiandis litteris simus: ut hanc differentiā ser
uet nostrum aliquis: quam ne græcorū quidē quos noui seruet
nunc unus. Græci etiam cum producunt i & o quæ ita & omega
ipsi appellant: alias dederunt figuras: qua in re fuisset profecto nō
parua utilitas si illos imitati fuisset. Sed maiores nostri quod
cum utilitate etiam magna facturi erant: contempserunt: quod au
tem ab re fuit secuti sūt: in quo laboris aliquid utilitatis certe aut
omnino nihil aut parum nobis est additum. Sed quoniam maio
ribus nostris sic placitum est: studeamus quoad fieri poterit: ut in
quibus oportet dictionibus y psilon scribamus: dum tamē ne dū
nimis græci uideri uolumus: latinos nos esse obliuiscamur: illud

non ignorantes q̄ maiores nostri hanc litteram i u uocalem sepi-
sime uertebant. & pro sylla fulla: pro thymo thumus: pro myrto
murtus dicebant.

O ante B & C & D & F & G

AC de I haftenus: nunc de O dicam: quod quidem nec ante B nec
ante C nec ante D nec ante F nec ante G aspirationem habet i no-
stris dictionibus: preter q̄ in pronomine hoc. & aduerbio hodie.
quod ab hoc & die fit c littera eiecta. Legimus etiam ueteres dixisse
hodidocos latrones ac uiarum obsessores. Fit enim a græco ho-
dos id est uia. hodiū habet aspirationem fuit nomen præconis.
Ocnus aspiratione caret: & ode & obeliscus.

O ante E & I & L

ANTE: E. quoq; & I non aspiramus O. At ante L aspiramus holus
holeris: ea causa ut quibusdam placet ut aspiratione differret ab in-
finitiuo olere: fuit enim aliquando tertiæ coniugationis: quod nul-
lo modo probauerim. Nam prisci illi qui non holus sed helus di-
cebant: nihilominus aspirabant. Dixere etiam heluēla id est minu-
ta holera: & helusa pro quo dicimus holera. Ex quo satis clarum
esse potest huic uoci naturalem esse aspirationem. Fit ab eo holus
holitor. Græci aspirant holophernes & holocaustū & holor quos
nos sequimur. Sūt tñ q̄ olor tenuent.

O ante M

ANTE. M. aspiramus O in nomine homo: ut aspiratione differat
ab eo quod est omen ominis. Ego tamē existimo huic uoci inesse
aspirationem naturalem. Nam prisci cum non homo sed hemo p
e dicebant: aspirabant ut nunc: & similiter cū dixere homo homo-
nis. ut Vulturis in siluis miserum mandebat homonem. quanq̄
multi pro nomine proprio accipiūt. quibus in uocibus nulla tūc
erat habenda differentiae ratio. Aspirabant etiam illi huic uoci ho-
melium: quod erat pilei genus. Aspiramus etiam quæ græca sūt
homomeria similitudo partium: quo nomine Lucretius utitur.
hinc & anaxagoræ scrutemur homomeriā. Fit hæc dictio a uoce

neris aspirationem exigere. quod gellius quoque affirmat. & nomen honestus atque honos ab honore duci. Sunt tamen & hodie qui neque honus neque honustus aspirent: etiam eruditorum usu accedere te. Sed cum honor & honoro honoras aspirationem retineant quod seruamus in deriuatis: non est abitiendum in primitiuis. Male qui aspirant orno ornas & ornatus. Fiunt enim ab os oris. Honapis flumen scythie habet aspirationem.

O ante P & R

ANTE. P. nos non aspiramus O quamque graeci aspirant quibusdam uocibus: male qui aspirant opis nomen nymphe & opicus. Fuere autem opici Campaniae populi in quibus numerabatur Baiani Cumanii Puteolani Neapolitani. haec namque urbes opicorum dicuntur fuisse. Auligellii ex undecimo noctium acticarum uerba sunt haec Percuntanti cuiuspiam qui & litterarum & uocum graecarum expertus fuit. Cuius nam liber & qua de causa scriptus esset: nomen quidem scriptoris statim diximus: rem de qua scriptum fuit dicturi hesimus. paulo autem post subdit. Tum ille opicus uerbis meis inchoatis & in conditis adductus. haec gellii uerba aperte declarant. per ea tempora uocem opicus: obprobrii uim habuisse: & in conuiciis in illos dici solitam. qui litteras nescirent: & incultius ineptiusque loquerentur. Idque etiam Iuuenalis uerba indicant: cum ait. opicae castigat amicae: id est quae non latine loqueretur sed opice. Et quid mirum cum ab oscis quod fuere Campanie populi: deductum sit nomen oscenus. Et festus dicat opicum pro osco poni solitum: Et hodie qui uino plus nimio indulserit: eum theutonicum de uicio gentis increpant inclamitant. Prisci quoque uerbum graecari ab eo protulerunt quod graeci liberarius se haberent in conuiuuiis. Multa enim uerba trahuntur a moribus nationum. At ante R aspiramus hortus horti: ut differat a participio & nomine ortus. Dictum autem esse hortum a uerbo orior quod aspiratione caret: ex eo iudicari potest quod ut grammatici tradunt. Veteres etiam uillas dixerunt hortos quod ibi orirentur qui capere arma possent. ab horto hortensis: hortensius: hortalus. horreo etiam & horror habent aspirationem. Additur enim ipsi uoci ex aspiratione nescio quid quod affectum augeat. Fiunt ab his horresco

horridus:horribilis:horrifonus. Itemq; hordeum aspirationē habet. non q; fiat ab horreo (q̄q̄ sunt etiam qui dictum uelint ab oriendi celeritate) sed q; fiat a nomine fordus forda fordam. ac loco f fuerit aspiratio posita. Prisci tamē illi dixerunt hordus horda hordum cum aspiratione: cuius loco posteriores f posuerūt: atq; inde aspiratio in nomine hordeo mansit. Significat autem fordus grauidum ac pregnantem. ut apud Nasonem. forda ferens bos est: fecundaq; dicta ferendo. Quod ex eo etiā iudicari potest q; hordeacia dicta sunt ab antiquis sacra in quibus hostie hordæ idest pregnantēs ymolabantur. hordeum igitur dictum est quasi fordeum id est grauidum ac pregnant. ab hordeo hordeacius. hordeia genus piscis. hordearium æs quod equiti pro hordeo pendebatur. hordeonius nomen proprium. Itemq; hornus horna hornum. uel ut differat ab arbore orno. uel q; fiat ab eo quod est hoc & annus: ut multis placet. Dixerunt enim hornam frugem quæ hoc anno prouenit. horreum quoq; habet aspirationem. uel q; fiat ab horreo uerbo quod non probo: uel q; dictum sit a farre. Nam ueteres farreum dixere: mutatisq; litteris postea ex farreo factum sit horreum. Sunt qui a græco duci uelint. Aspiramus etiam horatius non q; fiat ab hora uel ore aut oro uerbo. Nā si fieret ab oro uel ore saltem aspiratione careret: sin ab hora primam produceret quam corripit. habet igitur aspirationem horatius si latinum nomen est: q; ita maioribus placitum sit. Sin græcum est traxit eam a uerbo horao ὥρᾱο quod significat uideo & aspicio. Inuenio & horius nomen proprium. Fieri etiam posset ut horatius dictus esset ab hora q̄ græce significat pulchritudinem mutata q̄titate primæ syllabæ: quæ græce in nomine hora producta est. hortor & q̄ ab eo fiunt usu ipso aspirationem habent. Ab eo enim quod ē os oris: ortor formatum est. Os autem aspiratione caret: & similiter hortor si naturam originis sequi uelimus. sunt tamen qui putent accepisse aspirationem differentię causa: ne uideretur esse frequentatiuum uerbi orior. Veteres etiam dixerunt oriam nauim piscatariam. ut Plautus ī rudente. Mea opera laborare rete & oria. cui debeat aspirari nec ne affirmare non ausim. Nam si latina uox est aspiratione carebit. Fit enim ab ora oræ: Cuius uocis significatio

manifesta est .ut ora maritima.& ora uestis id est extremitas . Est etiam ora funis quo naues ligantur in portu. ut apud Quintilianum . Oram soluentibus bene precemur . Sin autem fit a uerbo græco opeo oreo quod significat moueo & excito carebit etiam aspiratione . quod si forte deducere eā uolueris ab illa uoce hormos quæ est pars portus. Vnde hodie a nautis dicitur hormizo:aspirationem exigit . Aspiramus autem quæ græca sunt hora quæ partem temporis significat . Et item hora pro dea iuuenta . Nam & ora græce pulchritudinē etiam significat . Vnde horeos adolescēs formosus . Significat item plurali numero quatuor anni tempora Horologium . horizon qui latine dicitur finitor . Est autem circulus quidam speræ. Horoscopus id est ea cæli pars quæ hora qualibet ab inferiori hemisperio surgit ab oriente. nostri astrologi ascēdens appellant. Fiunt autem hæ uoces horizon & horoscopus ab eo quod est horos id est terminus & finis . Significat etiam horoscopus apud ueteres instrumentum quoddam ad horas ostendendas. Aspiramus etiam horus nomē proprium & horosius.& hormenus. & horontes fluuius . & horthes oppidum thessaliæ . Orpheus orestes aspiratione carent. Itemq; oreades quæ dictæ sūt ab eo quod est oros oreos id est mons.

O ante S

O cum præcedit S in nullis nostris uocibus aspiramus . quanq̃ uincit eruditorum usus in his que sunt hostis hostia. hostio uerbum hostimentum. hostium hostiarius . Dixere etiam hosticapax id ē hostis captor. hospes hospitium hospitalis hospitor & quæ ab his fiunt . Hostis inquit Apuleius quem iam pudet totiens uocare in iudicium:ideo aspiratōnem habet ut genitiuus eius pluralis feceratur ab eo quod est ostium in nominatiuo casu. uel q̃ ab hostio uerbo ducatur quod æquo significat:quoniam in hostium conflictu quædam consuerit fieri ordinum æquatio . Concordat enim ut ait in hoc nomine aspirationis signum cum re quæ significatur quod nota aspiratōnis secundum ueterem scripturam ita formaretur quasi biceps gladius inter duas hostiles partes . Ac primum q̃

dem illud: ut secernatur genitiuus eius pluralis a nominatiuo hostium ineptum sane est. hostis enim eodem tempore quo hostiū accepit aspirationem: idq; seruatum semper esse ne forte dubites. Inspice si uacat uetustos codices: & me minime mentitum inuenies. Nam q̄ hostis fiat a uerbo hostio: fieri id quidem potest. quāq̄ non minus uerisimile est fieri uerbum hostio ab eo quod ē hostis ut uestio a nomine uestis. & hospitor ab hospes. & galeor a galea & gladior a nomine gladius. Sed licet hostis ab hoc uerbo hostio esset: non tamen ob id aspirationem sibi usurparet. Cum hoc uerbum hostio aspirationem naturalem non habeat: quod probari ab Apuleio oportebat. Illud autem penitus anile quod ait de bicipiti gladio. Ad hæc si hostire æquare est: aut æquum esse: & hostimētum est æquamentum ac beneficii pensatio. Et hostes ut Nonio etiam placere uideo inde dicti q̄ æqua causa pugnam siue bellum ineant. Vel q̄ uerbum hostio idem aliquādo significaret qd ferio & offendo: Qua nam ratione uetustissimi latini peregrinum ab initio hostem appellassent. Quod etiā Cicero & Varro & Plautus affirmare uidentur. Et duodecim tabule indicant: Si enim hostis ab hostiando id est uel ab æquando: uel a feriendo seu offendendo: uel q̄ ex æqua causa pugnam adiret: dictus esset. prisci illi latini peregrinum hostem non dixissent. Non conueniunt hæc secū. Cum qui nunc hostis id est inimicus dicitur: perduellis ab illis diceretur. Et qui ab illis hostis a posterioribus dictus sit peregrinus Ciceronis uerba sunt hæc. Equidem iam illud animaduerto q̄ q̄ proprio nomine perduellis esset: is hostis uocaretur læuitate uerbi rei tristitiam mitigante. Hostis enim apud maiores nostros is dicebatur quem nunc peregrinum dicimus. Indicāt duodecim tabulæ: aut status dies cum hoste. Itemque aduersus hostem æterna auctoritas quid ad hanc mansuetudinem addi potest: eum qui cū bellum geras tam molli nomine appellare. quāq̄ id nomē durius effecit iam uetustas: a peregrino enim iam recessit. & proprie in eo qui arma contra ferat remansit. Varro quoque eadem sentit. ait enim multa uerba aliud nunc ostendunt. aliud ante significabant ut hostis. Nam tum eo uerbo dicebant peregrinum: qui suis legi

bus uteretur nunc dicunt eum:quem tum dicebant perduellem.
Ex quibus efficitur ut non hostis ab hostio uerbo dicatur. Cum
hostis non inimicum sed peregrinum significaret apud patres &
auctores linguæ latinæ .ut autem hostio uerbum aspiratōnem ac
ceperit:qua discerneretur a sexto casu huius nominis hostio. fieri
id quidem potuit. Sed ut una te absoluam sentētia. omnibus his
quas posui uocibus aspiratum est usu quodam :quem posteritas
quasi regulam quandam secuta est .idq; antiqua stemmata & titu
li indicant monumentorum ac sepulchrorum. Nam hospes inde
dictus q̄ hostium nostrum petat :uel q̄ ore id est osculo adueni
ens nos petat:ac mutuo petatur:quod magis probo. Hostium ue
ro inde dictum:q̄ sit os id est ingressus domus. Ab hospite autē
fit hospitium:& hospitor & hospitalitas. Non desunt tamen qui
hostium ab hostando dictum uelint. ul' a græco οστρυπ οστιν qđ
est repellere. quod utrunq; aspiratione caret. Qui ita sentiunt uo
lunt cum ingressu arcemur aliquo ab obstādo hostium dici cum
ingredimur aditum ab adeundo. Differunt tamen & alia ratione
dicimus enim nili fluminis hostia:& tiberina hostia qua mare in
trant:nō aditus:& facilis est ad regem aditus. non facile hostium
Et hæc silua nullos habet aditus:non hostia. Et fenestra patefacta
non hostium sed aditum furibus præbuit. Et murorum ruina mi
litibus aditum fecit in urbem ingrediendi:non hostium. Et pulsa
hostium:non pulsa aditum. Itaque aditus ad plura q̄ hostium p
tinet. Apud græcos ostiarius & ostia habent o sine dasea:nam &
græce hæc nomina leguntur:quāuis sint latina. Hostis quoq; cū
a priscis diceretur peregrinus:uidetur uel dictus quasi obistis q̄
terras obiret. ut ab eo quod est peregre peregrinus dictus. uel q̄
uero propius est. Hostis id est qui tunc erat peregrinus ab ore di
ctus. Nam eos qui peregre ueniunt ore id est osculo accipimus.
Fit autem a uerbo hostio quod ut dixi ferire significabat. hostia.
Vel fortasse ab hoc nomine hostis :quoniam id sacrificium ob ui
ctoriā fiebat:id ē pro uictis hostibus. Vnde etiam lares hostilios
dixerunt:q̄ hostes ab eis pellerentur. Et hostilius nomen propriū
& hostilia: & hostius. Et hostia quod fuit uerū nomē eius puellæ

quam a se amatam propertius cynthiam uocauit. hostoriū quoq;
ab hostiando id est æquando dictum. Est autē hostorium lignū
æquatorium id est baculus teres quo in dimentiendo tritico mō
dii æquantur. Forsitan & hasta ab hostio id est æquo uel ferio di
cta est mutata littera. Significabat etiam apud ueteres hostire co
ercere & comprimere. ut apud pacuuium. nisi coercuero proteruita
tem atq; hostio ferociam. In perueteri urna scriptū sic est. C. osto
rius italus. C. ostorio anthonio Niconi liberto benemerenti fecit
Hac in urna ipsi animaduertimus nomen ostorius nullam habere
aspirationis notam: quæ res satis indicat priscos illos his nomini
bus principio non aspirasse. Non tamen ignoro q; ut ab antiquis
edus nunc sine aspiratione: nunc fedus cum littera f dictus est. sic
& ostis & ostia nunc sine aspiratione fuerint ab illis dicta: nunc cū
littera f. Nam fostem & fostiam dixisse inueniuntur. idq; ex sabi
norum lingua. & fortasse fostis qui erat peregrinus: a foris ueniret
dictus est. In græcis autem aspiramus hofius nomen propriū.
quæ uox significat pius & religiosus. Et hofbion similiter homi
nis propriū. Osiris autem aspiratione caret. & ossa mons.

O ante T & V & X

ANTE. T. & u consonans & x minime nos aspiramus O preter q;
in nomine houum: ut aspiratione differat ab ouo ouas ut quibus
dam placet q; differt etiam tempore litteratorū: tamen quos ego
nouī. nullus hodie aspirat. & græce ωορ dasian non habet.

De. V:

HIS explicatis ad u transeam: dicamq; quibus in dictionibus aspira
re ei conueniat. Ac primū quidē de his quæ ante B. nā ante a non
aspiramus u. habent igit; o aspiratū ante u rationabiliter quidem
q; usus quotidie multa immutat. huber: hubertas: hubertinus
propriū nomen. hubera: exhubero: hubertim: quod ualerius ca
tullus protulit. Fiunt enim a græco uerbo vw ut quibusdam pla
cet y psilo in u productū uerso: ac b littera hiatus causa interiecta

Ego tamē opinatus semper sum huber deductum esse ab humeo.
ut tuber a tumeo. m. littera in. b. uersa . Loca enim arida infecūda
sunt. Contra quæ humecta sunt feracia. & mulierum hubera si hu
more careant carebunt & lacte . Cogite oua pueri si lac præceperit
æstus. Vt nup frustra prestabimus hubera palmis. uidetur Virgi
lius indicare nobis uoluisse hubera ab humendo dicta: si inquit
estus humorem præceperit atq; arefecerit. frustra hubera quæ om
ni humore uacua erūt: exprimemus . Tumeo autem de quo dixi
licet primam corripiat. tubera tamen producant: quod in multis
& præsertim ubi fit aliqua litterarū immutatio: usu uenit:

ANTE. C. aspiramus u in hoc aduerbio huc: cui aspiratio naturali
ter hæret.

ANTE .d. uel. f. uel. g. non aspiramus nisi hudus huda hudū quod
fit per concisionem a nomine humidus: uel ut quibusdam placet
a græco quod paulo ante posui. d. littera interiecta: uel q̄ dicatur
hudus quasi sudus : q̄q̄ nomen sudor uelint etiam a græco duci.

ANTE .I. autem hui quæ est uox dolētis . cui aspiratio naturaliter
hæret quippe qua affectus ille animi apertius significatur. Nā de
obliquis casibus huius huic non est particulariter præcipiendum
secuntur enim rectum: eodem modo huiusmodi & huiuscemodi

ANTE .L. aspiramus hululo hululatus hululatio . hulula nomen
auis quibus aspiratio natura hæret. Est enim hululatus tum canū
tum luporū: qui sine aspiratōne satis exprimi non poterat. hulula
quoq; a cantu suo nomen accepit . hulcus: unde exhulcero traxit
aspirationē a græco . Illi enim helcos dicūt. Habent etiā nō paucae
dictiones nræ u aspiratū ante. M. q̄ sunt humor humeo humesco
quas tñ uoces placet quibusdā a uerbo græco quod paulo ate po
sui originem ducere. Itēq; humus humo humas: humanum sacri
ficii genus. humilis humilitas . Sunt qui uelint humum ex eo di
ctam q̄ humorem cōtineat. licet nō cōueniant tempore sicuti etiā
humanus. Nā seu fiat humanus ab eo quod ē homo ut ego arbi
tror: seu ab eo quod ē humus non conuenit cū p̄mitiuo in q̄titate

syllabæ. licet in hoc conueniat cum uerbo humeo: a quo tamē nō ducitur. Mea quidē sententia huic uoci humus aspiratio inest natura. Similiterq; uerbo humeo & aliis uocibus quas commemoraui. Quin meum quoq; iudicium est humus quo nomine terram poetæ appellasse: Varro tradit & humor & humeo latinas dictiones esse. Fit ab humo humatus. nam cum sit humus terra. humatus dicitur terra obrutus. De uoce autem humanus humana humanum sic sctio: q; ducatur ab eo quod est homo. cui aspirationē naturalem esse dixi mutata o in u. ueteres enim homanus dixere ac tametsi differant tempore. tamen non omnes deriuatiuæ dictiones secuntur etiam in tempore naturam primitiuarum. uti dixi de tegula & laterna. quæ habent primas syllabas productas licet tego & lateo illas corripiant: idq; in aliis multis usu uenit. Aspiramus etiā humerus quæ latina uox est: nō ducta a græco ὀμος quæ dictio apud græcos aspiratione caret: habetq; omega id est o productum. Ante alias litteras non aspiramus u preter q̄ in quibusdam barbaris. hungaria hungarus hunus in quo barbaros ipsos sequimur. Apud græcos u non est littera sed dipthongus cōnexa ex o quod dicunt micron id est correptum: & y quod appellant psylon. cui dipthongo aspirant in quibusdam uocibus ut in hac uoce hutos ὄντωσ Atq; hæc quidem de u dixisse satis sit.

LIBER SECVNDVS.

Ollegi Marine quāto maiori potui in pluribus ac maximis occupatōnibus studio: dictiones eas q̄ in primarū syllabarū principiis ante uocales aspirationē recipiūt. quarū si aliquæ me fugerūt ut arbitror: certe fugisse: memoria accusetur priusq; quispiam credat meam illas fugisse cognitionem Cōcedenda est etiā uenia occupatōnibus meis Nam multis magnisq; districtus curis: siquando meipsum negociis subtraho quātulūcunq; id est temporis poeticæ philosophiæ

& astrologiæ studiis libentius impartior: tamen ea totum sibi hominem exigant. atque ad hæc ipsa quasi per diuerticula quædam & de uia digressus perueni. Ad hæc inter assiduos armorum strepitus & cōcurrentium militum clamores quis locus datus est uoluminibus euoluendis: quin & tu ipse scis sex tantum dies me colligendis his principio impēdisse: quæ nunc triennio post rogatu tuo in ordinem redegi. Cum interim omnis mihi uita sit acta. aut in castris aut in peregrinationibus procul non modo a libris: sed a litteratis omnibus. Quamobrem oratos omnes uolo ad quorum manus hæc peruenerint æquos sese ut mihi præbeant. Et si forte aliqua uel imbecillitate mentis: uel occupationum magnitudine pretermissa sunt (nam non pauca prætermissa esse arbitror) ea ut ipsi in locis suis suppleant: subiungantque occupationum mearum patrocinium suscipientes: quibus tum uidebuntur ueniam ipsi dedisse. Cum non reprehensorum sed adiutorum partes susceperint. Reliquum est ut de mediis & ultimis syllabis dicam. quapropter absoluta omnis mea præceptio ad illas quatuor consonantes sese conuertet.

De aspirandis uocalibus in mediis & ultimis syllabis

VOCALIS in mediis dictionibus hoc est inter primas & ultimas syllabas: siue in ipsis ultimis syllabis constitutæ admittunt aspirationem rarius quidem. & aut ratione compositionis id est originis a qua eam trahunt: ut in habito inhæreo inhio exhorreo inhumanus anhelus anhelitus anhelus. in quibus a uertitur in e. Fiunt enim ab halo & halitus. aut quæ naturaliter aspiratio illis inheret ut aha aut hiatus ratione hoc suadente: ut mihi & uehemens. Sed de compositis non uidetur necessarium ut particulariter sigillatimque præcipiam. Cognita enim simplicium natura. de quibus satis multa dixi: facile intelliges exigat necne aspirationem dictio de qua quis

DICTIONES igitur quibus aspiratio naturaliter hæret sunt hæc uidelicet aha uaha oho: per quibus dicimus ah uah oh. Itemque ehu cum duarum est syllabarum. ut apud uirgilium. Ehu quæ pingui macer

mihi taurus in aruo. Similiter ehem. neque etiam improbauerim
siquis huic uoci ohe aspirationem immiscuerit: quāuis euoe quæ
uox græca & bacchantiū caret aspiratione. Traho & ueho possūt
uideri accepisse aspiratōnem hac ratione. q̄ cum trafo & uefo dice
rent sabini fuerſa fuerit in eam. Oportet meminisse deriuatorum
& compositorum qualia sunt retraho contraho subtraho detraho
extraho traha: de qua Virgilius Tribulaq; trahee; & iniquo pō
dere rastri. Cui & addidit litteram. nam pro eo q̄ ē pluraliter tra
he: trahee dixit. Vehiculum de ueho subueho adueho inueho &
inuehor deponens a quo dicit̄ inuectiua. Fuit & ueha genus plau
stri. unde osciuecturam: uehaturam dixerunt. & uehari id est cur
ru uehere. Atque ut credam in uerbis traho & ueho aspirationem
positam esse loco f non hiatus causa. adducit me q̄ uideo hæc uer
ba meo beo creo leo doleo & similia aspiratione carere. & q̄ hiatus
ratio haberi tum maxime debet cum eadem uocales concurrunt.
ne sonus ipse qui idem est inuicem collidatur: ut in his uerbis re
prehendo comprehendo. in quibus fit sæpe concisio: ut cum dici
mus deprensus pro deprehensus & comprehendo pro comprehēdo.
Item cohors uehemens mihi in quibus eadem uocales hiant. Sūt
tamen qui putent hanc uocem uehemens traxisse aspiratōnem ab
eo quod est ueho. ut uehemens dictus sit q̄ uehatur mente: & si
militer cohors q̄ milites se inuicem ad pugnam hortentur. quod
si est cum uerbum hortor solo usu aspirationem receperit: in no
mine cohors aspiratio erit interiecta: aut hiatus causa: aut q̄ usus
uicerit: ut primitiuo aspīretur. & similiter ī uerbo cohortor a quo
ut dixi uolūt dictam cohortem. siue autem ducatur ab eo uerbo
quod non probo. siue aliunde: certe aspirationem exigit cohors.
etiam cum locum gallinarum & anserum significat. ut apud Oui
dium. Abstulerat multas illa cohortis aues. Varro uult chortem
uile spatium esse intra maceriem ubi coerceantur: id est clausæ te
neantur aues altilis. Itaque si a coercendo cohors dicta est. muta
ta littera e in o habebit aspirationem hiatus causa. Ego quidem
arbitror cohortem militum uel dictam esse a similitudine cohor
tis alitum: quæ potius uidetur inde dicta q̄ illic sint simul ortæ
quasi coortæ. Vnde & altilis dictæ sunt eo q̄ illic una alantur.

Et propterea a cohorte dicuntur cohortales. uel ab horto quod ē uerisimilius. Nam cum ueteres hortos uicos dicerent q̄ qui arma ferre possent ibi nasceretur: ut supra dixi. inde cohortem dixerūt manum hominum ex eodem uico ad pugnam exeuntium q̄ illi essent eodem horto id est uico geniti. Nam & galli ut est apud cæsarem hoc modo pugnabant: quisq̄ enim pagus per se id est diuisus ab alio pugnam capiebat: & pagus dicebatur. q̄ pagatim pugnabant. Conciditur etiam nomen ipsum & pro eo quod ē cohors chors chortis dicitur. ut apud Martialem. paucae chortis aues & houa matrum. quæ dictio aspirationem retinet. ut uetus etiam indicat epigramma. quod extat uenusiæ in templo trinitatis. Cuius uerba sunt hæc. C. optio. T. filio horatio legato. xii. chortis: primus option philargyrus. Tradunt uirgilium in nomine ahenū quod sit ab ere per diuisionem diphthongi interiecis aspirationē: idq̄ uideri factum uolunt hiatus causa: tametsi non eadem sed diuerse concurrant uocales (tum enim maxime habēda est hiatus ratio: ut dixi: cum eadem uocales concurrunt). Mihi uidetur poeta non tam hiatus rationē habuisse q̄ consuluisse legentibus: ut aspiratione interiecta: declararet diphthongū solutam esse: & ex una duas syllabas factas quod oculis cernerent ante pionuntiādum. Sed licuerit poetæ maximo ut libuerit. a posteris tamen receptū id nō est. quāq̄ & in hoc & in aliquot etiam græcis nominibus optime cōsultum fuisset: si aspiratio fuisset interiecta. licet ea in græco non esset. Si enim Laertes: danae: pasiphae: phaethon aspiratione notata fuissent a nostris: haud quāq̄ multi & patrum nostrorū temporibus: & nostro etiā temporē decepti fuissent: ut quotidie etiam decipiuntur: existimantes hæc nomina diphthongum habere: nec trium ut sunt: sed duarum syllabarum esse. Danae enim quæ græce dicitur danai trium apud illos syllabarum est. nos autem illud I quod apud eos productum est uertimus in e longum. Triū aut syllabarum esse nomen hoc etiam apud latinos docent poetæ. ut Petronius arbiter uxorem ducat danaen. Ipsumq̄ licebit acrisium iubeat credere q̄ danaen. & horatius: Inclusā danaen turris aenea. In hoc enim metro secundum locum tenet dactylus. Ad hæc prima syllaba huius nominis breuis est: quemadmodū etiam illius

nominis danaus. Qui igitur duarum faciunt syllabarum fallunt
etiā in hoc q̄ priā syllabam productam esse credunt. cum sit cor
repta. Phaeton quoq̄ triū esse syllabarū & habere primā correptā
etiā apud nos docet uersus ille. Sustinuit genitor si phaetonta
merops. Quamuis ex priscis illis poetis. P. uarro phaeton in du
as syllabas coegerit & e breuib⁹ duabus unam productā subdux
erit. Tum te flagranti deiectū turbine phaeton. Laertes triū esse
syllabarum etiā qui græca non norunt: ex Ouidii uersibus pos
sunt cognoscere. Laertesq̄ senex telemachusq̄ puer. Sed neq̄ laer
tes ut qui sit in utilis annis. Pasiphae græce quatuor est syllabarū
habetq̄ secundā correptā. In hoc autem recedit hominum igno
rantia ut dum a e quæ duæ syllabæ sunt: unam id est diphthongō
esse credunt: non quatuor sed trium syllabæ hoc nomen fecerint
produxerintq̄ secundā quæ correpta est ut dixi: Esse autem id no
men quatuor syllabarū. Propertius quoq̄ in suis elegiis docet. ait
enim Vobiscū europe nec proba pasiphae. quibus in nominibus
si aspirationis nota a maioribus nostris inter uocales ipsas posita
fuisset. nimirum tam multi in hoc decepti non fuissent. Sed ad a
lia transeamus. Ahala nomen proprium aspirationem habet. de
quo ita sentit Cicero. Quin etiam uerba sepe contrahuntur non
usus causa sed aurium. quomodo enim uester axilla: ahala factus ē
nisi fuga litteræ uastioris. Itaq̄ ut ex duello bellū: quemadmodū
idem auctor tradit. & qui duilius fuerat bellum fecerūt: sic ex ax
illa ahala contractus est. Interiectam autem fuisse aspirationem ne
uox hiaret. ueteres inscriptiones declarant. Isaac habraam Aaron
quæ apud iudeos sūt nomina propria apud græcos aspirationem
non habent. Sed quoniam latini summo cum studio hiatum uo
calium semper uitant: si quis aspirationē interiecerit fortasse nō
fuerit reprehendendus. Nam Maharbal quod punicum est in ue
teribus codicibus aspiratum inueni. Itemq̄ phrahates quod est ly
dium licet græci non aspirent. Vtrum sequi quis uelit non impe
dio. Ioannes quoq̄ & Ioacin quæ iudea sunt aspirationem nō ha
bent ante a apud græcos. licet nonnulli e nostris illam adiecerint.
Proemium aspirare minime conuenit. Nā græci quorum ea uox
est non aspirant. Quanq̄ propter rationes quas dixi. si quis aspi

rationem immiserit id efficiet: ne dipthongus oe legētibz esse uideatur. Panhormus & panhormitanus græce non habent dasean. Græci enim uix aspirāt uocalibus in mediis dictionibus. Nam licet simplicibus uocibus aspirent: tamē cum uocalis quæ in simplici erat prima: in composito sit media: abiciunt dasean. homines tamen nostri temporis aspirant panhormus: & panhormita: & panhormitanus: & recte fortasse. Videtur autem panhormus dicta a nauium applicatione quæ undiq; illuc cōueniunt: Est hormos ut supra dixi portus pars: inde nautæ dicunt hormizare id est nauē ancoris atq; retinaculis instruere: quo secuta sit in portu a repentinis procellis. Aspirandum esse his uocibus satis aperte declarant lapidum inscriptiones quæ in ea urbe ab hadriani temporibus in hunc usq; diem extant in quibus uisuntur uerba hæc scripta: Rei publice panhormii: quæ uox aspirationem illic habet & geminū i. Nam & panhormiū dixere & panhormum: & feminino genere panhormus. Nihil nihilumq; nō tam hiatus causa aspirationem acceperunt q̄ traxerunt ab eo quod est hilum. Est enim nihilū nehilum. Nihil autem fit ab eo quod est nihilū: abiectis ultimis litteris. ut lac ab eo quod erat lacte. Mihi hiatus causa sumpsit aspirationem qua naturaliter carebat: Nam ut genitiuus erat mei sine aspiratione: ita datiuus erat mii: & accusatiuus mee cum duplici e ut Quintilianus refert. Postea uero hiatus causa id est ne eadem litteræ concurrerent: interiecta est aspiratio. Quintilianus tamen circa tempora catulli: dicit nimium aspirādi usum erupisse: atq; inde durare ut uehementer & comprehendere & mihi aspirationem habeant. Sed ut ad nihil & nihilum redeam: patres nostri preter omnem rationem c litteram interposuerunt: nichil nichilumq; p nuntiantes & scribentes qui abusus unde eruperit non erit alienū ab hac præceptione referre. Nam posteaq; Barbari italiam occupauere: cum nostras litteras nequirēt exacte ac more nostro. exprimere: sed earū sonos inculcarent: aspirationem efferebant horridius q̄ latinitas postulabat: quæ ubi sequente I crassius sonat in gutture. præ nimia crassitudine c litteram quāuis sub obscure uidetur rferre. Germani enim quod notare quotidie possumus: & mauri aspirationē ita coartant & quodāmodo inglomerant in ipsis faucibus

ut non quemadmodū latini græciq; eam efflent: sed uehementius obdensent in gutture . hinc effectum est: ut cum barbari id est gothi & postea lōgobardi aspirationem in his uocibus raucius efferrent: homines eiusdem temporis nequeunt illos imitari nec ipsā aspiratōnem adeo coartare ut illi nichil & michi pronūtiarent: qn & uechemens dixere . Turcæ & mauri mahomet enuntiant o aspirantes more suo: quorum sonū cū implere ipi nequeamus machomet dicimus. Verum ut ad pronomen quod est mihi redeam . Leonardus aretinus cū ab Antonio quodam grāmatico cōtemporaneo suo coargueretur q̄ mihi per ch scripsisset in hanc sententiam rescripsit: q̄ haberet eius rei auctores. Dantem: Petrarca: Boccaciū & colutium: qui & ipsi ita scripserint: & usus cōmunis idem comprobaret . Quis enim inquit ita loquitur ut dicat mihi preter ineptos quosdam qui ostentare se uolunt antiquarios esse: nec intelligunt ita proferri ab se hanc dictionem mihi: ut iudei & chaldei: magis q̄ latini uideantur : Nam illæ quidem nationes sic proferūt coincidentiam earundē uocaliū ab imo pectore aspirationem deducant: nec tam lingua & labiis q̄ gutture loquūtur . Si igit̄ & usus hoc habet & doctissimi homines nostræ uel superioris ætatis id obseruarunt: cur ipse michi non putem obseruandum: usus nempe magister & dominus est sermonis nostri: & quidem nimīū ut ita dixerim imperiosus qui non tam ratione & uia q̄ pro arbitrio moueatur . Neq; enim cū michi dixerunt antiqui rationem secuti sunt sed uolūtatem usus . Nam ratio quidem ut analogia ostēdit non michi: sed mibi dicere iubebat : ut enim me te se: sic etiā mibi tibi sibi erat dicēdum: quod præpotens usus aspernatus est: credo quia ineptum quiddam mibi sonare uidebatur : cū tibi & sibi melius sonent. Usus ergo qui tunc dominus fuit: etiam hodie dominus est: & potest improbare quod tūc probauit: alioquin uariatio nulla foret in uerbis: nec esset mutata tot antiquorum placita. nā quid tu magis de hac dictione mihi: q̄ de cœteris pene innumeralibus admiraris: nōne optime dicebant antiqui & pessume? Eodemq; modo alia permulta : ut editumus decumus: lubens lubenter: & pro pyrrho etiam burrrhum dicebāt: & pro phrygibus phrugibus . Preterea fiet dicebant non sit: & posuerunt non posuerūt

Nos uero hæc omnia uariauimus usu iubente. Quin etiam p Ciceronis tempora causam per duo ss: contra uero iussus per unum s scribebant. ut Aulus gellius testatur. & marmoreis quibusdam monumentis romæ licet inspicere. Insuper coerauit faciundū dicebant antiqui. nos autem curauit dicimus & faciendum non faciū dum. C. uero litteram quam nos hodie michi interponimus: antiqui locis quibusdam interponebant nulla cogente causa præter sonum: ut sicubi necubi alicubi. Vsus ergo apud illos hoc potuit Cur igitur idem usus apud nos idem non possit? Nichil quoque eodem modo scribo & profero ductus auctoribus & rationibus quas supra dixi. Atq; hæc quidem Leonardus. Contra quem si & ego rationes meas attulerim nemini uideri debet memoriæ eius iuriam a me fieri: ad quod me non uoluntas sed susceptæ materiæ necessitas traxit. Nam ut famæ eius deträhere uelim nō est uerecū diæ meæ. an qui uiuentium nemini unq; detraxi detraham leonardo: qui ante quidem mortuus est q̄ ego ad grammaticum fuerim deductus. Vt igitur ad rem ipsam ueniam: neq; a petrarca neque a Dante neq; a Boccacio neq; a colutio auctoritas quærenda erat leonardo: quorū scripta (de his enim quæ latine scripserūt loquor) tam paruam pre se ferunt latinæ linguæ cognitionem: ut non modo parum latine: sed ne grammatice quidem sepenumero loquantur: quod qui non credit eorum libros inspiciat. q̄ autem inquit quis ita loquitur ut dicat mihi præter ineptos quosdam qui ostē tare se uolunt antiquarios esse: nec intelligūt ita proferri ab se hāc dictionem mihi: ut iudei & chaldei magis q̄ latini uideantur. Nā illæ quidem nationes sic proferunt coincidentiam earum uocaliū ut ab imo pectore aspiratōnem deducant: nec tam lingua & labiis q̄ gutture loquuntur. Hæ rationes q̄ pace eius liceat dicere indignæ sunt leonardi. Nam si latinæ linguæ instituta repetantur: concessum est nobis latinis: aspirare uocalibus tantum: consonantibus uero non: nisi in græcis & barbaris uocibus: ut supra dictum est. & dicitur inferius: & Cicero docet: confirmatq; Quintilianus. Ergo cum latini uocalibus tantum aspirent. græci autem & barbari etiam consonantibus: uidetur potius iudæus & chaldeus is esse q̄ michi per c pronūtiat aspiratum. Nam qui mihi dicit a latinitate

non recedit: qui mihi: discedit a ueteri & probato latinorum insti-
tuto litteræ c non aspirantium: ac nisi græcorum obstaret consue-
tudo consonantibus aspirantium: uideretur in eo iudæus esse &
chaldæus. Cum iudæi & chaldæi consonantibus familiarissime as-
pirent: Itaq; si leonardo credatur cum dicimus uehemens compre-
hendo aha trahatur uehatur: iudæi erimus & chaldæi: non latini.
Iudæus ergo Plautus qui ohe & aha protulit: qui tātū abest quo-
minus dicatur iudæus: ut linguæ latinæ pater habitus sit a ueteri-
bus. Iudæus etiam & chaldæus Virgilius nostrorū poetarū maxi-
mus qui dixit. deniq; quid uesper serus uehat. Iudæi tot linguæ
latinæ auctores quos mihi pronuntiasse constat & nihil & nihilū
Coincidentiam protulit Leonardus quod uerbum nec latinū est
nec si latinum esset significaret id quod leonardus putat. Grāma-
tici & alii docti uiri hiatum appellant: aut uocalium congeminati-
onem: utrunq; latine Cicero etiam hiare dicit. Coincidentiā quis
doctus unq; dixit: sed ne coincido quidem. Quod si quis pferat
puto dicet structum esse: ex con & incido. cuius significatio quæ
sit Virgilius docet. Atq; mala uites incidere falce nouellas. quod
si sit non significabit coincidentia quod leonardus arbitratus est.
Sin fieri uelit ab incido. ut incidit in styllam cupiēs uitare charyb-
dim. nec & coincidentia de uocalibus recte dicetur. neq; enim litte-
ræ incidunt aut feruntur casu. Quid q; particula con nūq; præpo-
nitur uerbis quæ composita sint ex prepositione in. nemo unquā
dixit coinuenio: coinhæreo: coinhabito: coindoleo: coinfero: aut
aliud huiusmodi: q̄ quis coinquino dixerint. Nā inquino aut sim-
plex uerbum est: aut si ē compositum minus apparet eius cōposi-
tio. Verbum enim illud ex quo grammatici quidam trahi uolue-
rūt hoc uerbum inquino: ne temporibus quidem Ciceronis erat
in usu. Id autem fuit cunio: dicebant cunire stercus facere. Meum
tamen iudicium est maiores illos non coinquinare: sed conquina-
re dixisse: sicuti conuenire: & conferre: ac temporum ruditate esse
ctum esse. ut pro eo quod erat conquino dictū sit coinquo. Tolle-
rabilius erat si dixisset coincidentiam a uerbo concido quod fit ex
con & cado cadis: quāuis neq; hoc usq; quaq; fuisset latine dictum
neq; enim cadere dicuntur aut uocales aut consonantes cū eadem

geminantur. Ad hæc aspiratio uocali preposita non tam crasse sonat latinis pronuntiantibus q̄ chaldeis: nec oportet ut ab imo illā pectore deducamus ut ipse dicit: neq; enim aut heiulamus aut suspiramus. cū aspirationē efflamus sed ultimo eā palato linguæ ictu explodimus: neq; propterea chaldæi sumus aut iudæi: cū illi suo nos nostro more sic aspiratōnē ut quasdā etiā lras proferamus. nā nō omnes nationes eodē modo natura affectæ sunt ad pronūtiandum: Subdit his: Si igit̄ & usus hoc habet & doctissimi homines nræ uel superioris ætatis id obseruarūt: cur ipse mihi nō putē obseruandū? Sic intulit si usus hoc habet & doctissimi homines id obseruarūt: tanq̄ usus id uellet: & doctissimorū hominū cōsensu accessisset. De usu aut̄ atq; cōsuetudine loquēdi Quintilianus hoc sentit. Constituendū in primis id ipsū quid sit quod consuetudine uocemus: quæ si ex eo q̄ plures faciūt nomē accipiat periculo fissimū dabit præceptū: nō orationi modo: sed quod maius ē uitæ. Vnde enim tm̄ boni: ut pluribus q̄ recta sunt placeant? Igitur ut uelli & comā in gradus frangere: & in balneis perpotare quālibet hæc inuaserint ciuitatē: nō erit consuetudo: quia nihil horū caret reprehensione. At lauamur & tondemur & conuiuiamus ex cōsuetudine: sic in loquēdo: non si quid uiciose multis infederit pro regula sermonis accipiendū erit. Nam ut transeam quemadmodum uulgo imperiti loquuntur: tota sepe theatra & omnem circi turbā exclamasse barbare scimus. Ego consuetudinem sermonis uocabo consensum eruditorum: sicut uiuendi consensum bonorum. hæc Quintilianus. Non accessisse aut̄ consensum eruditorum manifestum est. Si quidem ut dixi Dantes & petrarca & boccacius & colutius eruditi non fuerunt. quippe cum sepissime labantur etiā in grāmaticis & ipse eos quodam in loco irrideat & contemnit: quos tu mihi dantes quos petrarcas nominas. Ante hos etiam aliquot seculis nemo fuit quem litteratum iure possis dicere: quo tempore hic & alii errores passim multi & magni inoleuerūt in lingua latina. Vfus inquit magister & dominus est sermonis nostri. Si hūc quem dicit usum secutus ipse fuisset quem homines sui temporis sequebantur. haud quaq; multo q̄ Boccacius & petrarca fuisset elegantior. Quinymo si usum imperite plebeculæ secutus fuisset nō

& astrologiæ studiis libentius impartior: tametsi ea totum sibi hominem exigant. atque ad hæc ipsa quasi per diuerticula quædam & de uia digressus perueni. Ad hæc inter assiduos armorum strepitus & cōcurrentium militum clamores quis locus datus est uoluminibus euoluendis: quin & tu ipse scis sex tantum dies me colligendis his principio impēdisse: quæ nunc triennio post rogatu tuo in ordinem redegi. Cum interim omnis mihi uita sit acta. aut in castris aut in peregrinationibus procul non modo a libris: sed a litteratis omnibus. Quamobrem oratos omnes uolo ad quorū manus hæc peruenerint æquos sese ut mihi præbeant. Et si forte aliqua uel imbecillitate mentis: uel occupationum magnitudine pretermissa sunt (nam non pauca prætermissa esse arbitror) ea ut ipsi in locis suis suppleant: subiungantq; occupationum mearum patrocinium suscipientes: quibus tum uidebuntur ueniam ipsi dedisse. Cum non reprehensorum sed adiutorum partes susceperint. Reliquum est ut de mediis & ultimis syllabis dicam. quapropter absoluta omnis mea præceptio ad illas quatuor consonantes sese conuertet.

De aspirandis uocalibus in mediis & ultimis syllabis

VOCALIS in mediis dictionibus hoc est inter primas & ultimas syllabas: siue in ipsis ultimis syllabis constitutæ admittunt aspirationem rarius quidem. & aut ratione compositionis id ē originis a qua eam trahunt: ut in habito inhæreo inhio exhorreo inhumanus anhelio anhelitus anhelus. in quibus a uertitur in e. Fiunt enī ab halo & halitus. aut q; naturaliter aspiratio illis inheferit ut aha aut hiatus ratione hoc suadente: ut mihi & uehemens. Sed de cōpositis non uidetur necessarium ut particulariter sigillatimq; præcipiam. Cognita enim simplicium natura. de quibus satis multa dixi: facile intelliges exigat necne aspirationem dictio de qua quæris

DICTIONES igitur quibus aspiratio naturaliter hæret sunt hæc uidelicet aha uaha oho: p quibus dicimus ah uah oh. Itemq; ehucum duarū est syllabarum. ut apud uirgiliū. Ehu q; pingui macer

id est proportio id exigebat ut mihi diceretur. Casus autē hi mei uel mis mihi non dicuntur a recto in quibus latini uel græcos imitati sunt: uel sic a principio locuti. Vfus ergo inquit qui tunc dominus fuit: etiam hodie dominus est: eodem reuoluimur. Vfus ē doctorum hominum cōsensus. Sed postq̄ usus præpotens est ut ipse inquit & potest improbare quod tunc probauit. Cur ipse relicto usu sui temporis conatus est imitari ueteres scriptores. Illi dicunt hoc accedet mihi ad gratiā: cur ipse relicto hoc uerbo gratiā non dixit accedet mihi ad complacentiā, quæ dictio sic adducta est in consuetudinem ut uix aliud uerbum sit usitatius. Sunt & mille huiusmodi: puto propterea non dixit complacentiā: quia nec apud Ciceronem: nec apud quempiā latinorū scriptorē id uerbum inuenit: q̄q̄ uulgo usitatum esset suo tempore. Non est igit̃ uerū q̄ usus possit omnia: nisi cū eruditis uiris quippiā placuerit. Sed qui in aliis usum hominū sue ætatis contempsit: aut nō secutus est in multis. cur in hoc uno probauit adeo ut digladiari pro eo uoluerit: qđ nec Carolus nec uarinus nec ambrosius nec philolphus: nec Antonius panhormita eruditi omnes uiri & eius æquales unq̄ probauerunt. Nonne inquit optime dicebant antiqui & pessume. Aliud ē mutare litteras aliud adicere. Sed nulla sit i hoc cōtentio: transeamus ad reliqua. C. uero litterā quam nos inquit hodie mihi interponimus, antiqui locis quibuscūq̄ interponebant nulla cogēte causa preter sonū: ut sicubi necubi. An quæso parua causa est sono consulere: sed alia quoq̄ illos mouit causa q̄ illæ dictiones sicubi necubi alicubi: si absq̄ c scribantur uideri possūt nō esse iūctæ sed sepata: addita fuit igit̃ lra c ut q̄si uinculū quoddā eas necteret & colligaret. Nihil inquit eodē modo scribo & profero ductus auctoribus & rationibus quas supra dixi. Sic cōcludit tanq̄ magnis se nixū auctoribus: ac ueris adductū rationibus id facere ostēdisset. q̄ ueræ aut fuerint eius rationes illud declarat, q̄ nemo eū non modo e doctorū numero: sed ne e scholasticorū turba: aut tunc secutus ē: aut hodie sequitur. Hæc habui aduersus Leonardī opinionē q̄ necessario dicerem. plura afferre destiti: ne uiderer subtilior copiosiorq̄ q̄ oportebat in rebus præsertim minimis. Dicet hic aliquis cur cū fere ab omnibus michi & nichil pnuntiet̃

pugnat etiam quantitas syllabæ. Verbum enim edo unde dicitur editus habet primam productam quæ res me inducunt ut accedā opinioni eorum qui dicūt hederam ex eo dictam q̄ edat id est ex edat ea quibus inhesit. quod uerbum habet primam breuem. Cōuenitq; etiam tempore cum prima hederæ cui postea addita fuerit aspiratio ut differret a temporibus quæ supra posui. Forsitan & a græco deducta est ut quibusdam nimis ambitiose placet quod est ἐδρενω hedreyo id est insideo. Edonius aspiratione caret. Fuere autem edoni & edones populi thracie. Vnde apud Virgilium. Ac uelut edonii boree. At hedone pro eo quod est apud nos uoluptas græci aspirant. Et hedra sedes. Vnde cathedra.

E ante. F. & G:

ANTE. F. in nullis nostris dictionibus aspiramus e. Sequentem autem G aspiramus in aliquot græcis hegesippus. hegesander. hegesias hegesipyle. in quibus i in e uersum est apud nos.

E ante I

ANTE. I. uocalem nō aspiramus e nisi in interiectione hei de qua dixi. At ante i consonantem aspiramus in his heiulo heiulatus heiulatio. quæ uoces fiunt ab eo quod est hei: quæ uox est doloris & gemitus.

E ante L

SEQUENTE autem L aspiramus e in hac uoce heluo heluonis. licet uerbum eluo a quo ducitur aspiratione careat. addita tamē est nomini aspiratio. ut exprobrationis uis aspirandi augeretur. Vnde & heluari ueteres dixerunt. Est inquit Festus heluo dictus immoderate bona sua consumens ab eluendo: cui aspirat ut auuiditas magis exprobretur. Fit enim uox incitacior. eademq; ratio fuit ut dixi hebes nominis aspirandi: ut aspiratio uim exprobrationi adderet. Veteres etiam huic nomini quod est heluacia aspirarunt. Erat autē heluacia genus ornamenti lidii dictū a colore boum qui est inter rufū & albū. Appellabaturq; heluus. q̄q̄ hæc eadem uox

meminit Quintilianus: idq; damnaſſe Catullum ſuo quodam epi-
grammate tradit: quod & ſi integrum apud nos hodie non extat
ex uno tamen atq; altero illius uerſiculo facile poteſt intelligi: Re-
prehenditur enim quidam qui chommoda dicebat: ſi quando cō-
moda uellet diceſ: & inſidias acrius hīnſidias: & de eodem: & tum
mirifice ſperabat ſe eſſe locutum: cum quantū poterat dixerat hīn-
ſidias. Vides igitur quosdam contra omnem rationē uoluiffe chō-
modum cum aſpiratione pronuntiare: necnon & hīnſidias & hio-
nium: ut hīc idem poeta eodem irridet epigrammate. Ionios flu-
ctus poſtq̃ illuc appulit ipſe: non iam ionios eſſe ſed hionios. Ci-
ceronis etiam uerba ſunt hęc. Quin ego ipſe cum ſcirem ita ma-
iores locutos eſſe: ut nunq̃ niſi in uocali aſpiratione uterentur. lo-
quebar ſic ut pulchros & cethegos thriumphos & chartaginem a-
liquando: idq; ſero conuicio aurium. cum extorta mihi ueritas eſ-
ſet: uſum loquendi populo conceſſi: ſcientiam mihi reſeruaui: ta-
men & mathones: chepiones: ſepulchra: choronas: lachrimas dici-
mus: quia per aurium iudicium ſemper licet. Veteres autē latinos
tantum uocalibus ac parciffime quidem aſpiſſe: Illud etiam do-
cet q̃ e diſtionibus quas a græcis accepiſſent: detrahebant illam.
hīnc eſt q̃ hodie quoq; & arcere & agnum ſine aſpiratione ſcribi-
mus. Feſtus enim uult uerbū arceo duci a græco ἀρχα archi coer-
cendi. Nanq; poteſtatem penes illos eſſe qui in magiſtratu conſti-
tuti ſint. Agnum autem dici q̃ pura eſſet hoſtia. Eſt enim ἄρπος
hagnos purus. Quid q̃ arcitectum ſine aſpiratione protulerunt.
& cære uerbum ſalutandi. unde & cere nomen oppidi. Et arcippus
& arcippe que fuit urbs marſorum lacu fucino poſtea abſorpta ea
ſcilicet ratōne: q̃ ut idē feſtus ait. Antiquis nris frequens mos fue-
rit illā demere. Sed ut ad rem redeā. Nullā ego rationē eſſe uideo
cur hodie c ſubſequēte r aſpiremus in his nominibus ac lacrimor
ſimulacrū pulcrū & ſepulcrū aſpiratione notemus: Quāq; nec me
latet gellium aſſeuerā ueteres id feciſſe ſtudio & exemplo linguæ
acticæ: cuius uerba ſūt hęc. In ſecūdo noctiū acticarū. h. lram ſiue
illā ſpiritū magis q̃ lram dici oportet: inferebāt eā ueteres nri ple-
riſq; uocibus uerborū firmādis roborādīſq;: ut eorū ſonus eſſet ui-
ridior uegetiorq; atq; id uidē feciſſe ſtudio & exēplo lingue actice

Satis enim notum est acticos hictlyn piscem: hamaxan currū: & multa itidem alia circa morem gentiū græcie coeterarum inspirantis p̄mæ litteræ dixisse sic lachrimas sic sepulchrū sic ahenū sic uehemens sic incohare sic helluari sic hallucinari sic honustum dixerunt. In his enim uerbis omnibus litteræ seu spiritus istius nulla ratio uisa est nisi ut firmitas & uigor uocis quasi quibusdā neruis additis intenderetur. hæc gellius. Sunt tamē qui opinentur lacrimas a græco duci quod minime uerū est. Sūt enim lacrimæ dictæ quasi lacerime. ex animi enim laceratione lacrimæ ciunt. quod Iuuenalis innuit cū ait. mollissima corda humano generi dare se natura fateat: quæ lacrimas dedit. Subdit etiā. naturæ imperio gemimus. Ciceronis etiā & gellii uerba quæ a me posita sūt declarant hanc uocem latinā esse non græcā: ut quidā arbitrati sunt. Est autē simulacrū dictum a simulādo: sepulchrū a sepeliendo: quēadmodū ab inuoluendo inuolocrū. & a lauando lauacrū. Nā q̄ sepulcrum sit compositū ex se particula & nomine pulcrū parum mihi placet pulcrū enim quod polcrū ueteres dixeret: dicit a pollēdo id est q̄ polleat forma. qui magis igit in his q̄ in lauacro & inuolucro aspiratione utemur: uicit tñ usus cui uix repugnari pōt: ut pulcher in primo & quinto casu cū aspiratione & pronuntiemus & scribamus. Ex aliis quas dixi uocibus fere doctorū consensu abiecta est aspiratio. natura autē non inesse eā huic nomini pulcher docet hoc satis pōt: q̄ diminutiū eius absq̄ aspiratione est pulcellus pulcella pulcellū. Rationabiliter enim ut alacer & uolucer: sic & pulcer dicere debemus: quod Antoniū panhormitā dicere semp̄ aduertit. omnisq̄ uetus schola idē sensit: Sed quid agas: accessit consensus doctorum hominū cui difficile est nō assentiri: quēadmodū autē ab eo quod est uolo uolas fit uolucer: quod quidem aspiratione caret: ita a pollendo pulcer q̄ forma polleat. Vidi & in quibusdā inscriptionibus nomen pulcher cum aspiratione scriptum ex abusu illo ciceroniani temporis: quāuis latinæ linguæ regula minime id tolleret: & tam ueterum latinorum q̄ patrum auorumq̄ nostrorum temporibus huic uoci minime fuerit aspiratum ut dixi. In sepulcro autem simulacro & lacrimis aspiratōne minime scribemus quoniam usus ipsæ non obtinuit ut sicut in nomine pulcher aspi

rationem proferamus: nec necessitas ulla nos cogat ut ea cum aspiratione scribamus. E corona autem cepione centurione & præcone iam pridem eiecta est aspiratio. Nam corona ut grammatici dicunt aspiratione caret: siue a choro dicta sit: siue q̄ honoret eū cui imposita est. Cartago & cartaginensis: quoniam græci non aspirant primæ litteræ: nec nos quidem aspirare debemus: præsertim cum apud nos nemo doctus aspiret. & latina regula aspirationi repugnet. Hæc littera ut dixi apud græcos habet propriam figuram cum aspirata est que chi dicitur: ea nonnunquam in s uertitur ut cum ex cheta setam fecerunt. nonnunquam in g ut in hoc nomine galbanus. cuius prima littera apud græcos est chi: aliquando etiam abicitur. ut cum pro chlena quod est genus uestis lena dicitur: ut apud Iuuenalem Non audent homines pertusa dicere lena. Sed iam ad uoces ipsas ueniamus in quibus littera c aspirare oportet.

Ch ante A

IN principiis igitur dictonum quas a græcis accepimus: recipit aspirationem C ante omnes uocales. Et ut primum de his dicam que ante A eam exigunt, aspirare conuenit. Chaos chaon: a quo chaonia pars epiro olim sic dicta. Chabrias proprium ducis atheniensis Chalcis: chalcidensis: chalcidicus: Chalcedonia urbs asiæ. uocata est etiam pallas chalcidonia, cuius nobilissimum templum fuisse traditur in agro lacedæmonio. Chalcis auis. chalcidius nomen proprium. Vidi & nomen proprium calchedonius habere aspirationem post c in secunda syllaba: non in prima. Est autem monumentum Salerni his uerbis. C. Lucio calchedonio. Chalestra urbs thessaliæ. chalinus nomen proprium significat autem frenum. Calinus qui fuit statuarius caret aspiratione. chalybs genus æris: & chalybes populi. Vnde chalybs. Chalais apuliæ fluuius. chalazias lapis. Chaldæa regio quædam habet diphthongum æe. Calendæ sunt absque aspiratione. Fiunt enim a uerbo calo id est cōuoco. Chamæleon animal & genus herbæ. habet diphthongon æe in secunda. Sūt qui falso putent non habere aspirationem chananæus ab oppido iudeæ habet eandem diphthongum in penultima. chamæcyssos genus hederæ:

q̄ humiliter serpat: habet diphthongum ae & ypsilon . Character characterismos id est designatio: Charandæi populi iuxta pontū. Charites quas latine gratias uocamus quæ sunt aglaea thalia & euphrosyne. Charydemus: chariaphas: charilaus: charinus. Carus cara carum aspiratione caret: ut antiquæ inscriptiones ostēdunt. Est enim aut latinum nomen: aut licet a græco charis ductum sit aspirationem non retinuit: cum eo tempore acceptum fuerit a latinis quo uocalibus tantum aspirabant. Ego multis in sepulchris uidi scriptum nomen carissimus non c littera sed K: quod probat græcum esse nomen. Fortasse ductum est a cara quæ dictio græce est caput: quid enim capite carius ut sit carus quasi capitalis id ē eius pretii cuius est caput. Charta: chartilago: charybdis: charmilus. charon: charmandrus: charopes: & charopus: charondas: chalcon. charaxes scamandronimi filius: saphus frater. charopceus quē fuisse tradunt nereii patrem exigit diphthongon oe ante ultimā syllabā Charismus. Charmosyna nomen proprium: genus serici charmosynum nunc dicitur. ex eo uidelicet q̄ aspicientes delectet. Est enī charma gaudiū & uoluptas. Chasma hiatus & uorago neutri generis. At carcinus morbus quem latine cancrum dici puto: & calypso. & caunus byblis frater aspirationē non habent. Itemq̄ Carmelus & Carmelion mons.

Ch ante E

ANTE. E. quoque utimur Caspirato in his Schedius proprium hominis. Schedia genus nauigii quod ex trabibus tantum inter se nexis factum erat. Vnde & mala poemata uolunt schedia fuisse appellata. Chelys: chelæ. Sunt autem chelæ signum celeste. chelas enim scorpii brachia dicimus. Schema figura. Prisci latini absque aspiratione pronuntiabant. Vnde uetusti codices Plautini habēt scriptum cum seruili scema: sine aspiratione id est habitu. Schesis orationis figura quædam. Chelidon irundo. Chelidonia herba chelonophagi populi dicti a uescendis testudinibus. cherronesus chersonesus peninsula: chersidamas nomē propriū. chessydros genus serpētis habet ypsilon: chære uerbum salutādi. chærea. chærestratus: chærephon: chærecrates: chæronea oppidū in quibus ae

diphthongus scribitur. Chemnis egypti rex: Cheopses etiam egypti rex qui celeberrimam illam pyramidem struxit: habuitq; in ea tam multa hominum milia: opus illic tot annis facientium: ut p apio: cepta: hallio expensa fuerint mille & sexingenta talenta. Choenix & choenica genus mensurae oe diphthongon habet. Similiter schoenobates: graece σχοϊπιον schoinion funiculus. unde schoenobates artifex ludendi in funiculo. Chephren egypti rex.

Ch ante I

IN QVIBVS autem utimur C aspirato ante .I. nomina sunt haec Chidnaei populi iuxta potu. Chidorus macedoniae fluuius. Chione. chilon unus e septem sapientibus: dicunt graeci chilon labiu per ei diphthongon scribentes: unde chilonos cognominati sunt a magnitudine labioru. Cilones uero sine aspiratione dicti fuerunt illi quorum frons erat eminentior. Chilia mille. unde chiliarchus qui mille praest militibus id est tribunus. Chimæra monstrum cuius pma corripitur: & habet ae diphthogu in media. estq; chimæra latine capella: chimæra mons lyciae. Significat graece cheimeri nos per ei: idem quod hiemalis. At Cimmerius non habet aspirationem geminatq; litteram. m. Cimmerii autem frigoribus occupatas terras incoluerunt. quod declaras tibullus ait. cum de ulyssae loqueretur. Cimmerion etiam obscuras accessit ad arces. Quis nuq; candente dies apparuit ortu. Seu supra terras phoebus seu curreret infra. Inter baias etiam & Cumas conuallis fuisse dicitur quae cum esset satis edito iugo clausa: neque matutino neq; uespertino tempore radiis solis contingeretur. hanc regionem qui incoluerunt uocati sunt etiam Cimmerii. Vnde & apud eundem poetam legimus Cimmerios lacus id est auernales. Fuit enim Cimmeriu oppidum finitimum auerno lacui. cuius ueteres scriptores meminerunt. Chironomia id est lex gestus. ut quintilianus asserit & manuum motus. Vnde chironomantem dixerunt. Est enim graece chir per ei manus. unde chirotechnia & chiragra morbus. & chirodita uestis Chirurgus & chirurgicus chirographu quoq; & chiromatia diuinationis species. Chirade insula iapigie. Chiron habet aspirationem

fuit centaurus & achillis magister. Chytrapos tripes in quo collo-
catur ad ignem olla habet ypsilon. Schisma scissura dissensio. Chi-
us insula cuius prima græce corripitur cū prima possessiui: chius
chia chium producat: ut unum chium & populus chius. horati-
us. Quid tibi uisa chios bullati notaq; lesbos. uides primitiuum
habere primam breuē quam possessiuum habet pductā. ut apud
tibullum. Vos modo fumosos ueteris proferte phalernos. Cōsu-
lis & chio soluite uinclā cado. Cylyndrus aspiratione caret & ha-
bet ypsilon est lapis dictus a uerbo cylyo id est uoluo. de quo uir-
gilius. Area q̄ primum ingentiq; æquanda cylyndro. Et uertenda
manu & creta solidanda tenaci.

Ch ante O

ANTE .O. aspiramus Cī his choaspes fluuius: cholera: cholericus
Est enim chole fel & bilis: cholos ira. Schola: scholasticus. chorus
choraules: chorea: choralistia: choriambus pes metricus. chorda
chora oppidum. chorasmius nomen proprium. & chorasmi asiæ
populi. Male qui aspirant corymbus: corylus: corydon: coryphas
corybantes costum. Cous ab insula co. coras quod est proprium
rhetoris: quæ omnia aspiratione carent. Itēq; collybus genus mo-
netæ. & colloßus. Colus: colurus: colax nomen parasiti ab assentā-
do. est enim colaceuo adulator. Cholas tamen choladis aspirationē
habet pro eo quod significat uiscera & intestina apud græcos.

Ch ante V

ANTE .V. dictiones nullas habemus in quibus C aspiremus ad p̄-
mas syllabas. nam Curetes non aspiramus.

Ch ante A in mediis & ultimis syllabis

MEDIAE quoq; & ultimæ syllabæ in quibusdā dictionibus habēt
C aspiratum ante A quæ sunt Michael. Achaia pars peloponnesi
achaicus. Ichaira quæ fuit leucippi filia. hæc eiusq; soror phoebe
ab ida & lince apharei filiis amata dicuntur: eas cum leucippus

pater idæ ac linceo spondidisset nuptiarum die castor ac pollux rapere conati sunt. Nam & hi uocati ad nuptias uenerant. Etenim aphareus ac tyndareus fratres erāt: quæ res pugnam inter illos cōcitauit. Machaon esculapii filius quem cū podalirio fratre agame nona secutum philoctetæ uulnus sanasse proditum est: de quo a pud propertium. Tarda philoctetæ sanauit crura machaon. Orchades insulæ oceani: & oliuæ genus. Vnde apud virgiliū. Orchades & radii & amara pausia baca. Sunt autem dictæ a testiculo cuius similitudinē habeant. Est enim orchys testiculus. Ischagoras panchaia. unde panchaicus. Oechalia de qua Ouidius. Gratulor oechaliam titulis accedere nostris. Oechalius fluuius. Bacchanalia Archander proprium hominis fuit socer danai. Lachana numeri pluralis comprehendit omne genus holeris. Orichalcum genus metalli. Bochanos turcarum dux temporibus Iustiniāni. Leochares nomen sculptoris. Epicharmus poetæ. Epicharida genus nauiculæ. Anacharsis nomen philosophi. Ancharius nomen propriū quod uetus testatur epigramma. D. M. Marcia Marcianæ ancharii. Proculus & proculianus matri sanctissimæ. Acharne maximū olim atticæ oppidum. At acarnania aspirationem non habet. quā habent hæc. Mechanicus: Zacharias: canchasmos risus solutus. Achatus proprium cuius media breuis est. Achates æneæ comes. Pirricha genus ludi. Tetrarcha: monarcha: poliarcha: patriarcha. Concha calchas: apocha: pascha: Drachma: quidam loco ch g scribunt. Masticha genus gummi. Moecha adultera. Trabacha africe fluuius. Carucha uehiculum. Tycha nympa. Proseucha domus mendicantium: est græce proseuche obsecratio. Bomilchar nomē punicum. Rachab & achaz hebrea nomina.

Ch ante E

VTIMVR etiam C aspirato ante E in his achæus in quo scribēda est diphthōgus æe. Spercheides a sperchio flumine. Echeclus: eche crates: Archedicus. Archedice filia hippia atheniensis tyrāni quæ a nobis dicitur Cartago. Græce dicitur carchedon καρκεδων. Archegetus apollo cuius templum celeberrimū fuisse ante naxon

rationem proferamus: nec necessitas ulla nos cogat ut ea cum aspiratione scribamus. E corona autem cepione centurione & præcone iam pridem eiecta est aspiratio. Nam corona ut grammatici dicunt aspiratione caret: siue a choro dicta sit: siue quod honoret eum cui imposita est. Cartago & cartaginenfis: quoniam graeci non aspirant primae litterae: nec nos quidem aspirare debemus: praesertim cum apud nos nemo doctus aspiret. & latina regula aspirationi repugnet. Haec littera ut dixi apud graecos habet propriam figuram cum aspirata est quae chi dicitur: ea nonnunquam in s uertitur ut cum ex cheta setam fecerunt. nonnunquam in g ut in hoc nomine galbanus. cuius prima littera apud graecos est chi: aliquando etiam abicitur. ut cum pro chlena quod est genus uestis lena dicitur: ut apud Iuuenalem Non audent homines pertusa dicere lena. Sed iam ad uoces ipsas ueniamus in quibus littera c aspirare oportet.

Ch ante A

IN principiis igitur dictonum quas a graecis accepimus: recipit aspirationem C ante omnes uocales. Et ut primum de his dicam quae ante A eam exigunt, aspirare conuenit. Chaos chaon: a quo chaonia pars epiro olim sic dicta. Chabrias proprium ducis atheniensis Chalcis: chalcidenfis: chalcidicus: Chalcedonia urbs asiae. uocata est etiam pallas chalcidonia, cuius nobilissimum templum fuisse traditur in agro lacedaemonio. Chalcis auis. chalcidius nomen proprium. Vidi & nomen proprium calchedonius habere aspirationem post c in secunda syllaba: non in prima. Est autem monumentum Salerni his uerbis. C. Lucio calchedonio. Chalestra urbs thessaliae. chalinus nomen proprium significat autem frenum. Calinus qui fuit statuarius caret aspiratione. chalybs genus aeris: & chalybes populi. Vnde chalybs. Chalaius apuliae fluuius. chalazias lapis. Chaldaea regio quaedam habet diphthongum ae. Calendae sunt absque aspiratione. Fiunt enim a uerbo calo id est conuoco. Chamæleon animal & genus herbae. habet diphthongon ae in secunda. Sunt qui falso putent non habere aspirationem chananeus ab oppido iudeae habet eadem diphthongum in penultima. chamæcyssos genus hederæ:

bus uteretur nunc dicunt eum:quem tum dicebant perduellem.
Ex quibus efficitur ut non hostis ab hostio uerbo dicatur. Cum
hostis non inimicum sed peregrinum significaret apud patres &
auctores linguæ latinæ .ut autem hostio uerbum aspiratōnem ac
ceperit:qua discerneretur a sexto casu huius nominis hostio. fieri
id quidem potuit . Sed ut una te absoluam sentētia. omnibus his
quas posui uocibus aspiratum est usu quodam :quem posteritas
quasi regulam quandam secuta est .idq; antiqua stemmata & titu
li indicant monumentorum ac sepulchorum . Nam hospes inde
dictus q̄ hostium nostrum petat :uel q̄ ore id est osculo adueni
ens nos petat:ac mutuo petatur:quod magis probo. Hostium ue
ro inde dictum:q̄ sit os id est ingressus domus. Ab hospite autē
fit hospitium:& hospitor & hospitalitas .Non desunt tamen qui
hostium ab hostando dictum uelint. uel a græco οστρυπ ostin qđ
est repellere. quod utrunq; aspiratione caret. Qui ita sentiunt uo
lunt cum ingressu arcemur aliquo ab obstādo hostium dici cum
ingredimur aditum ab adeundo. Differunt tamen & alia ratione
dicimus enim nili fluminis hostia:& tiberina hostia qua mare in
trant:nō aditus:& facilis est ad regem aditus. non facile hostium
Et hæc silua nullos habet aditus:non hostia. Et fenestra patefacta
non hostium sed aditum furibus præbuit. Et murorum ruina mi
litibus aditum fecit in urbem ingrediendi:non hostium. Et pulsa
hostium:non pulsa aditum .Itaque aditus ad plura q̄ hostium p
tinet . Apud græcos ostiarius & ostia habent o sine dasea: nam &
græce hæc nomina leguntur:quāuis sint latina .Hostis quoq; cū
a priscis diceretur peregrinus :uidetur uel dictus quasi obistis q̄
terras obiret .ut ab eo quod est peregre peregrinus dictus .uel q̄
uero propius est. Hostis id est qui tunc erat peregrinus ab ore di
ctus . Nam eos qui peregre ueniunt ore id est osculo accipimus.
Fit autem a uerbo hostio quod ut dixi ferire significabat. hostia.
Vel fortasse ab hoc nomine hostis :quoniam id sacrificium ob ui
ctoriā fiebat:id ē pro uictis hostibus . Vnde etiam lares hostilios
dixerunt:q̄ hostes ab eis pellerentur. Et hostilius nomen propriū
& hostilia: & hostius. Et hostia quod fuit uerū nomē eius puellæ

id est proportio id exigebat ut mihi diceretur. Casus autē hi mei
uel mis mihi non dicuntur a recto in quibus latini uel græcos imi-
tati sunt: uel sic a principio locuti. Vfus ergo inquit qui tunc do-
minus fuit: etiam hodie dominus est: eodem reuoluimur. Vfus ē
doctorum hominum cōsensus. Sed postq̃ usus præpotens est ut
ipse inquit & potest improbare quod tunc probauit. Cur ipse re-
lieto usu sui temporis conatus est imitari ueteres scriptores. Illi di-
cunt hoc accedet mihi ad gratiā: cur ipse relicto hoc uerbo gratiā
non dixit accedet mihi ad complacentiam. quæ dictio sic adducta
est in consuetudinem ut uix aliud uerbum sit usitatus. Sunt &
mille huiusmodi: puto propterea non dixit complacentiam: quia
nec apud Ciceronem: nec apud quempīā latinorū scriptorē id uer-
bum inuenit: q̃q̃ uulgo usitatum esset suo tempore. Non est igit̃
uerū q̃ usus possit omnia: nisi cū eruditis uiris quippiā placuerit
Sed qui in aliis usum hominū sue ætatis contempsit: aut nō secu-
tus est in multis. cur in hoc uno probauit adeo ut digladiari pro
eo uoluerit: qđ nec Carolus nec uarinus nec ambrosius nec philel-
phus: nec Antonius panhormita eruditi omnes uiri & eius æqua-
les unq̃ probauerunt. Nonne inquit optime dicebant antiqui &
pessime. Aliud ē mutare litteras aliud adicere. Sed nulla sit i hoc
cōtentio: transeamus ad reliqua. C. uero litterā quam nos inquit
hodie mihi interponimus. antiqui locis quibusdā interponebant
nulla cogēte causā preter sonū: ut sicubi necubi. An quæso parua
causa est sono consulere: sed alia quoq̃ illos mouit causa q̃ illæ di-
ctiones sicubi necubi alicubi: si absq̃ c scribantur uideri possūt nō
esse iūctæ sed sepata: addita fuit igit̃ lra c ut q̃si uinculū quoddā
eas necteret & colligaret. Nihil inquit eodē modo scribo & profe-
ro ductus auctoribus & rationibus quas supra dixi. Sic cōcludit
tanq̃ magnis se nixū auctoribus: ac ueris adductū rationibus id
facere ostēdisset. q̃ ueræ aut fuerint eius rationes illud declarat. q̃
nemo eū non modo e doctorū numero: sed ne e scholasticorū tur-
ba: aut tunc secutus ē: aut hodie sequitur. Hæc habui aduersus Le-
onardi opinionē q̃ necessario dicerem. plura afferre destiti: ne uide-
rer subtilior copiosiorq̃ q̃ oportebat in rebus præsertim minimis
Dicet hic aliquis cur cū fere ab omnibus michi & nichil pnuntiet̃

a chaos quod dixerūt rex initiū. Diomedes tñ refert uerriū flaccū eruditū uirū uoluisse: eiq; tranquillū assensū esse ut hoc uerbū in ultima syllaba aspirationē haberet quod esset a nomīe choum qđ apud priscos mundū significabat: habebatq; aspirationē ante u ut mundus dictus esset cohū a cohibendo id est qđ omnia cohiberet intra se: hinc etiā dixerūt choū lorū siue funiculū qđ cohiberet hoc est colligaret temonē buris cū iugo. Vñ homines nñi tēporis: alii aspirāt huic uerbo post c: alii ante ultimū o qđ ego magis probo & ppter hiatū & ppter opinionē eorū quos supra retuli: Sed liberū sit cuiusq; arbitriū utrā uelit opinionē sequi. ueteres tñ ut dixi in hoc nomine nō c sed o aspirabāt: quod inscriptio hęc declarat. Imperator Cæsar diui neruæ filius nerua traianus germanicus pōtifex maximus tribunitia potestate. vi. Imp. ii. Cōsul. iiii. pater patriæ incohata a diuo nerua patre suo perficiendā curauit. In hoc epigrammate habet hęc dictio incohatus aspirationē ante A: quæ res arguit ueteres illos aspirasse in uerbo incho non litteræ c sed uocali o. Melancholia: melancholicus. Orchomenon oppidū qđ ante minyeum post boetiū uocatū est. Archonides. Trachonso īsula nili. Oenochonon flumē thessalie. Philochorus. Anachorita monachus uiuens in solitudine. Stesichorus. Terpsichore musa. Bacchor: stomachor: mechor. Colchos. Græci etiā aspirāt c in hac uoce dichotomos: & dichomenos quæ significat lunā semiplenā. qua uoce astrologi nostri utunt. Echo nomē nymphe. Est autem echo uox resultans dicta a uerbo exω echo id est sono & strepo. Horatius cū eā per circuitum uerborū expmeret inquit. Simul & iocosa redderet laudes: tibi uaticani montis imago. Et Virgilius uocisq; offensa resultat imago. Iechonias iudæum nomen. & Nabuchodonasor. Anchora aspiratione caret quæ græce dicit̃r agcora ἀγκορα nos g in n uertimus: sicuti in hoc nomine anchises & angelus: & concha: himilcha nomē punicū:

Ch ante V

SVBSEQUENTE autē u aspiramus C in his uocibus Eunuchus quē latine & exectum & euiratū dicimus: qđ & Spado alio nomīe dicit̃r. Stomachus quē latine uētriculum dicimus. Stichus nomē propriū. Inachus thessalie fluius. Vicit etiā usus apud maiores

nostros ut gracchus cū aspiratione scriberetur. Nunc uero uix est
qui aspiret bacchus: antimachus: lamachus: nicomachus: Telema-
chus: amphimachus: eumachus: eutyclus: eurymachus quē home-
rus tradit ritu puellæ cultum ornatūq; incessisse: Learchus. Plutar-
chus: plistarchus. aristarchus: clearchus: demarchus id ē tribunus
Dicearchus. nicarchus: hipparchus & q̄ fiunt ab eo quod ē archō.
Iacchus. Est aut̄ iacchus dictus a clamore & sonitu. nā iaccho ē cla-
mo canto & resono & iacche sonitus clamorq;. Amphiloclus: an-
tilochus: archilochus: antiochus: huius nominis secūda syllabam
græco more pronuntiamus. nā nō exhibilamus lram t quēadmodū
in latinis. Tenī sequēte i in nominibus nr̄is exit q̄si in sibilū: ut
cū dicimus autiū: hospitiū: latiū: statius: horatius: & huiusmōi no-
mina. At antiochus ita a nobis p̄fert̄ ut in secunda syllaba nō ex-
hibileū uocalis i more latino: sed græco potius pronuntiet̄: quemad-
modū & tiaras: q̄ uox græco sono a nobis p̄fert̄. Psamnitichus q̄
fuit egyptiorū rex. Munychus nomē p̄priū: & locus ante pireum
Phrynichus: hippolochus q̄ fuit bellorofontæ filius. Est autē bel-
lorophontes apud græcos p̄mæ declinationis: ut anchises. proma-
chus: orsilochus q̄ ab alfeo flumine genus duxit. Trochus genus
ludi: cuius diminutiū trochiscus. Aristolochus. axiochus. deio-
chus: ochus: heniochus nomē p̄priū & signū celeste. Nos aurigā
dicimus. græce ochos uehiculū dicūt. Monychus unus e cētauris
de quo apud Iuuenalē. quātas iaculeū monichus ornos: hunc ne-
stor a pirithoo uocatus ad nuptias. pugna inter conuiuias exorta
superauit. Vñ est apud ualeriū flaccum. Fert grauis inuito uictō
rem nestora collo monychus. Homerus dat hoc epitheton equis
q̄ nō habeant fissas ungulas. Euryloclus: moschus: molorchus q̄
herculē cōtra leonē p̄fectum accepit hospitio. Vñ apud tibullum
Grata molorchis posuit uestigia terris. amphibrachus pes metri-
cus. Orcus orci latinū esse nomē uolunt: ac p̄ mutationē lrae du-
ci a uerbo urgeo: ut sit orcus q̄si urgus: a quo uerbo & urceus di-
ctus ē. Sunt q̄ uolunt orcū dictum: ex eo q̄ dii iurabāt p̄ stygem
Est. n. orcos iusiurandū. est orcus apud homerū thessaliæ fluuius
q̄ peneū olei instar supnatat: ut supra est dictū. Itaq; aspirationem
nullo modo recipit. Batrachus: merichus propria hominum.

Musculus animalis. Mechus adulter. Nauarchus. Stenachus proprium nomen. Elenchus probatio refutatio argumentum. Bruchus bestiola nocens frugibus. Sampfuchum herba. Bocchus quod barbarum est inuenies in antiquis codicibus aspirationem habere: & graeci aspirant. Inueni etiam nomen proprium esichus in quodam sepulcro. In alio nomen brocchus aspirationem habere. Est autem inscriptio hec quam uetustatis gratia inserui. P: Lartius. P. f. brocchus lartia. P. L. horæa. Boneis probata inueisa sum a nulla proba. Fui parēs domineis senibus. huic autem obsequens ita leibertate ille me: hic decorat stola. a pupula annos uiginti optimi domum omnem. Supremus fecit iudicium dies: mors animam eripuit: non uite ornatum abstulit. L. eprius Chilo uiat. Tr. pl. Hæc inscriptio declarat uetustissimos latinos frequentissime ufos diphthongo ei quæ post oblitterata est. quoniam etiam pre se fert oscos. quoniam in oscis sepulcrum hoc id est lapis pro sepulcro hodie quoque extat enuntiasse preteritum uerbi decoro in tertia persona non decorauit sed geminato a decorat: & a pupa pupulam id est puellam dixisse.

DE. C. in mediis uocibus aspirato ante u nihil dixi quia nulla uox succurrit in qua a graecis accepta ex illorum instituto c aspiremus nisi forte sit conchula que fit ab eo quod est concha quæ graece dicitur κογχή cogchi.

Ch ante L & R & N & th

ET ne aliquid omisisse uidear quod memoria suppetat & præceptio hæc exigit: aspiramus c etiam ante l in quibusdam dictionibus quæ sunt. chloe: chlamis: chlamidatus. chlena e qua uoce ut dixi ch abieci. chloris nymphe. Et ante r chresimus: chrysippus. chrysogonus: chrysotthemis agamemnonis filia. chryseis: chrysis: chrysimilon malum aureum. chrysolithos: chrysopassus lapilli preciosi: chrysendetum: chrysothomus: chrysocola terræ genus quam e macedonia apportari & illic fodi auctor est uitruuius: chrysidēs: chrysa ciuitas frigie. chrysa insula india: quam aureum solum habere proditum est. chrysa fluuius agri syracusani: chrysomalon graeci appellant arietem illum qui ut est in fabulis lanam auream habuit. de quo & si latini poete dicunt quod is phrixum & hellen gestauerit: tamen graecorum quidam aliter retulere. Fe

runt enim neptunū correptū amore theophanes althidis filiæ illā
rapuisse translātāq; in insulā chrymissā in ouē conuertisse & in ari
etis forma cognouisse: ex quo compressu aries chrysomalus natus
fuerit. Christus: Christianus: Chrisma: chremes: chresimus quod
in ueteri sepulcro scriptum reperi. chromius: chronus: chronius:
chreas rhetores colores quosdā orationis uocāt. In mediis quoq;
& ultimis syllabis aspiramus c añ aliquot cōsonātes ante l cochlea
& cochlear: dicebant apud antiquos cochlacæ lapides fluuiales ro
tundi ut cochleæ. Cochlia nomē uirginis romanæ. Ante m me
nechmus nomē propriū: & brachmanes gens celebris ppter solis
mensam. & Pyrachmes ppiū nomen quod habet ae dipthongū
ante ch. Ante N techne: dicimus aut technas artes dolosq; qua
uoce nri utuntur comici. vñ cacotechnia mala ars siue uiciositas do
lositasq;: græce nāq; techne ars ē & dolus. Lychus cereus siue lucer
na. lychnites genus lapidis: Vidi & prochne propriū nomē aspira
tionē habere post c in quodā qđ hodie extat epigramate apud op
pidū Apuliæ labellū. cuius uerba sūt hæc. Oppia prochne acutia
na secūda creperia tiatice isidi. Græci tñ hodie p cappa hoc nomē
scribūt. qđ nos in g uertētes nō procnē sed prognē magis dicimus
Dicūt etiā græci arachnea: nos dempto c & aspiratiōe dicimus ara
nea. In nomē ppiū arachne uertūt multi c aspiratū in g & non a
rachnen sed aragnen dicūt. Ante R quoq; græci aspirāt c in me
diis syllabis & ultimis ut calæschrus propriū nomen. & calæschra
oppidū: q̄ duo nomina habent ae dipthongū ante f: & eschrion si
militer. hic cū esset poetice studiosus alexandrū in eius expeditio
nibus secutus dicitur. & ochra genus cretæ qua pictores uti dicū
tur ad ducēdos colores. Catachresis abusus: & cenchris genus ser
pentis. Ante t græci aspirāt huic nomini brachtea. Vnde brach
teare: prisci tñ more suo detraxerūt aspirationē. Ante theta etiā
græci aspirāt c i nomē ichthys q̄ uox piscē significat. vñ ichthyo
phagi populi qđā dicti q̄ uelcerent piscibus: est & ichthycolla ge
nus piscis. habet etiā hichthys aspirationē añ i in pma syllaba secū
dū atticos ut dixi: Enosichthon: epitheton neptūni. Erichthonius
etiā habet c aspiratū añ theta ut initio dixi: hic ut ē i fabulis e uul
cani semine dū ille mineruam habere in complexibus contendit:

nascitur: absconsusq; in cista a glauco & pandroso custodiendus a matre tradit. Adultus autē panathenæa id est ludos in palladis athenæ matris honorē primus cōstituisse: arcemq; & tēplum edifi- casse dicit. Et ut uirgilius inquit. Primus erichthonius currus & q̄tuor ausus. Iungere equos rapidisq; rotis insistere uictor. Apud barbaros desinūt etiā nomia in ch ut enoch & lamech & Sadoch.

De Ph

POST hæc de P aspirando præcipiam quā litterā græci phi appel- lant. & si de usu eius pauca admodum præcipienda sunt. huius lit- teræ loco prisca latini s libenter ponebant: ex qua consuetudine ē ut hodie quoq; in aliquot uocibus quas a græcis mutuati sumus s scribamus loco ph: ut fama: fuga: fagus. Cōsueuere etiā maiores nostri de quibusdam uocibus demere aspirationē & p tm scribere Contra in quibusdā addere: ut in hac dictione tropheum ex quo effectum est ut indifferenter dicamus phylemonem & pylemonē. thermophylas & termopylas & alia quædam: eodem modo græci hypsipylen & thermopylas semper nos libētius thermophylas & hypsiphylen cum aspiratione: Contra diphthongum magisq; diph- thongum. Illi quoq; ut nos indifferenter persephonen & pherse phonen. At sphæram & sphinga nos nunq̄ dicimus: quod latino non conueniat ponere s ante f uel p aspiratum: q̄q̄ in uernaculis q̄- busdam uerbis quibus italici nunc utuntur s ante f sepe ponatur ut in hoc nomine sfortia. E quibusdam dictionibus latinæ pnun- tiationi consulentes non modo aspirationē sed ipsum etiam p ab- iecimus: ut cum dicimus apothegma: quod apud illos est apoph- thegma quæ pronuntiatio habet asperum nescio quid: & quasi cō- fragosum quod lingua nostra uehementer horret. Sed ad rem ue- niamus.

ASPIRAMVS igit̄ P ante uocales in principiis dictionū quas a græcis aut mutuamur aut in q̄bus eos imitamur. Nā in multis q̄ græca non sunt: græcū scribendi morem sequimur ut in hebraicis ANTE a ut in his phaon: phalerius: pharus: phaneus: pharsalia. phanostrata: phasis. ANTE e ut phæacia: pheax: phædrus: phæ- dimus i q̄bus æ diphthōgus scribenda ē. Itēq; phoenix & phœbus phœbasq; in q̄bus diphthongus oe. Pherecides & phero nomina

propria: & pheræus a loco cū diphthongo ae in secūda. ANTE
I philippus phillyra: phineus: philtrū poculū amatorium phirne
ANTE o phonaustus pholoe phorcus: phocæ uituli marini: phos
phoros lucifer. ANTE. V. q̄ apud græcos simplex uocalis nō ē
sed diphthongus: nullā uocē habemus in qua ph ponamus in prin
cipio dictionis. Multi tñ uolunt fucus fuci pro genere apīs a græ
co dici.

ANTE Y psilon: phyllis: phylaca custodia & carcer: phylacides: phy
fica physicus: phyton. Similiter in mediis & ultimis syllabis P al
piratū locat̄ ante om̄s uocales ut in his aristophanes: Tiphernus
amphiarus. theophilus: symphonia: periphast: hyphe: iphis: serim
phos: sophos: scyphus: philosoohpus. habent græci accusatiuos ca
sus nō omniū tñ declinationū i us diphthongū exeūtes in quibus
ubi natura nominis exigit phi ponūt ut delphus. Ante L quoq̄
& r & t & theta: locat̄ p aspiratū ut in his paphlagonia phleboto
mia: phlegeton: phlexippus: phrygia: phrix. Cataphractus id est
equus loricatus: phlegra regio in q̄ dicunt̄ gigātes coniurasse. Est
aūt campaniæ pars in q̄ est uestuuius mons & ager neapolitanus:
Itēq̄ puteolanus. phthia urbs seu regio a q̄ Achilles phthius. q̄q̄
multi aspirationē tollūt & pthius dicūt: phthis: ophthalmos: oph
thalmia oculi morbus: quibus pleriq̄ aspirationē detrahunt. Desi
nunt etiā barbaræ dictiones in ph ut ioseph: qui latine dicit̄ iose
phus. Multa & apud iudæos & apud Syros cadūt in ph uti apud
germanos in fut astulf & rodulf pro quibus nos astulphus & ro
dulfus. Et ut om̄ia q̄ de p aspirando p̄cipi apud nos possunt una
absoluā regula: id tibi generatim p̄cipio in omnibus græcis di
ctionibus & in quibus græcos imitari placuit ut in iudæis & syris
p aspirandum esse: ubicunq̄ si uellemus latine scribere fponendū
esset. De qua re satis sit hæc dixisse.

De Th

CONSEQVENS est ut dicā de lra t id ē in qbus dictionibus aspi
rari ei oporteat q̄ ut de c & p supra dixi solū aspiranda ē in dictio
nibus græcis & barbaris: Nā quæ latina uox sit nulla hoc exigit.
Tam&si Ciceronis tēporibus ut supra retuli placuerit cethegū &
mathonē aspiratione notare quē usū hodie quoq̄ multi sequunt̄

& græci aspirant: obseruatū quoq; a me est nomen postumus in quibusdā uetustis codicibus aspirationē habere. Est aut dictus postumus q̄ sit post humatū patrē editus: humatus aut q̄ sit ab humo aspirationē habet: quā multi uoluere ut nomē postumus q̄d est eius compositū retineret: quod usus aspernat & ut dixi latīna uetat regula. Habet aut hęc littera cū aspirata est non paruā cū d conuenientiā. Hinc est q̄ ex eo quod ē græce theos: deū fecerunt. q̄q̄ sunt qui putēt deū dictū q̄ ei nihil desit: ul' q̄ det mortalibus omnia q̄ cōmoda illis sint. De qua id primo tradam. Cōsueuisse græcos cū duæ uoces ita coeūt in unā dictionē ut necesse sit e dua bus se collidentibus uocalibus alterā eici loco suo: remanēte uocali aspirata t in theta cōuertere. Nā catholicus quod nomen fit ex cata & holon accepit theta. Dasea enim quæ erat in simplici uoce holon: cōcessit in theta: & similiter tethrippon id ē q̄driga habet theta. Dasea. n. q̄ erat in nomine hippos e uocali cōcessit in cōsonantem t & theta inde factū est.

Th ante A

VTIMVR autē T aspirato ante a in pncipiis quidē dictionum in his: Thais: thalamus: thallus ramulus siue germen. Vñ puto dici thalleā arborē: Thales: thalassus: thalia: Thalpius nomē propriū Thamyris: quē q̄ cum musis concertasse ausus sit: & musica & humano sensu mulctatū Homerus refert. Thamar nomē hebreum Tarfos: vñ tarsensis aspiratione caret. Vetus iudæorū lingua tharsis mare appellat. Thamanæi scythiæ populi. thanatos mors. thasus insula. vñ thasius. Thasiū uinū si dicat a thaso insula seruat aspirationē: sin a nomine tasis quæ ē detentio caret ea. Thaumasthaumatiū: thauma græci miraculum & admirationem uocant. thaumacia thessaliæ locus: habebāt athenienses mēse thargilion

Th ante E

ANTE. E. theano uxor antenoris: theanū nomē oppidi quod tñ in quibusdam monumentis marmoreis sine nota aspirationis scriptum inspexi: ex uetere illa consuetudine non aspirandi cōsonantibus: theagenes: theagoras: theate oppidū marūcinorū: theologia. theologus: theogenia: theophilus: theophania: theodorus: theo

critus:theodectes:theognis:theodosius: theopompus. theophrastus:theotimus:& quæ fiunt a theo uel thea:theon propriū pictoris & astrologi .itē theos mons quē ferunt esse ultra campos panū satyrorūq; ppetuis flagrantem ignibus:theoremata:theorica.græce enim theoro significat cōsidere contempler .theatrum locus ubi spectabant ludi :thebe nomē urbis: thebæus:thebanus :thebais. thebæus nomē propriū quod habet dipthongū æ ante ultimam syllabā.Thebe nomen uirginis e cuius gremio geminæ columbæ ut est in fabulis cum euolassent altera ad ammonis fontē tetendit & ibidem responsa dedit:altera ad siluā dodoneā ubi futura mortalibus præcinit .unde a tibullo dicitur. Quid referā ut uolitet crebras intacta per urbes .Alba palestino sancta columba syro. Licet hoc referri ad semiramidē possit :quā in columbā uersā syri credidere .aut sit propterea dictū q; syri columbis abstinebant:cū uenerem religiosissime colerent .& a Silio . Nam cui dona iouis nō diuulgata per orbem. In gremio thebes geminas sedisse colūbas. Quarū chaonias pennis q̄ contigit oras . Implet fatidico dodoni da murmure quercū . Atq; carpathiū super æquor uecta p auras In lybiē niueis tranauit concolor alis .Hanc sedē templo cithæria condidit ales .Hic ubi nūc arua lucosq; uidetis opacos. Ductore electo gregis admirabile dictu . Lanigeri capitis media inter cornua perstans .Marmaricis ales populis responsa canebat .Herodotus tñ non albā ut tibullus & silius:sed nigrā fuisse refert . Theca unde apotheca .thecla nomē p̄priū mulieris . thectamenes uiri & thelgon: thema:themis:themion:themistocles :themisus :themifon:thenfa genus uehiculi : therāne locus in agro lacedæmonio: thermæ balneæ aquarum calidarum:thermius nomen proprium thermocrates : thermopyle sūt loca angusta in oeta monte in quibus fontes calidi : thermodona mazodonum fluuius .Latini ultimum o quod est græce omega id est correptū fere semper soluūt & thermodoon dicunt .Aliter enim ea uox bene locari nō posset in uersu heroico .Ouidius tamē dixit:& tu femineæ thermodon cognite turbæ : therma quæ postea uocata est thessalonica . ther mantia : Theramenes : Theron qui uicit in olympia pindari carminibus celebratus : Therodamas : thersestherfilochus:thersites

Therfander:thericlion poculi genus dictum ab artifice. Theseus
thesides:theseis:thessalia:thessalicus:thessalonica:thesis:thesaurus
thesmophorea sacra cereris dicta q̄ ceres mortalibus leges tulerit
Thesprotus:thespis, unde thespiades quod nomen fuit & poetæ:
& urbis & fontis cuiusdam. Thestor enopi filius :a quo ducit̄ pa
tronymicū thestorides. Thestylis:thesiphone:theta:thetis non
cum thetios sed cum thetidis genitium facit.

Th ante I

ANTE .I. thias thiadis bacchi sacerdotissa & quæ furore agitetur.
quidam malunt per ypsilon scribere quod probabilius. thiasus si
militer. Thinacria a thinacro rege:sine r post th .nam cum dicit̄
trinacria,caret aspiratione. Veteres latini triquetrem dixerunt:ut
Lucretius. Insula quem triquetris terrarum gessit in oris. Thisbe
nomen proprium de quo apud Homerum:& ante ypsilon. Thya
mus epiri mons :& nomen proprium hominis . Et thyamis epiri
fluvius secundum thesprotidem: Thyestes:thysteus, thyella no
men harpyæ. Thymiana aroma quod incendebatur in sacrificiis
appellabantq; græci thymiateria uasa odorum quibus utūt̄ in
sacrificiis q̄ maiores nostri acerras dixerunt. Thymū herba.thym
bra herba.thymbreus apollo a loco agri troiani ubi colebat̄ :thy
mele:thymelus:thynnus piscis quem hodie thunnū dicimus.thy
nus thyna thynum a loco:ut apud horatium .thyna merce beatū
thyoneus bacchus. Thyfbe nomē puellæ. Thyree ager siue oppi
dum pelopōnesi:de quo pugnatum est inter spartiatas & argiuos
Thyrea insula peloponnesi: Thyrsus thyrsiculus: thyrsis pastor.
Thysagete populi scythiæ. Thyodamas pater hyle.

Th ante O

ANTE .O. quoq; aspiramus T in his thoas thoātius thoastes tho
on:thous .Græcæ autem thoos est uelox. Thootes nomē præco
nis apud homerū. Thoota mater polyphemi . Tholus pars tem
pli & testudo. Thorax:thomas:thomasius:thon propriū. Errant

qui in eo quod est torus aspirāt t Est enim uox latina & a torquē
do dicta. nā torus erat ex tortis herbis.

Th ante V

PAVCA etiā quædā nomina habent T aspiratum ante u quæ sūt
Thucydides historicus. Thules egypti rex. Thuria oppidū quō
dam Calabriae: vnde thurius & thurinus. In quodā ueteri epita
phio inueni nomen Turia pro nomine mulieris scriptū sine aspi
rationis nota. De ture & tuscia post dicet.

Th ante A

IN mediis aut & ultimis dictionū syllabis utimur T aspirato i his
q̄ sūt. Ithaca ulyssis patria: vñ ithacus & ithacēsis. Ithacus quoq̄
nomen propriū. Declarat hoc etiā lapis qui hodie quoq̄ Capuæ
extat. in quo uerba hæc legunt. Inferri hoc non licet nisi quorū
nomina scripta sunt & quibus cauero. M. pompeio ithaco pom
peiae urbane ithaci libertæ. Carthago aspirationē nō exigit p̄ter q̄
si usum quorundā probaueris. Fuit tñ cartha urbs haud procul
tyro: unde fortasse & Carthago habet th aspiratū: sicut habet car
tha urbs. Ereuthalion quē nestor uicit singulari certamine. atha
mas: athamantius. Epithalamiū carmē nuptiale. Bethania q̄ fuit
in iudæa. Athanatos immortalis. Biothanatus uiolenter mortu
us: Bathani populi galliæ rheno cincti. Amythaon. vñ amythao
nius. Spintharus nomē poete. Pythacusa insula: Pythagoras: py
thagoricus. agatharchidas. Cithara. Citharedus. Citharistius.
Titaresius aspiratione caret. est aut thessaliæ fluuius qui peneon
intrat: & ut poeta inquit. nec aquis confundit illis: sed olei instar
innatans excurrit: quē etiā ferunt a styge manare. Cantharus uas
& Cantharus qui fuit comicus atheniensis. Cantharides species
scarabei siue uermiculi. Lethargus. Litargiriū argenti spuma dici
tur. Scytha. Agatha. Cymetha nomen capræ. Egestha quæ acestē
genuit ex crimniso fluuio. Iugurtha puniū nomē. Spatha ensis
Cerintha herba. Menta græce habet aspirationē quā latine nō re
tinuit: quod diminutiuum eius ostendit. Oerha mons thessaliæ
clarus rogo herculis: Et quæ iudæa sūt nomina: Martha. Golgo
tha. Nathan: Ioatham. Matthan.

EXIGVNT etiā T aspiratum ante E: Althæa quæ habet dipthongon æ: Leucothea cadmi filia. Nabathea regio ad orientem sita. Amalthea nympa cretenſis q̄ iouē caprino lacte nutriſſe dicta ē. Paſithea: pithea: pitheus. Critheis mater homeri. Pantheon id ē templū omniū deorū. pentheus. pytheas nomen rhetoris: habet ypsilon. Entheus: enthea: entheū id eſt diuinus & furore afflatus. quo uerbo frequēter uſū inuenies Statiū in libris ſiluarū. Ethea ci bele a mōte etheo: vñ martialis. Quē ſectus matris hululat etheæ gallus. Anthedon oppidū boetiæ. Cercopithecus animal. Cathedra: Cathegoria p̄dicamentū. Lethecus cretæ fluuius apud quem harmonia ueneris filia cadmum dicir̄ fuiſſe oblita. Apothegma. anathema: anathematizo id eſt deuoueo. Cryſothemis agamēonis filia. anthemus urbs. Ethemon uiri propriū. Athenæ: athenæus: athenienſis: Panathenaica ſiue panathenæa: ludī qui athenis celebrabantur in honorem palladis athenæ. Athenagoras: parthenius archadiæ mons & paphlagoniæ fluuius. Parthenias: Parthenopeus: Parthenope. prothenor: althænos nomē fluminis habet æ dipthongū. Timotheus. Plitheus: fuit autem hic uerus agamēnonis & Menelai pater: quo mortuo cum paruuli infātes ab atreo qui illius frater erat ſummo cum ſtudio educati eſſent: ætas poſterior arbitrata eſt nō plitheus ſed atrei filios eos fuiſſe. Ouidius hoc ſentiēs inquit. Illā plitheio gaudia ferre uiro. Fuit & plithenes ut impudicus a poetis infamatus quēadmodū nereus ut imbellis. Oratoſthenes: Boryſthenes flumē a quo boryſthenide gens ſcythiæ: Sunt q̄ uelint aspirationē nō habere. Brabaſthenes mons pelopōneſi. Cythera ueneris inſula & urbs cypri. Cythera. & cytheriacus: Cithæron mons boetiæ. Pantherus nomē p̄priū. Panthera animal. Statera a nōnullis græca eſſe dictio creditur & aspirationem exigere. Eleutherius: Matheſis: unde mathematicus Epentheſis. Syntheſis: Hypotheſis: parentheſis: Metatheſis: Antitheſis: & quæ cum eo quod eſt theſis compositionem ineunt. Demotheus: Alcitheus: Antitheſes: Calitheus: Clitheus Epitheton: Atheſis galliæ ciſalpinæ fluuius: qui hodie quoq; nomen ſeruat: Græci huic nomini aspirant: Vetuſtiſſimos latinos

Talhybius qui fuit præco agamænonis. Bathycleus q fuit Chal-
conis filius. Cathabathynon ægipti latitudo deserta ac decliuis.
Euthymedon uiri proprium: & euthymedes. Euthymedus: euchy-
edes: bathyllus: ichthyophagus: methymna: methymneus: En-
thymema sylogismus rhetoricus. Dithyrambus quæ græci ferunt
arionē primum & fecisse & docuisse. Ithyreus unde ithyreos arcus
dixit uirgilius: Acanthys auicula quæ latine est carduelis. Bethys
hispanie fluuius: vñ regio bethyca. Athyr propriū hominis. Aga-
thyrsi gens scythiæ: de quibus uirgilius. Driopesq; fremūt pictiq;
agathyrsi. Pomponii melæ de agathyrsis uerba sunt hæc: Ora ar-
ctusq; pingunt: ut quisq; maioribus præstat: ita magis uel minus
Coeterū hisdē omnes notis: & sic ut abluī nequeant. Quo magis
admiror uirgilii interpretē sergium dixisse intelligēdum esse picti
nō stigmata habentes: sed pulcri hoc est coma placentes. Tethys
tethyos oceani coniunx. Nā thetis mater achillis: habet aspiratio-
nem in priori t neq; scribitur per ypsilon. uxor uero oceani in pri-
ori t non recipit aspirationē sed in posteriori tm & habet ypsilon.

Th ante O

HIS subiungā uoces illas in quibus ante o aspiramus T Sunt autē
Leucothoe: Alcathoe: Cymothoe: amphithoe: Acathous thraciæ
oppidū: Alcathous esii filius Cui ob uirtutē anchises hippodami
am filiā que inter alias forma prestabat uxorem dedisse dicit. Pro-
thous: prothoon. arethous: phaethon: vñ phaethontius. hippo-
thous: panthous: vñ panthoides: pirithous. methodus doctrina
uia & ratio. Bartholomeus hebraicū nomē. Catorthoma rectum
officiū & facinus. Ithome oppidū. Catholicus uniuersalis. Titho-
nus: unde tithonius. Orthographia. Orthoepia sine dipthongo
recta & suauis uocū expressio. Orthogonius angulus rectus. Ar-
ganthonius. Lithotomie lapicidine ab eo quod est lithos id est la-
pis. Lithostraton. Methone oppidū. Citorus paphlagonie mons
buxo habūdans de quo apud Catullū: caret aspiratōne. Dipthon-
gus. Python oppidum. Phocidis. Bethorium proprium loci. An-
thores uiri: python serpens. Ethon unus equorum hectoris. Cre-
thon orsiloichi frater eodem partu editus. Amithon philoctete pa-
tria: habet penultimā pductā. Sithonia pars macedonie ad athon

montē. Athochari scythie populī. Orithos urbs macedonie. Marathō & mons & portus & locus atticæ. unde marathoniū. Pathos qui latine affectus dicit̃ a recentioribus etiā passio. Phlegethon: vñ phlegethonteus. Mythos fabula. Athos mons. Clotho parca: significat græce cloto uerbū id quod neo :torqueo : & circū uoluo. Otho othonis. Sethon nomē propriū rex idē & uulcani sacerdos. Melantho nomē propriū. Carithos una ex cygladibus in fulis. Agathocles & alia q̃ fiunt ab agathos. Cothon propriū: vñ patronomicū cothonides: est & cothon poculi genus. græci arbores quāsdā uocant cothonisteria. Menestho & pitho nomīa puellarū: & itē filiarū oceani: Antho filia amulii regis albanorū. Gnatho nomen parasiti. Sed ut sepe dictū est uetus consuetudo multis e uocibus aspirationē detraxit.

Th ante V

VLTIMVS locus est illarū dictionū quæ habent T aspiratū añ V hæ sunt: Arethusa fons. Phaetusa solis filia ex neera suscepta: Cothurnus: Cothurnatus. Nothus qui alio nomine dicit̃ spurius. Nā p uento caret aspirationē. Chrysolithus. Corinthus: vñ corinthius. Olynthus oppidū: vñ olynthius. Marathus: Hyacinthus. vñ hyacinthinus. Erymanthus mons: vñ erimāthius & erimanthus. Carpathus insula: vñ carpathius. melanthus: Vithus. Zethus amphionis frater. nam pro filio boreæ caret aspiratione. Cynthus vñ cynthius. Tirynthus: Berecynthus: vñ berecynthius: Sūt tñ q̃ uelint habē aspirationē pro monte deli: pro monte uero phrygie minime. Cyathus parthus: Xanthus equus hectoris. Xanthus līcie fluuius de cuius nomine & urbs quondā dicta panthus. Aegisthus. Xuthus propria nomina & cloanthus. Labrynthus a quo labryntheus. Fuisse autē dicit̃ labrynthus cōe opus duodeci egypti regū quē dedalus postea imitatus ē. In hoc nomīe seq̃r ypsilon post b nō o. amathus urbs cypri: vñ uenus amathusia. græce hoc nomē amathus habet dipthongū ou: vñ Ouidius Longā ptulit ultimā syllabā. Est amathus ē celsa mihi paphos atq; cithera. Nā si græce fuisset amathos in us correptū uerteret̃. ratio igit̃ dipthongi pducit eam syllabā. Qui aspirant cetegus secunt̃ abusum ciceroniani temporis. Calathus a quo & calathistus: ut apud Catullū

Vellera uirgati custodibant calathisti. Rhadamanthus. Calamé
thus herba quā latine nepetā dici puto. Tementhus genus stir-
pis. Terebinthus arbor. Cerinthus nomē ppriū hominis & op-
pidi. Micythus ppriū hominis. Bumasthus genus uue. Lapathū
herba & anethū. Acanthus oppidū thraciæ & nomē spine atque
herbæ de qua apud uirgiliū. Et molli circumest anxas amplexus
acantho. atq; ut aliquatulū uager repetā historiā nō iniocundā.
Tradūt uirginē quandā corinthi decessisse: nutricē uero eius po-
cula quibus illa delectata admodum fuerat: collegisse in calatho
delataq; ad tumulū illic collocasse & ut diutius sub diuo perma-
nerent tegula etiā texisse: eum calathū forte super acanthi radicē
fuisse collocatum: radicē uero pressā calathi pondere folia caulicu-
losq; profudisse: eosq; secundū calathi latera crescētes: ab angulis
tegule pressos circumflexisse sese: ac delectabilē spectiē uisentibus
prebuisse Tum callimachū architectum nobilissimum delectatū
genere & formæ nouitate ad id exemplar columnas fecisse: quas
posteriores corinthias appellarint. Quāobrem arbitror uirgiliū
huius historie memorē dixisse alcimedontem illum suum ansas
poculorum flexibili acantho fuisse complexum: græce acanthias
est cicade epitheton: vñ propertius: Lænā illam acanthidē nomi-
nauit: a sermonis tedio & loquacitate & aurium offensione. Sed
ad nostra redeamus. Tus ut multi uolunt latina uox est a tundē
do dicta: quod si est aspiratione carebit. maior tñ & probabilior
est illorum opinio qui a græco dici uolunt quod est thyo id est
sacrificio vñ thysia sacrificium: eius arbor est libanotus sine aspira-
tione. In his uocibus tuscia & tuscus quidā nunc aspirāt primæ
litteræ q̄ a thure id est sacrificio ritutuscia dicta sit: non aspirasse
autē ueteres: & codices uetusti & monumentorū inscriptiones in-
dicant: quod ego sequendum arbitror: Cum tuscia non a ture: li-
cet ea gens dedita religioni fuerit: sed a tusco rege dictā magis cē-
seam: quod & ueteres probant grāmatici. Similiter etiā tuscū
nomen oppidi & tusculanus aspirationē non exigunt apud nos
secundū ueterē consuetudinē & regulā: q̄q̄ sunt qui nunc aspirēt
quos sequendos esse non censeo. Luthum: vñ luthus est color
purpureus secundum græcā deductionē aspiratōne exigat: quod

si latinum putaueris ea carebit : scias tamen a priscis illis etiam e
græcis dictionibus fuisse aspirationem eiectam ut sæpius dixi

Th ante L uel M uel N uel R uel S

QUID ꝑ theta in multis dictōnibus inuenitur positum ante l ut
in his athleta athleticus. Mesthles nomē proprium. Pentathlū ge
nus exercitationis quod alii quinquertiū: alii quinquatriū dixer
Thrulla ferramentū cemētariū quo utuntur ad parietes calce illini
endos: quod thrullisare appellat uitruuius. Est autē græcū uerbū
θρυλλίζω thryllizo cui tñ nō omnes græci aspirāt. Trulla uas
aspiratione caret: fitq; a trua per diminutionē. **ANTE. M.** in his
Isthmos mons inter duo positus maria. Isthmicus. isthmoneus.
isthmica ludi a theseo in honorem neptūni instituti. rhythmus:
rhythmicus. Arithmetica: arithmeticus. Tmolus lidiaē mons as
piratione caret cui ad primā syllabā poete aliquñ adiciūt lram l ut
Ouidius. Deseruere sui nymphe uineta timoli: habet etiā t aspira
tū ante m Eurythmia qui ē motus corporis aptus & decens. Itēq;
porthmeus in qua uoce semiuocalis r ꝑcedit theta quā semiuoca
lē multi abiciunt læniende uocis gratia. Est autē porthmeus q ali
quē mercede ad alterū litus nauicula transuehit. Nā porthmos ē
mare angustius id ē fretū quod inter duas terras immissū illas di
rimīt: ut hellepontus: vñ Iuuenalis eū quē maro latine portitorē
uocauit ut portitor ille charon: ipse porthmea græce appellauit.
Durūq; nouitiū horret porthmea: est etiā πορθμεο porthme
uo traicio. **ANTE. N.** ethnicus. Sunt autē ethnici gentiles quos
paulus infectat dicti ab ethnos id ē gens. **ANTE. R.** thryos no
men oppidi habet y psilon: est itē fluuius elidis. Thricēssa habet
oe diphthōgū. Erythræ boetie locus. Erithræa urbs: erythræus. ery
thrabolus urbs in quā oīs mulieres cōiectas cōcremauit pheron
rex q accepto oraculo lauandi oculos urina mulieris uirū suū tñ
experte. cū uxorem plurimasq; fuisset expertus nihilomagus cerne
bat: quibus ob hāc causam concrematis unius deinceps expertus
urinā cernēdi sibi uim restitutā sensit eāq; i uxore duxit. Teuthra
mides proprium uiri. Ethra mater thesei & helene ministra: uxor
atlantis: & ꝑ eo qd ait uirgilius. Nec lucidus æthra sidera polus.
At reus & atrides aspiratione carent: quam habet mithridates.

Othryoneus qui cassandrā cū sibi etiā indotatā peteret: eaq; spe e
gregiā in bello operā nauaret :ab idomeneo occisus dicitur. Et an
thropophagi inde dicti q; humanis carnibus uescerent: erythron
mare rubrū:& Othryades hic cū inter spartiatas & argiuos conue
nisset ut tricenī utrinq; delecti de agro quodā inter se decernerent
& utri superiores extitissent eorū regio foret unus hic e spartiatas
supfuit:spoliatisq; argiuor; cadaueribus:eor; arma ad suor; castra
contulit:seq; in suo ordine tenuit: Cū hi duo qui ex argiuis reliq;
erant argos abiissent:castris suorū relictis.aiunt tñ othryadem cū
puderet spartā reuerti ob socios interfectos illic apud thyraas (id
enī loco nomē erat)mortem sibi cōstituisse:de quo ouidius ī libris
fastorū . Nec foret othryades coniectis mersus in armis: Heu q̄tū
patriæ sanguinis ille dedit . Thracia thrax thracius : Thriūphus
quē græci thriambō & triumpho uerbū quis triūphus & triūpha
tor in antiq; epitaphiis sine aspiratione legant̄ .& Cicero affirmet
maiores nō aspirasse q; prisca cōsonantibus nō aspirarent.placet tñ
priscaiano aspirationē fuisse detractā l̄ræ t & additā litteræ p . Nam
qui græce est thriambus latine factus ē triūphus . Thraso:thraso
nicus:thrasimeneus lacus. Thrasylus q; fuit astrologus suo tēpore
nobilis :huius a Iuuenale fit mentio.ait enim: humeris reuocata
thrasyli:thraseas :thrasibolus: thrasymedes nestoris filius . multa
etiā alia cōponuntur cū eo quod ē thrasos.Extat etiā monumētū ī
quo nomē trasidius est sine aspiratione scriptū:Dis manibus Tra
sidio amarantho ulpia marci:Filia felicissima coniugi sanctissimo
Trasia nomē oppidi caret etiā aspiratione.Threpus nomē ppriū
quod inueni in uetere sepulcro: & da threpiopone ad threpium
apud iuuenalē.Thronus solii. Thranū nomē oppidi:Barathrū:
Anthrax.Inueni tñ in ueteri epitaphio nomē ppriū antrax q; fiat
ab antro aut q; sit detracta aspiratio prisca; more aspirationē nō
habere: sed prius nomē a medicis nris receptū ē: habetq; aspiratio
nē:significat autē tuberculū qđ sepe fit ī locis corpis magis pericu
lofis:id nomē græce carbonē significat:vñ & medici anthraces car
bunculos appellant:Anabathra:sunt autem anabathra gradus ad
ad sedendum dispositi id est subsellia e quibus spectatur in ludis
quem nos articulare morbum :Græci uero arthreticam uocant

arthron enī articulū dicūt. Teuthras nomē ppriū. Ante S ponit̃ theta in hoc nomine bethsaida quod ē iudæū. In quibusdā theta habet añ se caspiratū ut in his erychtho erychthonius erychtheus erychthides: damasichthone: erisichthone: ichthycolla piscis. In quibusdā theta habet s sibi ppositum ut in his Sthenelus qui fuit Capanei filius. Stenelaidas. Stenobœa proeti uxor. In quibusdā etiā habet P aspiratū ut in his phthia pars thessaliæ. phthius. vñ horatius ait. phthius achilles phthōgus uox & sonus: & ab eo dipthōgus aspiratione de littera p dempta. similiter phtirialis morbus a pediculis dictus: & pthisis quæ græce scribunt̃ per ei. Nā græce phtheir est pediculus: & phtheiro corrupto: at ptylis qñ scribitur per ypsilon caret aspiratione & fit a uerbo qđ significat spuo: ptyo græce hñt duo priora ph añ th: uerū a nris dempta ē aspiratio līæ p siliter e nomie neptholim quod scribit̃ per t aspiratū: est iudæū nomen. Desinunt rhuth & seth in T aspiratum.

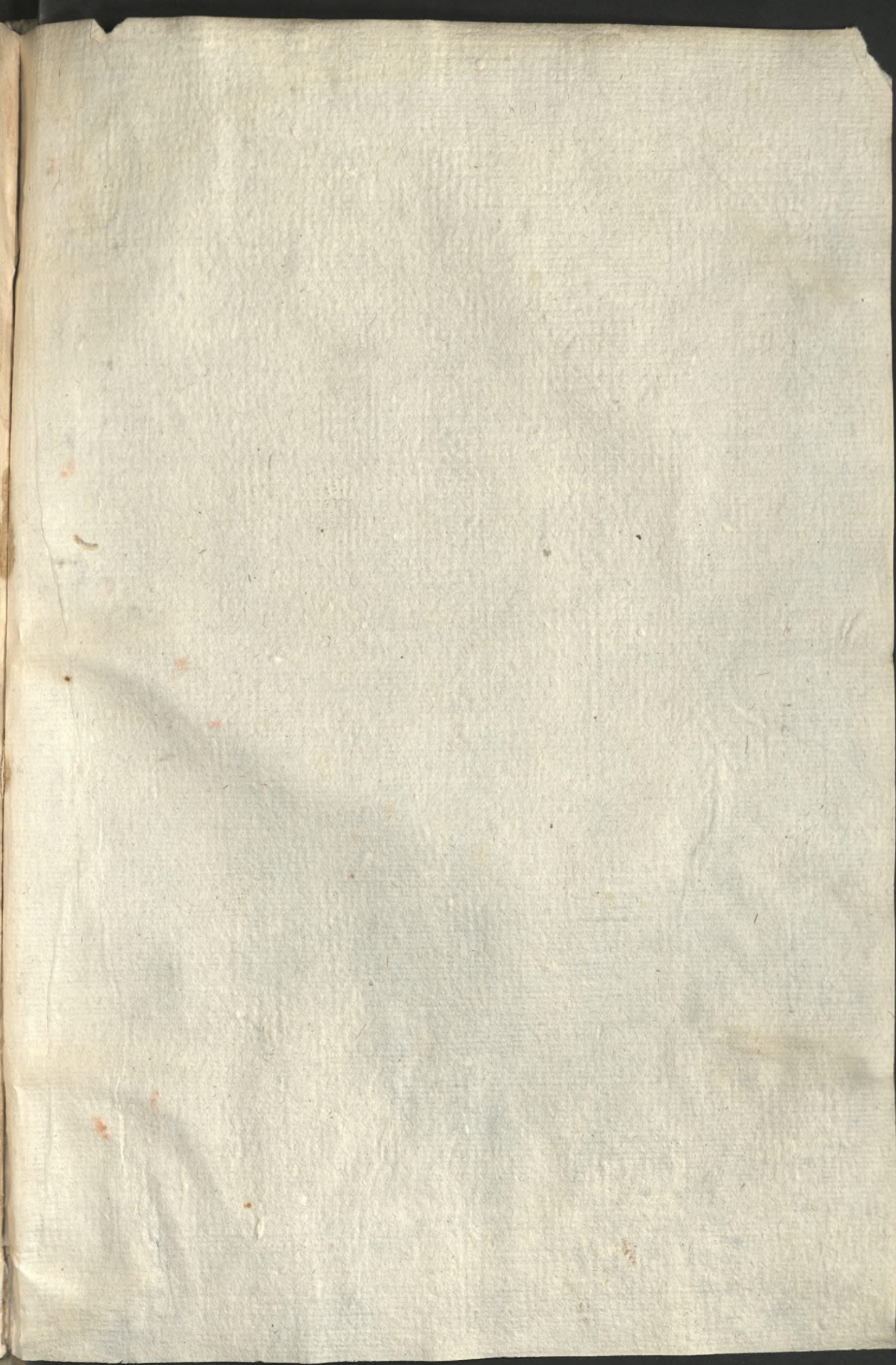
De R

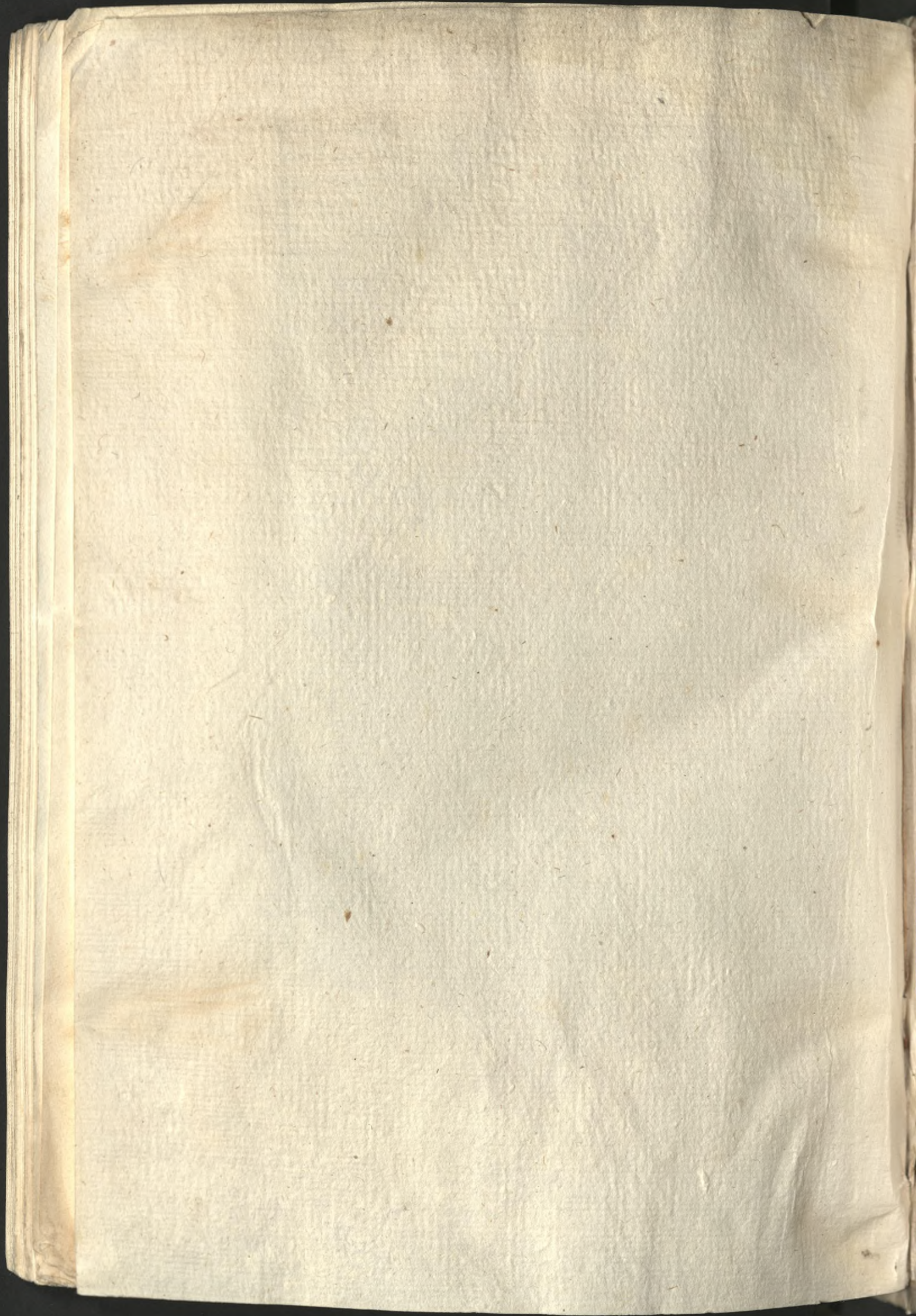
EX litteris semiuocalibus sola R apud græcos aspirationē recipit q̃ ppter rationes quas dixi ppriā apud illos figurā nō habet ut theta & chi sed dasea notat̃. In dictione aut̃ latina nūq̃ utimur r aspirato: sed in græcis solū dictionibus & in barbaris quibusdam ubi græcos imitari placuerit: ut ī nomie rhoboa quod hebreū est. huic litteræ græci familiarissime aspirāt: etiā ubi geminat̃: ut tyrrenus. Maiores tñ nri qm̃ superuacua uisa esset eius litteræ aspiratio quippe q̃ initio ut Cicero tradit ea solū in uocalibus uterent̃: illā de græcis dictōnibus aut detraxerūt aut retinuerūt in paucis. Roma enī græca uox est: & robur ualentiaq̃ significat: cui licet græci aspirent: latini tñ in hoc eos imitati nō sūt. Raphanus quoq̃ græca uox est: radiculāq̃ significat: habetq̃ r aspiratū apud illos. Similiter regiū urbis nomen: vñ reginus. quis unq̃ e nostris aspirauit his uocibus: hodie tñ in plerisq̃ græcis ac barbaris græcū scribendi morē seqmur. Aspiramus quoq̃ R añ uocales tā in primis q̃ in mediis & ultimis syllabis ut rhadamanthus iudex infernorum rhamnusia a loco: unde & rhamnusia fortuna. rhea saturni uxor Rhenus fluuius qui gallos a Germanis diuidit: siue græcū nomē id sit siue barbarū. Et rhæda quæ habet dipthongū æ. Rhemus

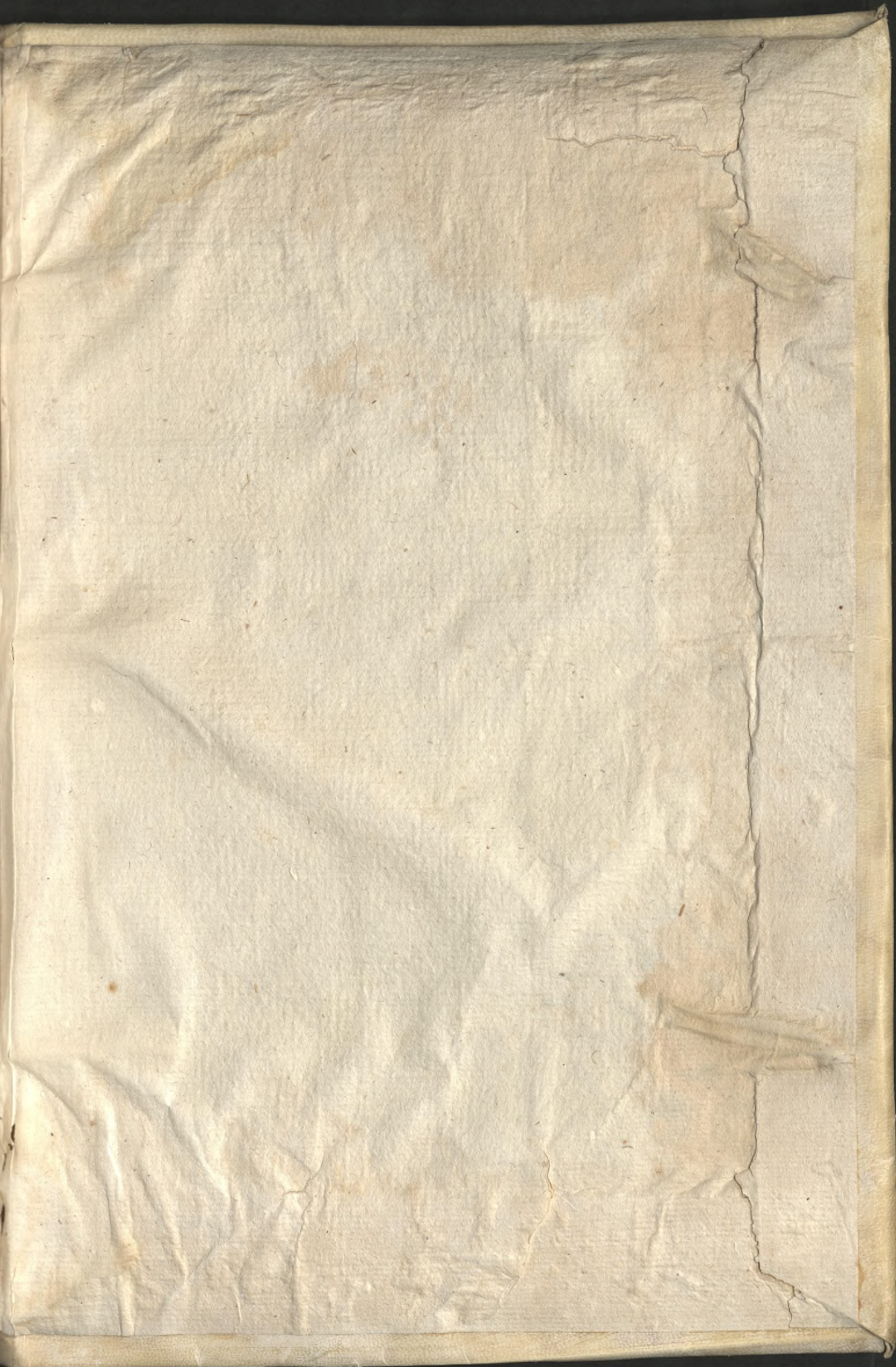
frater romuli: q̄q̄ huic nomini pauci nūc aspirāt. Et rheminius p̄priū hominis: & rhesus & rtheius a loco. Fuit. n. retheū oppidū agri troiani. Rhetor: rhetorica. rhoetus p̄prium centauri: & rhcebus equi. de quo apud uirgiliū. hñt hæc duo nomia dipthongū oe. Rheo græce significat id quod apud nos fluo. ab hoc uerbo reuma id est capitis abscessus: dicit̄. Cui uoci licet ea nup̄ recepta fuerit a medicis n̄ris: nemo tñ est qui aspiret. Rhinoceros animal Rhin græce nasus dicit̄: vñ id animal nomē duxit. Rhindacus p̄priū hominis. Rhythmus habet hæc uox y p̄silō. Rhodus insula rhodius: rhodope thraciæ mons. vñ rhodopeius. Rhodanus gallic fluius. Rhombus piscis. Rhosolani populi: Pyrrhus: pyrrha deucalionis uxor a quibus humanū genus post diluionē illam iactu lapidū instauratum poetæ fingunt. Rhabbi: rhacca: rhama iudeæ dictiones habent apud græcos dasean apud quos etiā sunt qui hoc seruent post geminum R daseā habēt dyrrhachium urbs quæ prius dicta est epidamnus: & cherrhonesus. Ac de aspiratione aspirandisq̄ dictionibus satis dictum sit.

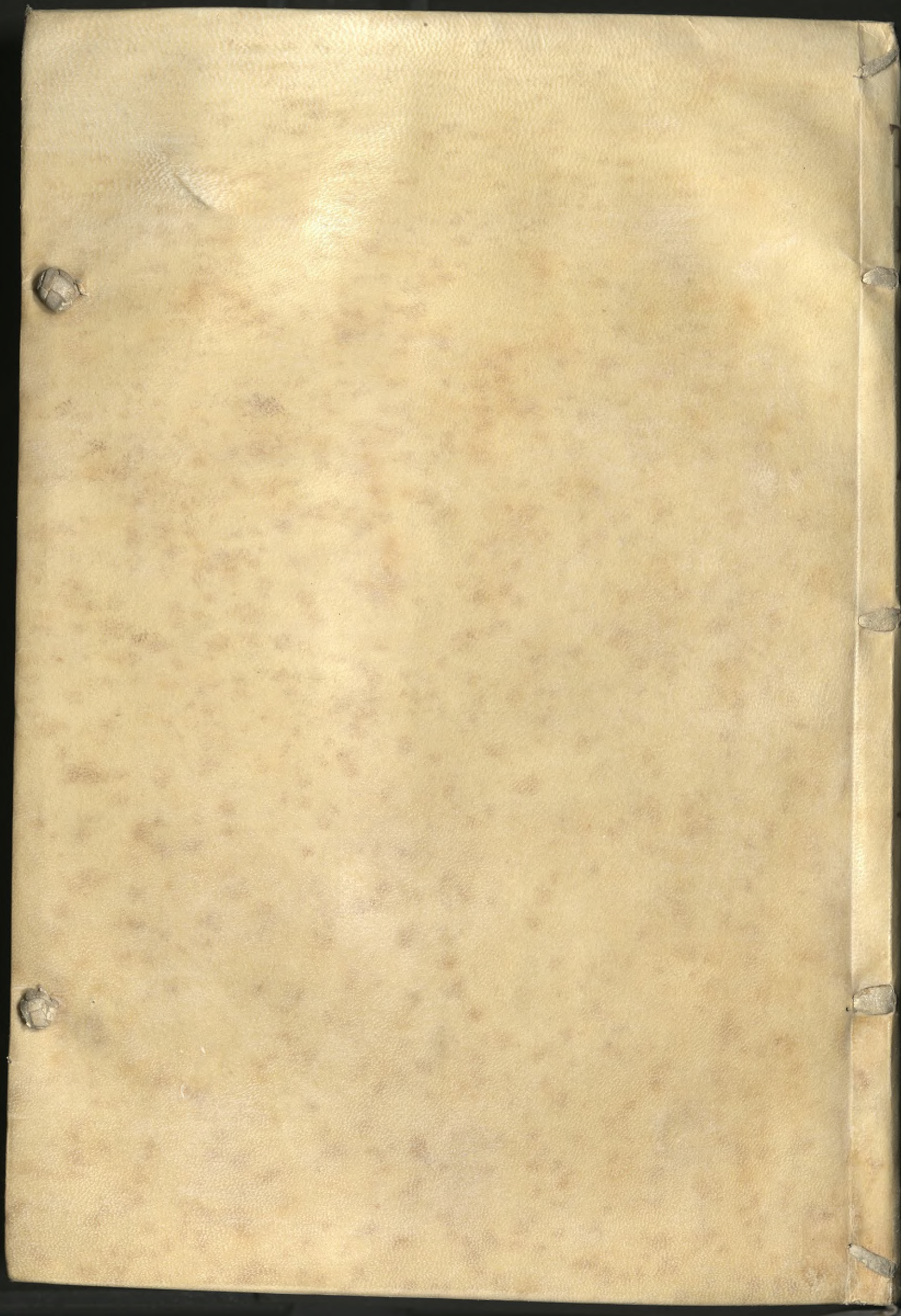
HABES Marine de aspiratiōe librū quē tibi cum cōpatre n̄ro cōmunem esse cupio: ac tametsi alio in tempore: tuæ libētius paruissē uoluntati: tibi tñ hæc multis etiā grāmattice studiosis p̄futura petenti: negare qui nam aut potui aut debui? Cum & magni uiri in scriptitādīs his studiosissime uersati fuerit: & grāmatica ipsa nō solū sit necessaria pueris: sed senes quoq̄ delectet: ac lōge plura p̄stet q̄ primo fuerit aspectu pollicita. Admirari autē nemo debet si precipiendis his q̄ ad hāc l̄aturæ partem p̄tinent: librū & eum quidē grandē impleuerim. Cū & Messala disertissimus orator de littera scribens: librū integrum occupauerit. Et tñ multa tradendis his omissa esse satis scio: nō tam negligentia q̄ rerū occupatione plurimarū. Quāobré uos ipsos ceterosq̄ om̄s: qui hæc legerint iterū atq̄ iterū rogo: ea ut addere cura sit: & si qua minus p̄babūt: illa aut delere aut mutare: In quo uterq̄ uestrū utet̄ iudicio & amicorū & suo quo liber emendatior prodeat: Nam q̄q̄ detractores ipse fugio: emendatores non fugio.

Impressū Neapoli Anno .M. CCCC. LXXXI. viii. Ianuarii.

TRAPEZ

Rhetor

Pontan

DE

Aspirat

